

Lovforslag nr. L 170. Fremsat den 20. januar 2000 af Miljø- og Energiminister

Forslag

til

lov om ændring af visse miljølove

(Implementering af Århus-konventionen m.v.)

§ 1

I lov nr. 292 af 27. april 1994 om aktindsigt i miljøoplysninger foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Loven gælder endvidere for organer, herunder fysiske og juridiske personer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol.«.

2. I § 1 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Lovens § 5 a gælder for domstolene.«.

3. I § 2, stk. 1, ændres », jf. dog stk. 2« til: »jf. dog stk. 2-5«.

4. I § 2 indsættes som stk. 3-5:

»Stk. 3. § 10, stk. 1, nr. 5, i lov om offentlighed i forvaltningen gælder ikke for miljøoplysninger, jf. dog § 4 a.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 12, stk. 1, nr. 2, i lov om offentlighed i forvaltningen finder ikke anvendelse på oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne herom i Konvention om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet¹⁾.

Stk. 5. § 13, stk. 1, nr. 4-6, i lov om offentlighed i forvaltningen finder ikke anvendelse i det

omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i den i stk. 4 nævnte konvention.«.

5. § 3, stk. 1, affattes således:

»Ved miljøoplysninger forstås alle oplysninger i skriftlig form, i billed- eller lydform, elektronisk eller i hvilken som helst anden form, og som vedrører:

- 1) tilstanden af de enkelte miljøelementer, såsom luft og atmosfære, vand, jord, landskaber og naturområder, biologisk mangfoldighed og dens bestanddele, herunder genetisk modificerede organismer og vekselvirkningen mellem disse elementer,
- 2) faktorer, såsom stoffer, energi, støj og radioaktivitet, m.v. samt aktiviteter eller foranstaltninger, herunder offentlige foranstaltninger, miljøaftaler, politikker, lovgivning, planer og programmer, som påvirker eller vil kunne påvirke de enkelte miljøelementer, som nævnt i nr. 1, samt rentabilitetsberegninger og andre økonomiske analyser og forudsætninger, som er anvendt i forbindelse med beslutningsprocesser på miljøområdet,
- 3) menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, menneskers levevilkår, kulturområder og bygningsmæssige strukturer, hvis de er eller kan blive påvirket af de enkelte miljøelementers tilstand eller via disse elementer af faktorer, aktiviteter eller foranstaltninger som omtalt i nr. 2.«.

¹⁾ Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters, underskrevet i Århus den 25 juni 1999.

6. § 3, stk. 2, ophæves.

7. I § 4, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »i § 16, stk. 2, i forvaltningsloven«: »jf. dog stk. 2«.

8. § 4, stk. 1, 2. og 3. pkt., ophæves.

9. I § 4 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. Sager om aktindsigt skal dog afgøres senest en måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens komplekse karakter og omfang kan begrunde det, inden to måneder efter modtagelsen.

Stk. 3. Afslag i sager om aktindsigt skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det.

Stk. 4. Er en begæring om oplysninger ikke fremsat overfor rette myndighed eller organ, skal den, der fremsatte anmodningen, hurtigst muligt orienteres om, hvem der er rette myndighed eller anmodningen skal videresendes til myndigheden, og den, der fremsatte anmodningen, orienteres herom.«.

Stk. 2 bliver herefter stk. 5.

10. I § 4, stk. 2, der bliver til stk. 5, indsættes som 2. pkt.:

»Afslag på anmodning om aktindsigt, der er meddelt af et organ omfattet af § 1, stk. 2, kan påklages til det i medfør af miljøbeskyttelseslovens kapitel 12 nedsatte Miljøklagenævn.«.

11. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. Myndigheder og organer som nævnt i § 1, stk. 1-2, skal, når de anmoder om miljøoplysninger til brug for udarbejdelse af offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, og den, som anmodningen stiles til, ikke er eller kan forpligtes til at give oplysningerne, gøre denne bekendt hermed og med retten til at bestemme, at oplysningerne ikke må offentliggøres. Oplysninger, som er indhentet på denne måde, og hvor den pågældende har bestemt, at oplysningerne ikke kan udleveres, undtages fra aktindsigt.«.

12. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Enhver kan hos retten forlange udskrift af domme, kendelser og andre retsafgørelser i civile retssager om

1) aktindsigt i miljøoplysninger i medfør af denne lov,

2) offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter med indvirkning på miljøet, eller

3) foreneligheden med miljølovgivningen af privates eller offentlige myndigheders handlinger og undladelser.

Stk. 2. Retsplejelovens § 41 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.«.

§ 2

I lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 698 af 22. september 1998, som ændret ved lov nr. 369 af 2. juni 1999 og senest ved lov nr. 373 af 2. juni 1999, foretages følgende ændringer:

1. I § 37 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Miljø- og energiministeren fastsætter nærmere regler om, at godkendelsesmyndighedens afgørelser om, at en virksomhed, et anlæg eller en indretning eller en ændring eller en udvidelse ikke er godkendelsespligtig, kan påklages til Miljøklagenævnet.«.

2. I § 74, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Afgørelser skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 100, stk. 2 og 3, når de har anmodet miljø- og energiministeren om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 76, stk. 2.«.

3. I § 74, stk. 2, indsættes efter 2. pkt.:

»Ministeren fastsætter nærmere regler om, at der tillige skal ske annoncering af visse afgørelser i sager om revurdering efter § 41 a og § 41 b.«.

4. I § 76, stk. 1, 1. pkt., ændres »Lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål,» til:

»Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af miljø og natur som hovedformål,«.

5. I § 76, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Tilsvarende gælder lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser.«.

6. § 76, stk. 2, ophæves og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan un-

derrette miljø- og energiministeren om, hvilke bestemte typer af afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5 foreningen eller organisationen ønsker underretning om, hvorefter ministeren inden 14 dage underretter vedkommende kommunalbestyrelse eller amtsråd. Tilsvarende gælder landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger og organisationer er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 1 og 2.«.

7. I § 79 indsættes efter »§ 33, stk. 1«: »og § 41 b.«.

8. § 99, *stk. 1*, ophæves. Stk. 2-5 bliver herefter stk. 1-4.

9. § 99, *stk. 2 og 3*, der bliver stk. 1 og stk. 2, affattes således:

»Danmarks Fiskeriforening kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5, for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb, søer eller havet.

Stk. 2. Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5, for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb og søer.«.

10. § 100 affattes således:

§ 100. Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1. Lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1, når afgørelsen berører sådanne interesser, og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5.

Stk. 3. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser kan påklage afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5, når afgørelsen berører sådanne interesser, og klagen

har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger eller organisationer er ikke omfattet af bestemmelsen i stk. 1-3.

Stk. 5. Klagemyndigheden kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.«.

11. I § 103 indsættes efter stk. 1:

»*Stk. 2.* Ministeren fastsætter nærmere regler om, at visse afgørelser vedrørende listevirksomheder truffet af ministeren, eller en styrelse efter bemyndigelse, kan påklages til Miljøklagenævnet, uanset reglerne i stk. 1, nr. 2.«.

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

12. I § 110, *stk. 3*, indsættes efter »§ 19, stk. 5-7«, »§ 19 a.«.

§ 3

I lov om beskyttelse af havmiljøet, jf. lov nr. 476 af 30. juni 1993, som senest ændret ved lov nr. 902 af 16. december 1998, foretages følgende ændringer:

1. I § 49, *stk. 1*, indsættes som nyt 3. *pkt.*:

»Afgørelser skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 52, stk. 2, nr. 3 og 4, når de har anmodet miljø- og energiministeren om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 4 og 5.«.

2. I § 49 indsættes som stk. 3-6:

»*Stk. 3.* Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan underrette amtsrådet (i Københavns Kommune kommunalbestyrelsen) om, at foreningen eller organisationen ønsker underretning om afgørelser efter § 26, jf. § 52, stk. 2. Samme foreninger og organisationer kan meddele ministeren, at disse ønsker underretning om afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2, jf. § 52, stk. 2. En lokal forening eller organisation skal samtidig fremsende vedtægter, der dokumenterer, at den er lokalt organiseret, og at dens hovedformål er beskyttelse af natur og miljø. Tilsvarende gælder lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser.

Stk. 4. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan meddele ministeren, at foreningen eller organisationen ønsker underretning om afgørelser efter § 26, hvorefter ministeren inden 14 dage underretter vedkommende amtsråd (i Københavns Kommune kommunalbestyrelsen). Samme foreninger eller organisationer kan meddele ministeren, at foreningen eller organisationen ønsker underretning om afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2.

Stk. 5. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, har de i stk. 4 nævnte rettigheder, når afgørelserne berører sådanne interesser.

Stk. 6. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 4 og 5.«.

3. § 52, *stk. 1*, ophæves og i stedet indsættes:

»Afgørelser efter § 26 samt afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2, kan påklages af

- 1) enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald,
- 2) kommunalbestyrelsen,
- 3) amtsrådet,
- 4) embedslægeinstitutionen,
- 5) Forbrugerrådet,
- 6) Danmarks Fiskeriforening,
- 7) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
- 8) Danmarks Rederiforening,
- 9) Bilfærgernes Rederiforening, og
- 10) Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte afgørelser kan endvidere påklages af:

- 1) Lokale foreninger eller organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3.
- 2) Lokale foreninger eller organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- 3) Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål.

- 4) Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 3. Klagemyndigheden kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.

Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 2.«.

Stk. 2 bliver herefter stk. 5.

§ 4

I lov nr. 370 af 2. juni 1999 om forurennet jord foretages følgende ændringer:

1. I § 18, *stk. 1*, indsættes som 2. *pkt.*:

»Amtsrådet inddrager offentligheden forud for udarbejdelse af den endelige oversigt.«.

2. I § 23 indsættes efter »gennemførelsen af den offentlige indsats«: », samt om forudgående inddragelse af offentligheden, jf. § 18, stk. 1.«

§ 5

I lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 551 af 28. juni 1999, foretages følgende ændringer:

1. I § 20, *stk. 1, nr. 3*, og § 26, *stk. 1, nr. 3*, indsættes efter »tilhørsforhold«: »og klageberettigede landsdækkende foreninger og organisationer, jf. § 59, stk. 2«.

2. § 40, *stk. 3*, ophæves.

3. I § 59 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Klageberettiget efter § 58, stk. 1, nr. 1, 3 og 4, er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur- og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af:

- 1) at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
- 2) at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.«

§ 6

I lov om anvendelse af Danmarks undergrund, jf. lovbekendtgørelse nr. 552 af 29. juni 1995, foretages følgende ændring:

1. Efter § 37 indsættes:

»§ 37 a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 10, 17 og 28, hvis afgørelserne tillige er omfattet af § 28 a.

Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder de i stk. 2 angivne krav.

Stk. 4. Klage skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentlig bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning, med mindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 37 b. Ved afgørelser i henhold til § 37 a erstattes repræsentanter i Energiklagenævnet, der er udpeget efter indstilling fra Dansk Industri og Landbrugsrådet, af 2 medlemmer med særlig sagkundskab inden for henholdsvis efterforskning og indvinding af kulbrinter og indenfor havmiljø. Medlemmerne udpeges af miljø- og energiministeren.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om Energiklagenævnets behandling af klager efter § 37 a og om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet.«.

§ 7

I lov om kontinentalsoklen, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 5 januar 1979, som ændret ved

lov nr. 187 af 12. marts 1997 og lov nr. 317 af 3. juni 1998, foretages følgende ændring:

1. Efter § 6 indsættes:

»§ 6 a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 4 a.

Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål ligger inden for de i stk. 2 angivne.

Stk. 4. Klage skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentlig bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning, med mindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 6 b. Ved afgørelser efter § 6 a erstattes repræsentanter i Energiklagenævnet, der er udpeget efter indstilling fra Dansk Industri og Landbrugsrådet af 2 medlemmer med særlig sagkundskab inden for henholdsvis havmiljø og nedlægning af og transport gennem rørledninger på havbunden. Medlemmerne udpeges af miljø- og energiministeren.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om Energiklagenævnets behandling af klager efter § 6 a og om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet.«.

§ 8

I lov nr. 375 af 2. juni 1999 om elforsyning, som ændret ved lov nr. 1110 af 29. december 1999, foretages følgende ændring:

1. Efter § 89 indsættes:

»§ 89 a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 16, hvis afgørelserne tilige er omfattet af § 17.

Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder kravene i stk. 2.

Stk. 4. Klage i henhold til stk. 1 og 2 skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentlig bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning med mindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«.

§ 9

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 835 af 1. november 1997, som ændret ved lov nr. 478 af 1. juli 1998 og lov nr. 282 af 12. maj 1999, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 60 a indsættes i kapitel 8:

»Information og inddragelse af offentligheden

§ 60 b. I forbindelse med sager af større betydning efter § 55, stk. 1 og 2, § 57, stk. 1, og § 60, stk. 1, informeres og inddrages den berørte offentlighed i beslutningsprocessen.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren fastsætter nærmere regler om, hvorledes information og inddragelse af offentligheden efter stk. 1 skal finde sted.«.

2. § 86 affattes således:

»§ 86. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- 3) offentlige myndigheder,
- 4) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- 6) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 5 og 6 kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.«.

§ 10

I lov om råstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 569 af 30. juni 1997, som ændret ved lov nr. 370 af 2. juni 1999, foretages følgende ændringer:

1. § 12 affattes således:

»§ 12. Amtsrådet skal skriftligt underrette de klageberettigede, jf. § 15, om afgørelser, der kan påklages efter § 13. Underretning til dem, der er nævnt i § 15, nr. 3-6, kan dog finde sted ved offentlig annoncering, medmindre de klageberettigede har anmodet om skriftlig underretning.«.

2. § 15 affattes således:

»§ 15. Klageberettiget er:

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) offentlige myndigheder,
- 3) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 4) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væ-

sentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og

- 6) enhver med individuel, væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 4 og 5, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.«.

3. § 26 affattes således:

»§ 26. Afgørelser truffet efter lovens §§ 19, 20, 23 og 24 af miljø- og energiministeren eller efter bemyndigelse af en styrelse, jf. § 38, eller afgørelser truffet efter regler fastsat i medfør af lovens § 19, stk. 3, § 23, stk. 2, og § 24, stk. 3, kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Afgørelser efter §§ 19 og 20 om enkeltstående indvinding af op til 50.000 m³ oprensings- og uddybningsmaterialer til nyttiggørelse kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Naturklagenævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i klager efter loven, når klagen skønnes ikke at indeholde spørgsmål af meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 4. Naturklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«.

4. Efter § 26 indsættes:

»§ 26 a. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) offentlige myndigheder,
- 3) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 4) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser,
- 6) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
- 7) Danmarks Fiskeriforening, og
- 8) enhver med individuel, væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 2. Afgørelse af, om en indvinding, jf. § 23, stk. 1, må antages at kunne påvirke miljøet i væsentlig grad, og tilladelse i henhold til § 20, stk. 1, til en sådan indvinding kan tillige påklages

af lokale foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.

Stk. 3. Ved klage efter stk. 1, nr. 4 og 5 kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

§ 26 b. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 2. Klage indgives skriftligt til miljø- og energiministeren, der videresender den til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 3. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 4. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 5. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om, at stk. 3 og 4 ikke gælder for visse arter af afgørelser.

Stk. 6. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om underretning af de klageberettigede.«.

§ 11

I skovloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 959 af 2. november 1996, foretages følgende ændring:

1. § 39 a affattes således:

»§ 39 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler, der er udstedt i medfør af loven, kan påklages af

- 1) adressaten for afgørelsen, og
- 2) enhver, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

Stk. 2. Afgørelser truffet i henhold til denne lovs § 8, § 9 og § 12, jf. § 10, kan endvidere påklages af

- 1) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- 2) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser,

F. t. l. vedr. visse miljølove

3) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 3. Ved klage efter stk. 2, nr. 1 og 2 kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Stk. 4. Miljø- og energiministeren giver skriftlig underretning om afgørelser nævnt i stk. 2 til de i stk. 2 nævnte foreninger og organisationer, såfremt de har anmodet herom.«

§ 12

I lov om sommerhuse og camping m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 920 af 22. december 1989, som ændret ved lov nr. 388 af 6. juni 1991, foretages følgende ændring:

1. Efter § 10 c indsættes i kapitel 4:

»§ 10 d. Miljø- og energiministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet styrelse eller tilsvarende institution til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.

§ 10 e. Afgørelser truffet efter lovens §§ 2 og 8 af miljø- og energiministeren eller efter bemyndigelse af en styrelse, jf. § 10 d, eller afgørelser truffet efter bemyndigelse af et amtsråd, jf. § 2, stk. 2, kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Naturklagenævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i klager efter loven, når klagen skønnes ikke at indeholde spørgsmål af meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 3. Naturklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) offentlige myndigheder, og
- 3) enhver med individuel, væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 5. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 6. Klage indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden videregiver klagen til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 7. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.«

§ 13

I lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 404 af 19. maj 1992, som senest ændret lov nr. 355 af 2. juni 1999, foretages følgende ændringer:

1. I § 75, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund, såfremt disse må antages at være klageberettigede efter § 84, stk. 2.« til: »foreninger og organisationer, som må antages at være klageberettigede efter § 84, stk. 2 eller 3.«

2. I § 84 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 5 kan påklages af

- 1) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 2) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- 3) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

3. I § 84, *stk. 2*, der bliver stk. 3, udgår: »afgørelser efter kapitel 5 samt«.

4. I § 84 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Ved klage efter stk. 2, nr. 2 og 3, kan Skov- og Naturstyrelsen kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.«

§ 14

Stk. 1. Loven træder i kraft den 15. september 2000, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. Lovens regler om adgang til at påklage afgørelser gælder for sager, der er afgjort i første

instans efter lovens ikrafttræden. Reglerne om klage over afslag på anmodning om aktindsigt efter § 4, stk. 5, i lov om aktindsigt i miljøoplysninger, som affattet ved lovens § 1, nr. 10, gælder ligeledes for afslag, der meddeles efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. § 2, stk. 3, i lov om adgang til aktindsigt i miljøoplysninger, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 4, har ikke virkning i forhold til materiale, der er indhentet før lovens ikrafttræden, så-

fremt den der har indleveret materialet ikke var eller kunne gøres forpligtet til at levere materialet, og den pågældende ikke har meddelt, at han eller hun accepterer udleveringen.

Stk. 4. § 2, stk. 4, i lov om adgang til aktindsigt i miljøoplysninger, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 4, har ikke virkning for oplysninger om emissioner, som er kommet i myndighedernes besiddelse før lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget.

Det foreliggende lovforslag sigter først og fremmest imod at justere den gældende miljølovgivning således, at de danske regler i deres helhed er i overensstemmelse med forpligtelserne i Konvention om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsafgørelser på miljøområdet (Århus-konventionen).

Konventionen blev underskrevet den 25. juni 1998 ved den paneuropæiske miljøministerkonference "Environment for Europe", som blev afholdt i regi af FNs økonomiske organisation for Europa (ECE). Konferencen foregik i Århus med miljø- og energiministeren som vært. Konventionen blev underskrevet af Danmark og 34 andre europæiske lande, samt Den Europæiske Union. Siden har yderligere fire lande underskrevet konventionen.

Ved underskrivelsen blev der samtidig vedtaget en resolution, hvor de underskrivende lande forpligtede sig til at arbejde for en hurtig ikrafttræden. Den internationale målsætning for konventionens ikrafttræden, som Danmark har tilsluttet sig, er senere blevet sat til udgangen af år 2000.

Konventionen træder først i kraft, når den er endeligt tiltrådt - ratificeret - i 16 lande, og der derefter er gået 90 dage. På nuværende tidspunkt har to lande ratificeret konventionen. Regeringen sigter efter at ratificere konventionen senest d. 1. oktober 2000.

Konventionen foreligger i originalsprogene (engelsk, fransk og russisk) på FN's hjemmeside²⁾. Miljø- og Energiministeriet har foranlediget konventionen oversat til dansk. Såvel den engelske originaltekst som den (uofficielle) danske oversættelse er optrykt som bilag til lovforslaget.

Miljø- og Energiministeriet har fundet, at arbejdet med en konvention, der bl.a. handler om borgernes muligheder for at deltage i beslutningsprocesserne, bør ske i åben dialog med omgivelserne. Den 8. september 1999 afholdt ministeriet en ekstern konference om konventionens implementering i Danmark. På baggrund af et på forhånd udsendt conferenceoplæg kom såvel myndigheder, grønne organisationer, erhvervsliv og presse med indlæg. Disse indlæg er indgået i det lovforberedende arbejde. Forløbet af konferencen fremgår af en rapport udgivet af Miljø- og Energiministeriet³⁾.

2. Århus-konventionen og den danske implementering.

2.1. Konventionen og implementeringen på Miljø- og Energiministeriets område.

Århus-konventionen indeholder en lang række regler om borgernes adgang til aktindsigt, deltagelse i beslutninger og klageadgang m.v. Reglerne har forskellig karakter, spændende fra regler, der stiller krav om bindende regler i lovgivning, over regler, der blot kræver en efterlevelse i praksis og til regler, der alene indeholder opfordringer til at tilstræbe en bestemt retstilstand eller praksis. Konventionen er juridisk set vanskelig tilgængelig og giver anledning til mange fortolkningsspørgsmål.

Lovforslaget bygger således i et vist omfang på en fortolkning af bestemmelser, der ikke i sig selv er klare og utvetydige.

Konventionen består, foruden af en præambel, af 22 artikler og to bilag (bilag I og bilag II).

I konventionens præambel indeholdes dels en henvisning til en række internationale retsakter, dels en oprensning af en række betragtninger, hvorved konventionens hovedhensyn angives.

²⁾ www.unece.org/env/europe/ppconven.htm

³⁾ "Borgernes Miljørettigheder", der findes på web-adressen: www.mst.dk/fagomr/32000000.htm

Artikel 1, 2 og 3 indeholder henholdsvis en formålsbestemmelse, en række definitioner og visse almindelige bestemmelser.

I artikel 4 - 9 findes de centrale indholdsmæssige regler. De er bygget op omkring de tre såkaldte søjler om henholdsvis borgernes adgang til miljøoplysninger, borgernes adgang til at deltage i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

Artikel 10 - 22 indeholder traditionelle konventionsbestemmelser om partsmøder, sekretariat, ændringer af konventionen, bilæggelse af tvister m.v., samt rent formelle bestemmelser om undertegnelse, ratifikation, ikrafttrædelse mv.

I det følgende gennemgås artiklerne 3 - 9 i hovedtræk med en angivelse af, hvorledes deres indhold svarer til gældende lovgivning, herunder en markering af hovedpunkterne i lovforslaget.

I *artikel 3* findes en række bestemmelser af mere generel karakter. Disse er holdt i relativt bløde vendinger. Landene skal herunder bl.a. fremme uddannelse og offentlig opmærksomhed vedrørende de rettigheder på miljøområdet, der indeholdes i konventionen, og sørge for passende anerkendelse af og støtte til foreninger og organisationer mv., hvis formål er at fremme miljøbeskyttelsen.

Miljø- og Energiministeriet planlægger i forlængelse af lovens vedtagelse en oplysningskampagne om borgernes rettigheder på miljøområdet. Hvad angår støtte til miljøorganisationer mv., yder ministeriet for indeværende en betydelig økonomisk støtte i form af bl.a. bidrag fra en række fonde, puljer mv.

I *artikel 4* sikres borgernes adgang til aktindsigt i miljøoplysninger. Udgangspunktet er, at der er adgang til aktindsigt i offentlige myndigheders miljøoplysninger, men at visse andre hensyn kan gøre, at oplysningerne ikke kan udleveres. Der er endvidere en lang række formelle regler om begrundelser, tidsfrister, gebyrer mv.

Konventionen bygger herved alt overvejende på kendte regler, herunder især indholdet i EU's miljøoplysningsdirektiv⁴⁾, som dette er implementeret i offentlighedsloven/forvaltningsloven og den særlige lov om adgang til aktindsigt i miljøoplysninger⁵⁾.

Der vil dog være behov for justeringer af gældende ret som følge af konventionens myndighedsbegreb og den brede definition af miljøoplysningerne. Videre er der behov for justeringer i forhold til enkelte af de

undtagelsessituationer, der er indeholdt i de gældende regler, og for at sikre visse af de formelle regler omkring aktindsigten. Der henvises til lovforslagets § 1.

I konventionens *artikel 5* markeres, at der ikke bare er tale om en ret til aktindsigt, men der eksisterer også, hvad man kan kalde en "aktiv oplysningspligt" for myndighederne.

Heri ligger bl.a., at myndighederne skal ligge inde med relevante og ajourførte oplysninger, at de skal være orienteret om en række aktiviteter og formidle oplysninger om farer etc. Videre ligger der en forpligtelse til generelt at oplyse borgerne om adgangen til oplysningerne og træffe foranstaltninger, der letter denne adgang. Der er i konventionen en generel opfordring til at arbejde i retning af, at miljøoplysninger findes i elektroniske databaser, og landene forpligtes til at udgive miljøtilstandsrapporter, samt til at formidle oplysninger om lovgivning, planer/programmer og politikker, statusrapporter, internationale traktater, konventioner, aftaler mv. på miljøområdet.

Konventionens regler på dette område svarer til almindelige offentligretlige regler og principper om, at myndighederne skal sikre sagernes oplysning, systematisere oplysninger (journalisering, arkivering mv.) og give generel vejledning i, hvorledes oplysningerne kan stilles til rådighed for befolkningen. En række særregler i de respektive sektorlove på miljøområdet sikrer endvidere, at myndighederne ligger inde med tilstrækkelige oplysninger om forurenende aktiviteter. Også reglerne for risikobetonedede aktiviteter og reglerne om beredskab har betydning.

Endvidere foregår der i praksis en omfattende formidling af miljøoplysninger mv. herunder udarbejdelse af miljøtilstandsrapporter, udsendelse af andre rapporter, offentliggørelse af lovtjekter, planer m.v. Dette sker både i elektronisk form og via traditionelle medier.

I konventionens *artikel 6* foreskrives en særlig procedure, som myndighederne skal følge for at sikre offentlighedens mulighed for at deltage i beslutningsprocessen, når myndighederne træffer afgørelse vedrørende en række forurenende aktiviteter, der er opført i konventionens bilag I. Endvidere skal offentligheden inddrages forud for afgørelser vedr. andre aktiviteter med væsentlig indvirkning på miljøet. Procedurereglerne indebærer bl.a. en forudgående høring af offentligheden, inden myndighederne træffer afgørelse vedrørende de pågældende aktiviteter.

⁴⁾ Rådets direktiv af 7. juni 1990 (90/313) om fri adgang til miljøoplysninger, EF-Tidende 1990 L 158 side 56.

⁵⁾ Lov nr. 292 af 27. april 1994 om aktindsigt i miljøoplysninger.

En stor del af konventionens bilagsaktiviteter reguleres af planlovens regler⁶⁾ om vurdering af virkningerne på miljøet af visse offentlige eller private projekter (VVM), eller af særlige VVM-regler om aktiviteter på havet, herunder råstoflovens⁷⁾, undergrundslovens⁸⁾, kontinentalsokkelovens⁹⁾, elforsyningsloven¹⁰⁾ og havmiljølovens¹¹⁾ regelsæt. De danske VVM-regler indeholder procedureregler, der vurderes at være i overensstemmelse med konventionens regler.

Den øvrige del af bilagsaktiviteterne reguleres af miljøbeskyttelseslovens¹²⁾ kap. 5 om listevirksomheder, herunder især det særlige system med forudgående offentlighed, der er indført ved lov nr. 369 af 2. juni 1999 i forbindelse med implementering af IPPC-direktivet¹³⁾ (de (i)-mærkede virksomheder i godkendelsesbekendtgørelsen¹⁴⁾).

Hvad sidstnævnte angår, er der dog behov for et par mindre justeringer af gældende ret, herunder især i forhold til offentlighedens inddragelse i forbindelse med revurderinger af visse typer af særligt forurenende virksomheder. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 2.

Konventionens regel om tillige at sikre forudgående offentlighed i forbindelse med afgørelser vedrørende andre aktiviteter med væsentlig indvirkning på miljøet (udover bilagsaktiviteterne) vurderes at være overholdt i Danmark via planlovens VVM-regler. Disse regler indebærer dels en obligatorisk VVM-procedure med forudgående inddragelse af offentligheden for en lang række andre aktiviteter end de, der er opført i konventionens bilag 1. Dels indebærer de, at en lang række andre aktiviteter er omfattet af det såkaldte screeningsystem i planloven, der indebærer, at disse aktiviteter også omfattes af VVM-reglerne, hvis

de efter en konkret vurdering anses for at have væsentlig indvirkning på miljøet.

Endvidere er der ved den danske implementering af IPPC-direktivet faktisk medtaget yderligere aktiviteter (visse husdyrbrug og shredder-anlæggene), end påkrævet efter såvel IPPC-direktivets bilag som Århus-konventionens bilag I.

Lovforslaget lægger dog op til en lovfæstelse af hidtidig praksis med forudgående inddragelse af offentligheden i forbindelse med større naturforvaltningsprojekter, og der vil administrativt blive fastsat regler om yderligere inddragelse af offentligheden i forbindelse med beslutning om indesluttet anvendelse af visse typer af genetisk modificerede organismer.

Disse typer af aktiviteter er ikke omfattet af konventionens bilag I, og de skønnes heller ikke at være omfattet af ovennævnte regel. Det anses imidlertid for at være i tråd med konventionens generelle sigte at sikre forudgående inddragelse af offentligheden. På disse områder foreslås således en videregående adgang til forudgående offentlighed i forhold til konventionens krav.

I konventionens *artikel 7 og 8* findes regler, der sigter mod, at borgerne kan øve indflydelse på myndighedernes mere generelle arbejdsopgaver. Det drejer sig om forskellige former for planlægningsvirksomhed og politikformulering (*artikel 7*) samt om udarbejdelse af nye lovregler, bekendtgørelser eller cirkulærer (*artikel 8*).

På disse områder lægger konventionen også op til forudgående inddragelse af borgene. Der er dog efter konventionens ordlyd større frihed for landene på disse områder, herunder især i forhold til politikområdet og regelfastsættelsen. Det bemærkes, at konventionen ikke klart præciserer, hvilke planer der er omfattet, el-

⁶⁾ Lovbekendtgørelse nr. 551 af 28. juni 1999, der bl.a. implementerer Rådets direktiv 97/11 af 3. marts 1997 om ændring af direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (VVM).

⁷⁾ Lovbekendtgørelse nr. 569 af 30. juni 1997 med senere ændringer.

⁸⁾ Lovbekendtgørelse nr. 552 af 29. juni 1995.

⁹⁾ Lovbekendtgørelse nr. 182 af 5. januar 1979 med senere ændringer.

¹⁰⁾ Lov nr. 375 af 2. juni 1999.

¹¹⁾ Lov nr. 476 af 30. juni 1993 med senere ændringer.

¹²⁾ Lovbekendtgørelse nr. 698 af 22. september 1998 med senere ændringer.

¹³⁾ Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening.

¹⁴⁾ Bekendtgørelse nr. 807 af 25. oktober 1999 om godkendelse af listevirksomhed.

ler hvad der skal forstås ved programmer og politikker.

Plan- og miljølovgivningen indeholder en række regler om planlægning. Her sker der, enten i medfør af reglerne eller efter fast praksis, forudgående inddragelse af offentligheden.

Dette er dog ikke tilfældet med amtskommunernes oversigter over den offentlige indsats efter jordforureningsloven¹⁵). Det foreslås ændret med lovforslaget, se hertil § 4.

De gældende regler om de kommunale affaldsplaner overlader det til kommunerne at beslutte, om borgerne skal inddrages forudgående. Affaldsbekendtgørelsen¹⁶) vil derfor blive ændret, således at affaldsplanerne fremover skal fremlægges forud for deres endelige vedtagelse.

Der foregår herudover en del planlægning mv., der ikke udspringer direkte af lovregler. Her inddrages borgerne også i meget vid udstrækning i praksis.

Miljø- og Energiministeriet vil sikre, at ministeriets egen planlægning altid sker med forudgående inddragelse af offentligheden.

På amtskommunernes og kommunernes områder sker der ligeledes planlægning uden for det lovregulerede område. Også her sker der i praksis i vid udstrækning inddragelse af borgerne, navnlig i arbejdet med lokal Agenda 21, som pr. definition omfatter inddragelse af befolkningen, organisationer og erhvervslivet i fremme af en bæredygtig udvikling. Der er på dette område et frugtbart samarbejde imellem Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og Miljø- og Energiministeriet, hvor der bl.a. udgives publikationer om praktiske metoder m.v. Lovbestemmelser om lokal Agenda 21 er foreslået indsat i planloven ved det af miljø- og energiministeren den 17. november 1999 fremsatte forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om ændring af forskellige love som følge af oprettelsen af Hovedstadens Udviklingsråd (L 92). Efter lovforslaget skal amtsrådene og kommunalbestyrelserne inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode offentliggøre en redegørelse for deres strategi for Agenda 21 arbejdet inden for 5 nærmere angivne indsatsområder.

Der er på denne baggrund ikke fundet anledning til at foreslå yderligere lovregulering på området, idet det i øvrigt findes hensigtsmæssigt at afvente den en-

delige vedtagelse af et EU-direktivforslag om miljøkonsekvensvurderinger af planer og programmer.

Hvad angår offentlighedens inddragelse ved udstedelse af generelle regler, sker der som altovervejende hovedregel forudgående høring af berørte parter og organisationer mv., forud for fremsættelse af lovforslag eller udstedelse af nye bekendtgørelser mv., ligesom lovforslag ifølge en regeringsbeslutning altid skal gøres tilgængelige på Internettet samtidig med, at de sendes i høring.

Det fremgår ikke klart af konventionen, hvorledes frivillige aftaler på miljøområdet er reguleret. Spørgsmålet om offentlighedens inddragelse forud for indgåelse af frivillige aftaler på miljøområdet er dog under alle omstændigheder for tiden under overvejelse.

Efter konventionens *artikel 9* skal der for det første være adgang til at få prøvet alle sager om aktindsigt på miljøområdet i form af enten domstolsprøvelse eller ved indbringelse for et andet uafhængigt og upartisk organ. I førstnævnte situation skal der tillige være adgang til en hurtigere procedure i form af en administrativ klageadgang el.lign.

De gældende regler for så vidt angår forvaltningsmyndigheders afslag på aktindsigt vurderes at være fuldt ud dækkende. For så vidt angår organer, der ikke er forvaltningsmyndigheder (offentligt ejede aktieselskaber m.v.), er der imidlertid ikke den fornødne prøvelsesadgang, se lovforslagets § 1.

For det andet skal der være adgang til prøvelse af alle afgørelser, handlinger eller udladelser vedrørende konkrete aktiviteter, der er omfattet af konventionens artikel 6. Efter konventionen skal denne ret tilkomme alle, der har en "tilstrækkelig interesse" i sagen. Alle ikke-statslige organisationer, der arbejder for at fremme miljøbeskyttelse, og som opfylder alle krav efter den nationale lovgivning, har pr. definition en "tilstrækkelig interesse".

Adgangen til prøvelse kan efter konventionen enten være en adgang til at lægge sag an ved domstolene eller til at klage ved et andet uafhængigt og upartisk organ.

De danske regler om prøvelse indeholder ikke den fornødne adgang til domstolsprøvelse, idet miljøorganisationer ikke i alle tilfælde kan forventes at blive indrømmet søgsmålskompetence, selvom det må forventes, at udvidelsen af miljøorganisationernes klageret i nærværende lovforslag vil kunne give sig udslag i en udvidelse i denne henseende, for så vidt angår sa-

¹⁵) Lov nr. 370 af 2. juni 1999 om forurennet jord.

¹⁶) Bekendtgørelse nr. 299 af 30. april 1997 om affald.

ger, der involverer miljøspørgsmål. Hertil kommer, at domstolsprøvelse under alle omstændigheder er en relativ langvarig og for parterne relativ dyr prøvelsesadgang.

Konventionen anviser som nævnt en alternativ mulighed for at henlægge prøvelsesadgangen til et uafhængigt og upartisk organ. På denne baggrund foreslås der en udvidet adgang til administrativ rekurs ved de særlige nævn på miljøområdet, se hertil lovforslagets §§ 2 og 6-8.

Herudover giver denne del af konventionen grundlag for en mere generel justering af reglerne om miljøorganisationers klageberettigelse, og for at ophæve den særlige regel i miljøbeskyttelsesloven om klageafskæring af visse afgørelser vedrørende listevirk-somheder, se hertil lovforslagets §§ 2-3 og 5-13.

Det bemærkes i øvrigt, at der ikke med lovforslaget sker indskrænkninger af eksisterende klagerettigheder indenfor de pågældende lovområder; der er alene tale om en række udvidelser.

Artikel 9 indeholder for det tredje en ret til at klage, eller på anden måde at rejse en sag, hvis man mener, at enten offentlige myndigheders eller private persons handlinger eller undladelser er i strid med miljølovgivningen. Denne ret skal dog alene tilkomme de, der opfylder alle kriterier efter landets lovgivning. Rækkevidden af denne bestemmelse i konventionen er ikke klar. På dette område skønnes der imidlertid ikke at være behov for justeringer af den gældende lovgivning.

Artikel 9, stk. 4, indeholder endeligt visse procedurermæssige krav. Her vurderes der at være behov for at sikre offentlighedens adgang til udskrift af domme og andre retsafgørelser i civile sager på miljøområdet.

2.2. Århus-konventionen og andre ministeriers lovgivning.

Konventionen berører efter sit indhold også andre ministeriers lovområder.

Efter definitionen af miljøoplysninger i konventionens artikel 2, stk. 3, vil andre ministerier eksempelvis kunne ligge inde med miljøoplysninger. Reglerne om adgang til aktindsigt i miljøoplysninger vil dog uden videre tillige gælde for miljøoplysninger, der måtte bero i andre ministerier.

Ligeledes omfattes også andre ministerier af pligten til at indsamle og formidle miljøoplysninger, jf. konventionens artikel 5, og visse af de konkrete aktiviteter, der er omfattet af artikel 6, reguleres helt eller delvist af andre ministerier, herunder Fødevareministeriet, Indenrigsministeriet og Trafikministeriet.

Udstrækningen af konventionens regler om offentlighedens deltagelse i myndighedernes planlægning og forberedelse af generelle regler på miljøområdet (artikel 7 og 8), er vanskelig at fastlægge helt præcist, idet konventionen her opererer med begrebet "miljøområdet", uden at begrebet defineres i konventionen. Det er her nærliggende at søge vejledning i konventionens definition af miljøoplysninger, hvorved områder som landbrug, trafik, sundhed, beredskab mv. efter omstændighederne kan være omfattet.

Endelig vil konventionens regler om adgang til klage og domstolsprøvelse også kunne berøre andre ministerier. Dette vil navnlig afhænge af, om konventionens øvrige regler berører det pågældende område, idet den væsentligste del af artikel 9 fungerer som en overbygning på reglerne i artikel 4-8.

I forlængelse heraf har Miljø- og Energiministeriet forelagt konventionen for Arbejdsministeriet, By- og Boligministeriet, Erhvervsministeriet, Forskningsministeriet, Forsvarsministeriet, Fødevareministeriet, Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Skatteministeriet, Sundhedsministeriet og Trafikministeriet. Miljø- og Energiministeriet har bl.a. anmodet om, at ministerierne overvejer, om konventionen giver anledning til justering af gældende regler på deres respektive områder.

Erhvervsministeriet, Forskningsministeriet, Forsvarsministeriet, Skatteministeriet og Sundhedsministeriet vurderer, at konventionen ikke giver anledning til justeringer af gældende ret. Ved Sundhedsministeriets vurdering har ministeriet lagt til grund, at ministeriets ressort generelt falder uden for konventionen, idet konventionens bestemmelser vedrørende menneskers sundhedstilstand knytter sig til miljøfaktorer m.v., hvor Sundhedsministeriet kun er tillagt regulerende opgaver i overordentlig beskedent omfang, f.eks. vedrørende passiv rygning.

Justitsministeriets har fundet, at der er behov for at sikre offentlighedens adgang til udskrift af domme og andre retsafgørelser i civile sager på miljøområdet. Bortset herfra har Justitsministeriet vurderet, at konventionen ikke giver anledning til justeringer af gældende ret. Justitsministeriet har herved navnlig lagt til grund, at konventionens regler om adgang til prøvelse først og fremmest sikres via adgang til administrativ rekurs mv. på miljøområdet.

Efter Arbejdsministeriets vurdering er de oplysninger, der er indeholdt i registret om stoffer og materialer, som er anmeldt efter arbejdsmiljølovgivningen, som udgangspunkt ikke omfattet af definitionen af miljøoplysninger i konventionens artikel 2, stk. 3. Dog vurderes det, at oplysninger i registret, som er an-

meldt efter anden lovgivning, kan være omfattet af reglerne i konventionens artikel 4. Arbejdsministeriet vil tage højde herfor i forbindelse med den aktuelle revision af bekendtgørelse nr. 466 af 14. september 1981 om registret for stoffer og materialer, som forventes afsluttet medio 2000. Da arbejdsmiljøoplysninger – og derved arbejdsmiljøområdet – ikke vurderes at være omfattet af definitionen i artikel 2, stk. 3, vurderer Arbejdsministeriet, at de øvrige dele af konventionen heller ikke vil være relevante på Arbejdsministeriets ressortområde.

Det er By- og Boligministeriets vurdering, at områder, der vedrører indretning og udformning af boliger, herunder spørgsmål om indeklima, generelt falder udenfor konventionen. Tilsvarende regulerer ministeriet ikke konkrete aktiviteter, der er omfattet af konventionens artikel 6. Dog ligger ministeriets ressort i enkelte tilfælde indenfor konventionens område. Der tænkes herunder f.eks. på områder, der beskæftiger sig med forureningens indvirkninger på bygninger m.v. Her gælder konventionens regler i artikel 5 og 7-9, men ministeriet vurderer ikke, at der er behov for ændring af retstilstanden for at sikre konventionens overholdelse. Hvad angår artikel 5 bemærkes, at almindelige offentlighedsregler og principper om, at myndighederne skal sikre sagens oplysning, systematisere oplysninger (journalisering, arkivering m.v.) og yde generel vejledning i, hvorledes oplysningerne kan stilles til rådighed for befolkningen, sikrer konventionens overholdelse. Angående artikel 7-9 bemærkes, at der i praksis sker forudgående inddragelse af borgerne i det omfang, som forudsættes efter disse regler, og der eksisterer den fornødne adgang til prøvelse.

Indenrigsministeriet vurderer, at dele af ministeriets ressort er omfattet af konventionen, idet beredskabsområdet bl.a. beskæftiger sig med nukleare anlæg og enkelte andre bilagsaktiviteter indenfor energisektoren, kemisk industri, rørledninger til transport af gas, olie eller kemikalier og anlæg til opbevaring af råolieprodukter. Her vil ministeriet kunne ligge inde med miljøoplysninger, men dette reguleres, som ovenfor anført, af lov om aktindsigt i miljøoplysninger. For så vidt angår artikel 5 er det ministeriets vurdering, at denne artikel omfatter dele af ministeriets virksomhed, men det vurderes ikke, at det giver anledning til ændring af regler eller praksis. Endvidere vurderes det, at konventionens artikel 6 er relevant i forhold til de ovenfor nævnte bilagsaktiviteter. Aktiviteterne reguleres dog (samtidig) af planlovens VVM-regler og/eller miljøbeskyttelseslovens regler om (i)-mærkede aktiviteter, hvorved offentlighedens inddragelse og muligheder for at klage sikres via disse regel-

sæt. Med hensyn til artikel 7-8 vurderer ministeriet, at der i praksis sker inddragelse af borgerne i det omfang, som forudsættes efter konventionen.

Fødevarerministeriet vurderer, at ministeriets ressort på en række områder er omfattet af konventionen, herunder for så vidt angår struktur- og støttelovgivningen vedrørende landbruget, gødskningsloven og visse dele af fiskerilovgivningen.

På strukturområdet findes bl.a. konkrete sager om store jordfordelinger med mere end 75 lodsejere og sager om tilladelser til husdyrhold over 500 dyreenheder. Disse aktiviteter er omfattet af konventionens artikel 6. Aktiviteterne reguleres dog (samtidig) af planlovens VVM-regler og/eller miljøbeskyttelseslovens regler om (i)-mærkede aktiviteter, hvorved offentlighedens inddragelse og muligheder for at klage sikres via disse regelsæt. Hvad angår offentlighedens inddragelse i plan- og regelarbejdet på strukturområdet, skønner ministeriet som udgangspunkt, at de nuværende muligheder for høring, inddragelse af udvalg mv. opfylder konventionens krav. Dog vil der på dette område være behov for at ændre Strukturdirektoratets retningslinier for amtsrådenes udpegning af de særligt følsomme landbrugsområder, jf. reglerne i bekendtgørelse nr. 193 af 26. marts 1999 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger, således at det sikres, at amtskommunerne forudgående inddrager offentligheden i forbindelse med udpegningen. Tilsvarende gør sig muligvis gældende på andre områder, herunder f.eks. i forbindelse med administration af tilskud til læhegn, hvor praksis i givet fald vil blive tilpasset konventionen.

Vedrørende gødskningsloven og fiskeriloven vurderer Fødevarerministeriet, at disse områder ikke giver anledning til ændringer af reglerne. På disse områder træffes der ikke konkrete afgørelser, der er omfattet af konventionens artikel 6, og planlægning og regeludstedelse foregår efter ministeriets vurdering efter retningslinierne i konventionen.

For så vidt angår konventionens artikel 5 vurderer Fødevarerministeriet generelt, at der inden for de områder, der berøres af konventionen, eksisterer de fornødne regler til konventionens overholdelse.

Trafikministeriets område berøres af konventionen i forhold til regulering af vej- og jernbaneanlæg samt i forbindelse med udøvelse af statens højhedsret over søterritoriet.

Hvad angår vej- og jernbaneanrådet bemærker Trafikministeriet, at dette reguleres af planlovens VVM-regler, der efter Miljø- og Energiministeriets vurdering sikrer overholdelse af konventionens artikel 6 og 9. For så vidt angår konkrete aktiviteter, der ved-

tages ved anlægslov, har ministeriet lagt til grund, at artikel 6 ikke omfatter disse, men bemærker i øvrigt, at projekterne dog i praksis følger VVM-proceduren.

Hvad angår udøvelsen af statens højhedsret over søterritoriet vil sager om anlæg af havne, der kan anløbes af fartøjer på over 1.350 tons, være omfattet af konventionen. Endvidere vil sager om anlæg af havne og anløbsbroer for mindre fartøjer og udvidelse af havne og anløbsbroer, uddybning og opfyldning, samt etablering af faste indretninger i øvrigt på søterritoriet, være omfattet i det omfang de efter en konkret vurdering har væsentlig indvirkning på miljøet. Trafikministeriet vurderer, at reglerne i bekendtgørelse nr. 128 af 11. marts 1999 om miljømæssig vurdering af anlæg på søterritoriet, i lighed med de almindelige VVM-regler, sikrer overholdelse af konventionens artikel 6 på de nævnte områder.

I forbindelse med konkrete sager vedrørende udøvelse af højhedsretten over søterritoriet, hvor der ikke er etableret klagenævn, peger Trafikministeriet på den almindelige domstolsprøvelse som prøvelsesmulighed efter konventionens artikel 9. Det bemærkes herved, at Trafikministeriet efter konventionens ikrafttræden er indstillet på ikke at påstå afvisning af sådanne sager under henvisning til manglende søgsmålskompetence (retlig interesse).

Hvad angår konventionens artikel 5, der formentlig kun i begrænset omfang berører Trafikministeriets område, vurderer ministeriet, at denne ikke giver anledning til ændring af regler eller praksis.

Med hensyn til artikel 7 og 8 vurderer Trafikministeriet, at der i praksis sker inddragelse af borgerne i det omfang, som forudsættes efter konventionen.

3. Lovforslagets indhold.

3.1. Lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

De gældende regler på området fremgår af lov om aktindsigt i miljøoplysninger. Reglerne bygger på en række henvisninger til de generelle regler om aktindsigt i offentlighedsloven og i forvaltningsloven, medens miljøopplysningsloven indeholder de særregler, der gælder for miljøoplysninger.

Efter de gældende regler skal der gives adgang til aktindsigt i miljøoplysninger ved offentlige myndigheder, således som dette begreb er fastlagt i offentlighedsloven. Derudover er tillige andre organer, der har et offentligt ansvar for miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol, omfattet af reglerne. Dette begreb er med den gældende lov fortolket således, at det omfatter virksomheder, hvor det offentlige i kraft af ejerskab har bestemmende indflydelse, idet dog virksom-

heder, der fungerer i konkurrence med andre virksomheder, ikke er omfattet, se hertil bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, § 1, nr. 1.

Konventionens definition af en myndighed er på centrale områder enslydende med direktivets. Konventionen går dog lidt videre, idet også enhver anden juridisk eller fysisk person, der har offentligt ansvar for eller *udfører funktioner/offentlige tjenesteydelser* i relation til miljøet, skal anses for at være en offentlig myndighed. Derfor vurderes der at være behov for at ændre den gældende definition.

Med lovforslaget lægges der således op til en udvidelse af den gældende lov, således at konkurrencesituationen ikke fremover kan tillægges afgørende betydning, se hertil bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, § 1, nr. 1.

De gældende regler opererer endvidere med en definition af miljøoplysninger, der er snævrere end konventionens. Det foreslås at indføre konventionens definition.

Hvad angår spørgsmålet om undtagelse fra adgangen til aktindsigt, henviser de gældende regler til, at undtagelserne i offentlighedslov og forvaltningslov, med nogle ganske få justeringer, tillige anvendes vedrørende aktindsigt i miljøoplysninger.

Konventionen opererer med en række undtagelser fra retten til aktindsigt, der i vidt omfang svarer til de gældende danske regler. Også på dette punkt indeholder konventionen imidlertid nogle mindre klare regler, herunder f.eks. vedrørende spørgsmålet om adgangen til aktindsigt i emissionsoplysninger.

Undtagelsesreglerne i den gældende lov ses ikke fuldt ud at være forenelige med reglerne i artikel 4. Således foreslås det, at den generelle undtagelse for så vidt angår oplysninger, der indgår i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser ikke skal gælde vedrørende miljøoplysninger.

Videre foreslås det, at emissionsoplysninger, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, ikke kan undtages alene med henvisning til, at der er tale om forretningshemmeligheder. Der lægges dog op til, at oplysninger om immaterielle rettigheder, herunder ukendte produktionsmetoder, fortsat kan undtages.

Endvidere foreslås det, at visse af de bredere undtagelsesbestemmelser, der ikke umiddelbart kan passes ind i konventionens undtagelsesbestemmelser i artikel 4, alene kan anvendes, når det efter en konkret fortolkning er i overensstemmelse med konventionens artikel 4.

Der er ikke i dag adgang til at klage i de situationer, hvor et organ eller en virksomhed, der ikke er en of-

fentlig myndighed i offentlighedslovens forstand, giver afslag på aktindsigt.

I overensstemmelse med konventionens regler om prøvelse af afgørelser vedrørende aktindsigt foreslås det at indføre en klageadgang til Miljøklagenævnet.

Forslaget rummer derudover en række forslag til ændring af visse af de formelle regler omkring aktindsigten, herunder fristregler, begrundelsesregler, regler om videresendelse af anmodning til rette myndighed mv.

Endeligt foreslås miljøoplysningsloven ændret således, at offentlighedens adgang til udskrift af domme og andre retsafgørelser i civile sager på miljøområdet sikres.

3.2. Miljøorganisationernes klageret.

Ændringerne af miljølovene skal navnlig ses i lyset af konventionens særlige regler om miljøorganisationernes adgang til prøvelse indenfor området af artikel 6, se ovenfor under pkt. 2.

De miljølove, der berøres af konventionens klage-regler, indeholder i dag forskellige regler om miljøorganisationers klageberettigelse - lige fra en ulovbestemt adgang til at klage til ministeren over en styrelses afgørelse (undergrundsloven, kontinentalsokkel-loven, elforsyningsloven) over regler, der generelt sikrer klageadgang, når der foreligger en retlig interesse (planloven) til regler, der eksempelvis tillægger visse navngivne, landsdækkende organisationer klageret over visse typer afgørelser (miljøbeskyttelsesloven m.v.)

De gældende regler om lokale foreningers klageret vurderes i det væsentlige at være i overensstemmelse med konventionen og giver således kun anledning til enkelte justeringer.

Med lovforslaget indføres en klageadgang for landsdækkende foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål. Der stilles samtidig krav om, at foreningen har vedtægter eller lignende, der dokumenterer formålet, og at den er landsdækkende. I et vist omfang giver lovforslaget en videregående adgang til klage i forhold til konventionens mindstekrav, idet lovforslaget tillige omfatter andre typer af afgørelser, og dermed også andre love, end de, der vedrører konventionens bilagsaktiviteter.

Der er tilstræbt en vis harmonisering af reglerne om klageberettigelse i de respektive miljølove. De foreslåede regler er imidlertid ikke helt identiske. Der er herved lagt vægt på, at en implementering ikke bør give anledning til en afskæring af klageberettigede i forhold til gældende regler, ligesom hensynet til de økonomiske og administrative konsekvenser for det

offentlige og konsekvenserne for erhvervslivet ved eventuelle udvidelser er indgået ved vurderingen.

Med forslaget tilstræbes det at sikre, at foreninger, der har klageret, har en vis seriøsitet og fasthed i organisationen. Med ændringen af planloven opstilles således som betingelse, at foreningen som minimum har 100 medlemmer. Kravet om vedtægter eller lignende, der gælder i samtlige foreslåede bestemmelser, skal sikre, at foreningens formål kan bekræftes og at der er nogle, der tegner foreningen. I begge tilfælde har reglerne som konsekvens, at foreningen skal være fast etableret.

Som supplement til reglerne om miljøorganisationers klageberettigelse indføres der i samtlige love særlige regler om klageadgang for organisationer, der repræsenterer væsentlige rekreative interesser.

Sådanne organisationer har i dag kun klageadgang i meget begrænset omfang. Det findes imidlertid naturligt, at ikke kun organisationer, der beskytter miljøet, men også sådanne, som eksempelvis bruger naturen, tillægges en udvidet klageret. Også på dette punkt giver lovforslaget således en videregående klageadgang i forhold til konventionens mindstekrav. På planlovens område omfatter den foreslåede udvidede klageadgang derudover også organisationer med andre væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen end de rekreative, fordi denne lovs formål omfatter alle de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen.

3.3. Miljøbeskyttelsesloven.

Som anført ovenfor (pkt. 2) er miljøbeskyttelsesloven central i forhold til konventionens regler. Det skyldes navnlig, at en stor del af de aktiviteter, der fremgår af konventionens bilag I, er reguleret i lovens kap. 5. Det drejer sig om alle de aktiviteter, der er (i)-mærkede i godkendelsesbekendtgørelsen.

Efter de gældende regler i miljøbeskyttelsesloven, er der ikke adgang til at påklage en afgørelse om, hvorvidt der er godkendelsespligt vedrørende en etablering, ændring eller en udvidelse af en listevirksomhed.

Dette vurderes at være i strid med konventionens regel om, at der skal være adgang til prøvelse af alle afgørelser vedr. etablering, ændring mv. af aktiviteter, der er opført på listen i konventionens bilag I. I overensstemmelse hermed foreslås miljøbeskyttelseslovens regler ændret, således at en afgørelse om, at den pågældende aktivitet ikke er godkendelsespligtig, fremover vil kunne påklages, for så vidt angår de (i)-mærkede virksomheder.

Efter de gældende regler er der ikke adgang til, at ministeren kan fastsætte regler om forudgående inddragelse af offentligheden i forbindelse med de løbende (10-årige) revurderinger, hvor myndighederne tager den samlede tilladelse op til fornyet overvejelse og træffer en ny afgørelse vedrørende den samlede virksomhed.

I overensstemmelse med konventionens regler foreslås det, at de løbende revurderinger af aktiviteter, der er omfattet af konventionens bilag I (de (i)-mærkede), fremover sker med forudgående inddragelse af offentligheden. Endvidere foreslås det, at alle afgørelser om revurdering af (i)-mærkede aktiviteter offentliggøres med henblik på orientering af den brede kreds af klageberettigede.

Endelig foreslås lovens klageregler ændret. De eksisterende klageregler indebærer, at afgørelser efter lovens kap. 5 kan indbringes for Miljøstyrelsen i anden instans, og de kan alene indbringes for Miljøklagenævnet i tredje instans, hvis de er større eller principielle.

Det er tvivlsomt, om en retstilstand, hvorefter en klage, for så vidt angår en afgørelse vedr. en aktivitet omfattet af konventionens artikel 6, alene kan rettes til en styrelse, er i overensstemmelse med konventionens krav om at kunne indbringe klager for et uafhængigt og upartisk organ.

Det foreslås på denne baggrund, at der sikres en generel adgang til at indbringe afgørelser vedrørende de bilagsaktiviteter, der reguleres i miljøbeskyttelseslovens kap. 5 (de (i)-mærkede), for Miljøklagenævnet, uanset om disse sager er større eller principielle.

Det bemærkes hertil, at reguleringen af klager over afgørelser vedrørende de forurenende aktiviteter i konventionens bilag I herved i alt væsentligt bliver ensartet, idet en klage over de øvrige bilagsaktiviteter kan indbringes for enten Naturklagenævnet eller Energiklagenævnet.

Konventionen stiller alene krav om, at retlige spørgsmål kan efterprøves ved klageinstansen. Da en sådan indskrænkning findes uhensigtsmæssig og vanskelig at operere med inden for miljøbeskyttelsesloven, foreslås på dette punkt en videregående klageadgang i forhold til konventionens mindstekrav. Videre foreslås det, at man for at undgå yderligere bureaukrati omkring listevirksomhederne anvender den eksisterende (i)-mærkning, uanset at man efter en snæver læsning af konventionen kunne undlade at medtage de

husdyrbrug og shredder-anlæg, der kom med i IPPC-loven¹⁷⁾ som udtryk for en overimplementering af IPPC-direktivet.

Hvad angår klagereglerne sker der som nævnt ovenfor (pkt. 3.2.) endvidere en udvidelse af miljøorganisationernes klageadgang. Det foreslås herunder at indføre en bred klageadgang for såvel lokale som landsdækkende foreninger eller organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål. Hvad angår de lokale foreninger bygges der videre på det eksisterende system i § 76, hvorefter klageadgang forudsætter, at foreningen på forhånd har rettet henvendelse til amtsråd eller kommunalbestyrelse.

For så vidt angår landsdækkende miljøorganisationer foreslås det, at foreninger og organisationer kan klage over afgørelser efter lovens kap. 3, 4 og 5 uden at opfylde andre betingelser end at have vedtægter, der dokumenterer, at de er landsdækkende og har natur og miljø som hovedformål.

I forlængelse heraf foreslås det, at disse foreninger kan anmode miljø- og energiministeren om, at man ønsker underretning om de pågældende afgørelser, idet det skal sikres, at de har mulighed for at blive gjort bekendt med de pågældende afgørelser, så klageadgangen evt. kan udnyttes.

Der foreslås efter samme principper en udvidet klageadgang for foreninger og organisationer, når afgørelsen berører væsentlige rekreative interesser, og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Endelig foreslås lovens straffebestemmelse ændret således, at der tilvejebringes en hjemmel til at straffe personer, der undlader at opnå bevis for at have gennemgået uddannelsen som brøndborer. Dette vedrører ikke implementeringen af Århus-konventionen, se hertil bemærkningerne til de enkelte bestemmelser § 2, nr. 12.

3.4. Havmiljøloven.

Havmiljøloven er relevant i forhold til konventionen, idet tilladelser til hurtigfærgeruter, jf. bekendtgørelse om miljøgodkendelse af hurtigfærgeruter¹⁸⁾, er omfattet af konventionens artikel 6.

De gældende klageregler i havmiljøloven bygger i vid udstrækning på de samme principper som miljøbeskyttelsesloven. Med henblik på at sikre overholdelse af konventionens regler om miljøorganisationers brede adgang til prøvelse, foreslås der indført klage-

¹⁷⁾ Lov nr. 369 af 2. juni 1999 om ændring af lov om miljøbeskyttelse.

¹⁸⁾ Bekendtgørelse nr. 821 af 23. oktober 1997.

regler i havmiljøloven, der i det store hele svarer til de foreslåede regler om miljøorganisationernes klageadgang i miljøbeskyttelsesloven, se ovenfor pkt. 3.2. og 3.3. De eksisterende regler om klageberettigelse i havmiljøloven er ens for sager om hurtigfærger og for sager om tilladelser til dumpning af optaget havbundsmateriale (klapning), jf. havmiljølovens § 26. Det foreslås, at denne sammenhæng bevares, hvorefter de nye klagerregler kommer til også at gælde for klapsager.

3.5. Jordforureningsloven.

Efter jordforureningsloven skal amtskommunerne udarbejde en oversigt over det offentliges undersøgelses- og afværgeindsats.

I overensstemmelse med konventionens regler om offentlighedens forudgående inddragelse i forbindelse med planlægningen på miljøområdet foreslås det, at amtsrådet skal inddrage borgerne forud for den endelige vedtagelse af oversigten.

3.6. Planloven.

Efter de gældende regler i planlovens § 59 er miljø- og energiministeren og i øvrigt enhver med retlig interesse i sagens udfald klageberettiget efter § 58.

De sager, der kan påklages efter § 58, er afgørelser i sager om landzonetilladelse, ekspropriationsbeslutninger, afgørelser om VVM-tilladelser efter reglerne i bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelse) og andre afgørelser efter planloven, sidstnævnte dog kun for så vidt angår retlige spørgsmål. Den sidstnævnte sagsgruppe omfatter navnlig vedtagelsen af region- kommune- og lokalplaner samt dispensationer fra lokalplaner og byplanvedtægter.

Planloven har videreført den praksis med hensyn til afgrænsningen af kredsen af klageberettigede, som var gældende under by- og landzoneloven og kommuneplanloven, og der er derfor - uanset den fælles bestemmelse - en vis forskel på, i hvilket omfang foreninger anerkendes som klageberettigede. I landzone-sager accepteres både foreninger med lokalt tilhørsforhold og landsdækkende foreninger med formål inden for planlovens område som klager. For så vidt angår de retlige klager over planer og dispensationer, accepteres derimod kun lokale foreninger som klageberettigede. Der foreligger endnu ikke nogen afgørelser fra nævnet vedrørende de nye sager om VVM-tilladelse.

Problemet i forhold til Århuskonventionen er, at begrænsningen af klageadgangen til lokale foreninger ikke er i overensstemmelse med konventionens bestemmelser.

Den gældende bestemmelse i planlovens § 59 foreslås derfor suppleret med en bestemmelse, der giver landsdækkende foreninger og organisationer med natur- og miljøbeskyttelse som hovedformål klageret i de grupper af sager, hvor der forekommer afgørelser, som kan vedrøre deres interesser.

Det er ikke nødvendigt efter Århuskonventionen, men må anses for et naturligt supplement og i overensstemmelse med planlovens formål, at der på lige fod med foreningerne inden for natur- og miljøbeskyttelsesområdet indrømmes klageret for landsdækkende foreninger og organisationer, der varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen.

Endelig foreslås en mindre udvidelse af klageadgangen efter planlovens § 40.

3.7. Undergrundsloven, kontinentalsokkelloven og elforsyningsloven.

De foreslåede ændringer har til formål at sikre en adgang til at klage over afgørelser vedrørende en række aktiviteter, der er omfattet af konventionens bilag I, således at reglerne bliver i overensstemmelse med konventionens regler om adgang til prøvelse ved et uafhængigt og upartisk organ for en bred kreds, herunder miljøorganisationerne.

Det drejer sig om visse afgørelser vedrørende olie- og naturgasindvinding på havet, rørledninger til havs, anlæg til opbevaring af olie til havs og afgørelser vedrørende elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, med tilhørende interne ledningsanlæg på søteritoriet og i den eksklusive økonomiske zone.

Det foreslås således, at enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen, samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller varetagelse af væsentlige rekreative interesser, kan klage til Energiklagenævnet over disse afgørelser.

3.8. Naturbeskyttelsesloven, råstofloven, skovloven, sommerhusloven og vandløbsloven.

På disse lovområder nødvendiggør konventionen kun en enkelt lovændring, idet de aktiviteter, der har væsentlig indvirkning på miljøet, og som kan berøre Skov- og Naturstyrelsens lovgivning, er underlagt VVM-procedurerne efter planloven og råstofloven, herunder disse loves klagerregler, hvorved konventionens bestemmelser er overholdt.

Konventionens bestemmelser om klageberettigede nødvendiggør dog en ændring af råstoflovens klagerregler vedrørende råstofindvindinger på havet, der er omfattet af konventionens artikel 6, således at der sik-

res en bred klageret for miljøorganisationerne, herunder også for lokale miljøorganisationer.

Det anses derudover for at være i tråd med konventionens sigte, herunder reglerne i artikel 6, at ændre naturbeskyttelseslovens regler således, at man lovfæster den praksis, som i dag følges med hensyn til forudgående inddragelse af offentligheden i større naturforvaltningsprojekter.

Endvidere anses det for at være et naturligt supplement og i overensstemmelse med konventionens intentioner, at der foretages en justering af klage reglerne i naturbeskyttelsesloven, råstofloven, skovloven og vandløbsloven med henblik på at udvide kredsen af klageberettigede organisationer.

I sommerhusloven foreslås en harmonisering, således at det her - i lighed med de fleste af de øvrige love, der administreres af Skov- og Naturstyrelsen - er Naturklagenævnet, der som klageinstans træffer den endelige administrative afgørelse. I forbindelse med fastsættelsen af klage reglerne i loven foreslås en mindre udvidelse af kredsen af klageberettigede.

4. Hørte myndigheder og organisationer.

Lovforslaget har været til høring hos følgende myndigheder og organisationer.

Arbejdsministeriet, Boligministeriet, Danmarks Miljøundersøgelse, afd. for Miljøkemi, Danmarks Miljøundersøgelse, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse, Energistyrelsen, Erhvervsministeriet, Finansministeriet, Forskningscenter for Skov og Landskab, Forskningsministeriet, Forsvarsministeriet, Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Kirkeministeriet, Kulturministeriet, Miljø- og Energiministeriet, Landsplanafdelingen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug & Fiskeri, Miljøklagenævnet, Naturfredningsrådet, Naturklagenævnet, Energiklagenævnet, Skatteministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, Socialministeriet, Statsministeriet, Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen, Søfartsstyrelsen, Told og Skattestyrelsen, Trafikministeriet, Udenrigsministeriet, Undervisningsministeriet, Økonomiministeriet, Amsrådsforeningen, Økonomisk konsulentkontor, DAVID, FATCH, Foreningen af kommunale chefer, Foreningen af Miljømedarbejdere, Frederiksberg kommune, Kommunalteknisk Chefforening, Kommunernes Landsforening, Københavns Havnevesen, Københavns Magistrat, Københavns Kommune, Økonomidirektoratet, Københavns Vandforsyning, Miljøkontrollen, MKL-Sammenslutningen, Stadsingeniørforeningen, Statshavnadministrationen i Esbjerg, Statsadministrationen i Frederikshavn, Vadehavssekretariatet, Ålborg Havnevesen, Århus Havnevesen, Advo-

katrådet, Aerosolindustriens Brancheforening, Af-faldsteknisk Samarbejde, Akademikernes Centralorganisation, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdstagerorganisationerne, Branchesikkerhedsråd nr. 10, Det grønne Område, Asfaltindustriens Arbejdsgiverforening, Assurandørsocietetet, Automobilforsikringsselskabernes Fællesråd, Automobil-Importørernes Sammenslutning, Autoriserede Kølefirmaers Brancheforening, Bilfærgernes Rederiforening, Blik- og Rørarbejderforbundet i Danmark, Brancheforening for lim- og fugemasser, Brancheforeningen SPT, Brancheorganisationen for Forbrugerelektronik, Branchesikkerhedsrådet for Jernindustrien, Brancheudvalget for jordbrugets Arbejdsmarkedssuddannelser, Bryggeriforeningen, Butikshandelens Fællesråd, Bygge-, Anlægs- og Trækartellet, Byggeriets Arbejdsgivere BYG, Byggesocietetet, Centralforeningen af Autoreparatører i Danmark, Centralorganisationen af Industriansatte i Danmark, CO Industri, DAKOFA, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Automobilhandlerforening, Danmarks Erhvervsgartnerforening, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Havfiskeriforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Turistråd, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Agrokemisk Industri, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Auto-genbrug, Dansk Biomasse Forening, Dansk Brandinspektørforening, Dansk Brandteknisk Institut, Dansk Dambrugerforening, Dansk Desinfektørforening, Dansk Ejendomsrådgiverforening, Danske Arkitekters Landsforbund, Danske Elværkers Forening, Dansk Erhvervsfrugtavl, Dansk Erhvervsgartnerforening, Dansk Erhvervsjordbrug, Dansk FamilieLandbrug/Husmandsforeninger, Dansk Fiskeriforening, Danske Fjernvarmeværkers Forening, Dansk Handel og Service, Dansk Havbrugerforening, Dansk Industri, Dansk Landbrugs Udvikling A/S, Dansk Navigatørforening, Dansk Pelsdyravlerforening, Dansk Rensertørforening, Dansk Skovforening, Dansk Smedemesterforening, Dansk Sportsdykkerforbund, Danske Læskedrikfabrikanter, Danske Malermestre, Danske Mejeriers Fællesorganisation, Danske Vandværkers Forening, Danske Veterinærhygiejnikeres Org., Danske Vognmænd, De Danske Landboforeninger, De Samvirkende Danske Frøavlereforeninger, De Samvirkende Danske Skovdyrkerforeninger, De Samvirkende Købmandsforeninger i Danmark, Den Danske Dyr-lægeforening, Det Danske Handelskammer, Detailhandelens Fællesråd, Dækimportørforeningen, Dækspecialisternes Landsforening, Ejendoms- og Servicefunktionærernes Landssammenslutning, Emballageindustrien, Embedslægeforeningen, Entrepren-

nørforeningen, Farvandsvæsenet, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Finansrådet, Fiskeridirektoratet, Foreningen af Affaldshåndtering og Deponering, Foreningen af Akkrediterede Miljøcertifikationer, Foreningen af Bioteknologiske Industrier i Danmark, Foreningen af Dagligvaregrossister, Foreningen af Danske Brøndborere, Foreningen af Danmarks Lak- og Farveindustri, Foreningen af Danske Eksportvognmænd, Foreningen af Danske Kemiske Industrier, Foreningen af Danske Medicinfabrikanter, Foreningen af Danske Privathavne, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, Foreningen af Fabrikanter og Importører af Elektroniske Husholdningsapparater, Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen for Danmarks Fiske- og Fiskeolieindustri, Foreningen for Danske Landbrugsskoler, Foreningen af VVS-Fabrikanter i Danmark, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Genbrugssekretariatet af 1993, Genvindingsindustrien, Grafisk Arbejdsgiverforening, Håndværksrådet, Industrirådet, Ingeniørforeningen i Danmark, IT- Branche – Kontor og Data, Jordbrugets Efteruddannelsesudvalg, Kalk- og Teglværksforeningen af 1893, Kystinspektoratet, Lemvig, Landsforeningen Komgas I/S, Kvindeligt Arbejderforbund, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere, Landbruksrådet, Landsforeningen Danske Anlægsgartnermestre, Landsforeningen Økologisk Jordbrug, Landskontoret for Plan-teavl, LO, Maskinmestrenes Forening, Metal, Metal Søfart, Miljøteknisk Brancheforening, Motorcykelbranchens Landsforbund, Mærsk Olie og Gas A/S, Netværket af Danske Jordensere, North Sea Operators Committee-Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Plastindustrien i Danmark, Praktiserende Arkitekters Råd, Realkreditrådet, Rederiforeningen af 1895, Rederiforeningen for Mindre Skibe, Restaurations- og Bryggeriarbejder-forbundet, Sammenlutningen af Danske Benzinforhandlere, Sammenlutningen af Danske Havne, Samvirkende Danske Turistforeninger, Sandblæse- og Maleentreprenørforeningen, Skorstenfejerlauget af 11. februar 1778, Specialarbejderforbundet i Danmark, Tele Danmark, Textil- og Beklædningsindustrien, Transportrådet, Træets Arbejdsgiverforening, Træindustriforbundet i Danmark, Aluminium & Miljø, A/S Cheminova, Bayer Danmark A/S, Bie & Berntsen A/S, Casco Nobel A/S, Ciba Geigy, Danfoss, Dansk Landbrugs Realkreditfond, Dansk Shell A/S, Dansk Supermarked A/S, Det Norske Veritas, DSB, Elkraft, Elsam, Emballage

& Samfund, Esbjerg Kemi, Eurolab A/S, Force Dan-test, Holmegårds Glasværker A/S, Hoechst Danmark A/S, Industriens Realkreditfond, Karton & Miljø, Kemisk Værk Køge, Kommunekemi A/S, MEDIF, MEFA, Novo Nordisk A/S, Peter Madsens Rederi A/S, Rendan A/S, Reno Sam, Biologiforbundet, Andelsboligernes Fællesrepræsentation, Boligselskabernes Landsforening, Feriudlejernes Brancheforening, Fritidshusejernes Landsforening, Fællesforeningen af Ejerlejlighedsforeninger i Danmark, Landsforeningen for Ejere af Udlejningsejendomme, Lejernes Landsorganisation, Parcelhusejernes Landsforening, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Private Vandværker, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Automobil Sports Union, Dansk Botanisk Forening, Dansk Brøndejerforening, Dansk Campingunion, Dansk Cyklistforbund, Dansk Idrætsforbund, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Sejlunion, Entmologisk Forening, Forbrugerrådet, Foreningen af Danske Biologer, Foreningen af Yngre Biologer, Foreningen til Dyrenes Beskyttelse i Danmark, Friluftsrådet, Greenpeace Danmark, Grøn Livsstil, Kongelig Dansk Aeroklub, Kræftens Bekæmpelse, Landsforeningen af Landsbysamfund, Naturfredningsrådet, NOAH, Nævnet for Etnisk Ligestilling, Regnskovsgruppen Nepentes, Sammenslutningen af Danske Elvarmebrugere, Sammenslutningen af Danske Småøer, Verdensnaturfonden, Det Økologiske Råd & Selskab, Økovandspejlet, Aalborg Universitetscenter, Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Bekæmpelsesmiddelrådet, Bioteknologisk Institut, Brandmaterieforeningen, Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, Dansk Forening for Kvalitetsstyring, Dansk Meteorologisk Institut, Dansk Standard, Dansk Teknologisk Institut, Dansk Varefakta Nævn, Dan-test, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Det Danske Hedeselskab, Danmarks Teknologiske Universitet, Farmakologisk Institut, Forskningscenter Risø, Københavns Universitet, Landbruksrådets Rådgivningscenter, Organisationen for Vedvarende Energi, Planteværnscentret, Sammenslutningen for Formænd for Landkommissionerne, Scanlines, Skovskolen, Spildevandsteknisk Erhvervsråd, Statens Husholdningsråd, Statens Luftfartsvæsen, Statens Planteavlsvforsøg, Statens Seruminstitut, Statens Skadedyrlaboratorium, Teknologirådet, Træbranchens Oplysningsråd, Trærådets Træbeskyttelsesudvalg, Viden-center for Halm- og Flisfyring, VKI, Medicinalstyrelsen, Finland, Miljöministeriet, Finland, Sosial- og Hælsastyrelsen, Finland, Færøernes Landsstyre, Færøernes Repræsentationskontor, Rigsombudet på Færøerne, Rigsombudsmanden i Grønland, Hullustuvernd

Rikisins, Island, Statens Forurensningstilsyn, Norge, Kemikalieinspektionen, Sverige, Statens Naturvårdsverk, Sverige

Endvidere har lovforslaget været i høring hos en lang række mindre foreninger og interesseorganisationer.

5. Lovforslagets miljømæssige konsekvenser.

Ved lovforslaget sker der ændring af formelle regler om borgernes adgang til aktindsigt i miljøoplysninger, adgang til at deltage i beslutningsprocesserne og til at klage på miljøområdet. Der ligger ikke i lovforslaget en ændring af de materielle miljøregler.

De øgede formelle rettigheder på miljøområdet forventes imidlertid at medvirke til en øget kvalificering af myndighedsbehandlingen, hvilket alt andet lige generelt må antages at medføre et bedre miljø. Set i dette lys vil lovforslaget kunne få positive konsekvenser for natur- og miljøbeskyttelsen.

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6.1. Lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Lovforslaget vil indebære, at visse organer/virksomheder, der i dag ikke er omfattet af pligten til at give adgang til aktindsigt i miljøoplysninger, fremover vil have en sådan pligt. Der forventes dog alene at være et begrænset antal organer/virksomheder, der vil blive omfattet af de ændrede regler.

For de organer, der er omfattet af loven via reglerne om det udvidede myndighedsbegreb, vil der endvidere blive visse yderligere forpligtelser (krav om skriftlighed, videresendelse af anmodninger m.v.). Dette forventes dog heller ikke at medføre nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Det bemærkes, at der alt overvejende er mulighed for at få dækket udgifter forbundet med aktindsigt via reglerne om betaling for afskrifter eller kopier af miljøoplysninger¹⁹⁾, og reglerne om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger i anden end skriftlig form eller som opbevares på andet end papir²⁰⁾.

For de organer/virksomheder, der nu som noget nyt bliver omfattet af det ændrede myndighedsbegreb, vil visse efter omstændighederne kunne fungere i en egentlig konkurrencesituation. De vil fremover kunne blive underlagt regler om udlevering af miljøoplysninger, som konkurrenterne ikke nødvendigvis er un-

derlagt. Det bemærkes dog hertil, at organerne vil være sikret fortrolighed via reglerne om undtagelse af adgangen til aktindsigt.

Reglen i lovforslagets § 1 om ophævelse af undtagelsen i offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, i forhold til emissionsoplysninger vurderes ikke at få nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser, idet undtagelsesbestemmelsen i forvejen har et snævert anvendelsesområde, og idet der fremover fortsat vil være mulighed for at undtage eksempelvis hemmelige produktionsmetoder.

6.2. Miljøbeskyttelsesloven.

De foreslåede regler om forudgående offentlighed i forbindelse med sager om revurderinger forventes ikke at få økonomiske konsekvenser for virksomhederne, idet virksomhederne på dette tidspunkt er i drift. Der er således ikke tale om, at offentlighedens inddragelse vil forsinke en igangsætning af aktiviteter.

Hvad angår ændringen af klagerereglerne bemærkes, at klager som udgangspunkt ikke har opsættende virkning. Dette følger direkte af miljøbeskyttelseslovens § 95, for så vidt angår tilladelser, og af almindelige forvaltningsretlige regler for så vidt angår afgørelser om, at en aktivitet, ændring eller udvidelse ikke kræver godkendelse. I begge tilfælde kan klageinstansen dog tillægge en klage opsættende virkning, hvilket kun sker undtagelsesvist. Der er derfor mulighed for, at klager i enkelte tilfælde vil kunne få økonomisk betydning for erhvervsvirksomheder.

Der vurderes ikke at være administrative konsekvenser for erhvervslivet som følge af lovforslaget.

6.3. Havmiljøloven.

Klager over afgørelser om godkendelse af hurtigfærgeruter har ikke opsættende virkning medmindre klagemyndigheden bestemmer andet. Der er således mulighed for, at klager i enkelte tilfælde kan få økonomiske konsekvenser for virksomheder.

Hvad angår klappingsagerne, er der som hovedregel opsættende virkning som følge af en klage, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet. Der kan derfor være økonomiske konsekvenser i enkelte tilfælde for private virksomheder, herunder for privat-ejede havne.

Der vil ikke være administrative konsekvenser af lovforslaget for erhvervslivet.

¹⁹⁾ Bekendtgørelse nr. 647 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen.

²⁰⁾ Bekendtgørelse nr. 579 af 27. juni 1994 og bekendtgørelse nr. 585 af 24. juni 1994.

6.4. Jordforureningsloven.

Der vil ikke være administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

6.5. Planloven.

Naturklagenævnet kan tillægge klager over afgørelser i plansager og VVM-tilladelser opsættende virkning. Der er derfor mulighed for, at klager i enkelte tilfælde vil kunne få økonomisk betydning for erhvervsvirksomheder.

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6.6. Undergrundsloven, kontinentalsokkelloven og elforsyningsloven.

Rettidig klage har efter undergrundsloven, kontinentalsokkelloven og elforsyningsloven ikke opsættende virkning, med mindre Energiklagenævnet bestemmer andet. Der er derfor mulighed for, at klager i enkelte tilfælde vil kunne få økonomisk betydning for erhvervsvirksomheder.

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6.7. Naturbeskyttelsesloven, råstofloven, skovloven, sommerhusloven og vandløbsloven.

Rettidig klage har efter naturbeskyttelsesloven, råstofloven, sommerhusloven og vandløbsloven opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet. Udvidelsen af kredsen af klageberettigede må forventes at medføre en lille stigning i antallet af klagesager med deraf følgende evt. økonomisk betydning for erhvervslivet. Forslaget har ikke administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

I forbindelse med høringen af lovforslaget er der blevet foretaget selvstændig høring vedrørende lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for de kommunale parter. De kommunale parter har fremsendt opgørelser af konsekvenserne, der afviger fra lovforslagets. Der forventes optaget forhandlinger.

7.1. Lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

For stat, amtskommuners og kommuners vedkommende forventes det ikke, at de ændrede regler vil give anledning til et øget antal sager vedrørende aktindsigt i miljøoplysninger.

For staten medfører lovforslaget, at der som noget nyt indføres en adgang til at klage over afslag vedr.

aktindsigt fra de særlige organer/virksomheder, der er omfattet af lovens brede myndighedsbegreb.

Det forventes, at klageadgangen vil generere få sager. Der er formentlig få organer af den omtalte type, og der har i det hele taget ikke hidtil været mange klager over aktindsigt på miljøområdet.

På denne baggrund forventes den foreslåede klageadgang ikke at medføre nævneværdige økonomiske eller administrative konsekvenser for staten.

De øvrige ændringer forventes heller ikke at have nævneværdige konsekvenser for amtskommuner og kommuner.

7.2. Miljøbeskyttelsesloven.

For amtskommuner og kommuner vil de ændrede regler betyde øgede udgifter til annoncering af afgørelser om revurdering efter lovens § 41 a og 41 b. Den udvidede annonceringspligt vil dog alene blive etableret vedrørende en mindre del af det samlede antal forurenende virksomheder (de (i)-mærkede aktiviteter, jf. godkendelsesbekendtgørelsens bilag 1).

Endvidere vil de ændrede regler om forudgående offentlighed i forbindelse med den faste revurdering af de (i)-mærkede aktiviteter indebære både administrative og økonomiske konsekvenser for amtskommuner og kommuner.

Afgørende for hvor omfattende disse konsekvenser vil blive, er antallet af sager på disse områder. Sager om indgreb inden for den 8-årige beskyttelsesperiode (§ 41 a) markerer sig som en relativt snæver regel, der alene rent undtagelsesvis kan bringes i anvendelse. Det skønnes herefter, at antallet af revurderingssager på dette område er yderst beskedent.

På baggrund af de tal, der er lagt til grund ved udmåntningen af IPPC-lovforslaget kan antallet af sager, der skønnes at blive omfattet af den løbende, 10-årige revurdering gøres op til max. 30 industrisager og 24 sager om større husdyrbrug om året, set over en 10-årig periode.

Udgifterne vil fordele sig imellem amtskommuner og kommuner i overensstemmelse med de gældende kompetenceregler. Herefter vil alle sager om revurdering af større husdyrbrug foregå i kommunalt regi, mens industrisagerne vil fordele sig med ca. 25 % til kommunerne og 75% til amtskommunerne.

Udvidelsen af miljøorganisationernes klageret indebærer, at flere miljøorganisationer mv. vil være berettiget til at anmode om at modtage underretning om afgørelser vedr. lovens kap. 3, 4 og 5. Det vil kunne indebære en mindre stigning i antallet af organisationer, der skal have fremsendt afgørelserne. Endvidere kan udvidelsen evt. betyde et øget antal klagesager,

F. t. l. vedr. visse miljølove

hvilket kan betyde, at amtskommuner og kommuner skal udtale sig om sagen til klagemyndigheden i et øget antal sager. Dette vil dog næppe give anledning til væsentlige udgifter.

For *staten* vil der for det første kunne være administrative og økonomiske konsekvenser af, at der indføres en ny klageadgang til Miljøklagenævnet, for så vidt angår afgørelser, der fastslår, at der ikke er godkendelsespligt vedrørende (i)-mærkede aktiviteter.

For det andet vil der kunne komme flere klagesager til Miljøklagenævnet, som følge af ophævelsen af kravet om, at sagerne skal være principielle eller væsentlige for at kunne påklages. Reglen vedrører alene de (i)-mærkede aktiviteter. På baggrund af de tal, der er lagt til grund ved implementeringen af IPPC-direktivet, skønnes der ialt at være 25 sager om året i førsteinstansen, der vedrører nyetablering eller væsentlige ændringer af (i)-mærkede virksomheder.

Hertil kommer de ovenfor nævnte ca. 55 sager om året vedr. revurderinger, dvs. i alt 80 sager i førsteinstansen.

Der er i dag en klagefrekvens på ca. 20%-25% for så vidt angår klager til Miljøstyrelsen. Herefter vil alene 20 sager blive påklaget til Miljøstyrelsen. Hvis det lægges til grund, at ca. halvdelen af disse vil blive påklaget til Miljøklagenævnet er der tale ca. 10 nye sager/år.

Henset til det meget begrænsede antal klagesager forventes lovforslaget ikke for nærværende at medføre behov for yderligere ressourcer i Miljøklagenævnet. På sigt kan der dog blive behov for ressourcetilførsel alt efter udviklingen i nævnets klagesagsantal.

Lovforslaget vil for statens vedkommende for det tredje kunne medføre konsekvenser i forbindelse med den bredere klageadgang for miljøorganisationerne. Det er vanskeligt på forhånd at sige, hvor mange nye organisationer, der herved vil få mulighed for at klage og navnlig vanskeligt at sige, hvor mange der rent faktisk vil benytte sig af muligheden. Hertil kommer, at nye klager fra miljøorganisationerne må forventes i et vist omfang at angå sager, der i forvejen er påklaget af andre parter. Der forventes herefter alene en beskedne stigning i antallet af klagesager.

Endelig vil de nye regler om, at ministeren videre-sender anmodninger fra visse landsdækkende foreninger og organisationer kunne medføre beskedne administrative konsekvenser for ministeriet (Miljøstyrelsen).

7.3. Havmiljøloven.

Ændringerne vedrører alene sager om klapping og hurtigfærger.

585 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)

For *amtskommunerne* (og Københavns Kommune) vil der kunne blive tale om øget administration i forbindelse med reglerne om, at lokale miljøorganisationer mv. kan anmode om at modtage underretning om klappingssagernes afgørelse. Der er kun ca. 75 sager om året af denne type. Der må antages at komme få henvendelser. Der forventes ingen nævneværdige økonomiske eller administrative konsekvenser for amtskommunerne.

Derudover kan der blive tale om et øget antal klagesager, som man skal udtale sig om. Der er dog meget få klagesager på dette område, se nedenfor.

For *staten* vil de ændrede regler betyde, at Miljøstyrelsen evt. skal foretage underretning ved afgørelse af sager om hurtigfærger. Der er i gennemsnit 5-10 sager/år. Der forventes ingen nævneværdige økonomiske eller administrative konsekvenser heraf. Endvidere vil der kunne være visse beskedne konsekvenser som følge af reglerne om, at ministeren (Miljøstyrelsen) skal videresende anmodninger om at modtage underretning.

For *staten* kan de ændrede klageregler endvidere betyde flere klagesager vedrørende klappingssager. Der er idag meget få klagesager (under 5/år) efter eksisterende regler, på trods af at der her i forvejen er mange foreninger/organisationer, der har klageret.

7.4. Jordforureningsloven.

For amtskommunerne vil den forudgående offentlighed indebære øgede udgifter til annoncering eller lign. og evt. øget sagsbehandling af bemærkninger m.v.

7.5. Planloven.

For amtskommunerne og Hovedstadens Udviklingsråd indeholder forslaget ikke nogen udvidelse af deres forpligtelser efter loven, men regionplanmyndighederne kan - ligesom kommunerne - få et lidt større antal klagesager, der skal behandles i Naturklagenævnet, dvs. at der skal afgives en udtalelse og fremsendes akter til nævnet.

For kommunerne betyder forslaget om skriftlig underretning om lokalplanforslag og ansøgninger om dispensation, at der kan komme en lille udvidelse af den kreds, der efter de gældende regler skal have skriftlig orientering. Endvidere betyder forslaget om klageadgang efter § 40 (afslag på dispensation til helårsbeboelse i sommerhusområder), at kommunerne kan få lidt flere klagesager, der skal behandles i Naturklagenævnet. De økonomiske og administrative konsekvenser af disse forslag skønnes ikke at være af større betydning.

For staten betyder udvidelsen af kredsen af klageberettigede, at der kan komme en lille stigning i antallet af klager over retlige spørgsmål i plansager og klager over VVM-tilladelser, der skal behandles af Naturklagenævnet. I landzonesager accepterer nævnet i forvejen foreninger, der ikke har lokal tilknytning. Endvidere betyder den foreslåede klageadgang i sommerhussager, at nævnet skal behandle et mindre antal klager over retlige spørgsmål i disse sager. Den samlede øgede ressourceanvendelse skønnes af Naturklagenævnet til i størrelsesordenen 1 årsværk.

7.6. *Undergrundsloven, kontinentalsokkelloven og elforsyningsloven.*

For staten betyder udvidelsen af kredsen af klageberettigede, at der kan komme en mindre stigning i antallet af klager til Energiklagenævnet.

Energistyrelsen afgør årligt ca. 7 sager, som er omfattet af undergrundslovens § 37a og 3 sager, som er omfattet af kontinentalsokkellovens § 6a. Der afgøres mellem 2 og 10 sager på havvindmølleområdet.

På denne baggrund vurderes de økonomiske og administrative konsekvenser for staten at blive beskedne.

Der vil hverken være konsekvenser for amtskommuner eller kommuner.

7.7. *Naturbeskyttelsesloven, skovloven, råstofloven, sommerhusloven og vandløbsloven.*

For staten betyder udvidelsen af kredsen af klageberettigede, at der må forventes en – også relativt set – lille stigning i antallet af klagesager inden for naturbeskyttelsesloven, råstofloven og skovloven, der skal behandles af Naturklagenævnet. Den samlede øgede ressourceanvendelse skønnes af Naturklagenævnet til i størrelsesordenen 1 årsværk.

For vandløbslovens vedkommende forventes der kun en beskedne stigning i antallet af klagesager, der skal behandles af Skov- og Naturstyrelsen.

Kravet i naturbeskyttelsesloven om forudgående inddragelse af offentligheden i forbindelse med større naturforvaltningsprojekter er en lovfæstelse af en praksis, der allerede følges i vidt omfang. De økonomiske og administrative konsekvenser af forslaget vurderes derfor at være beskedne.

For amtskommuner og kommuner indeholder forslaget ikke en udvidelse af deres forpligtelser efter råstofloven, sommerhusloven, vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven, bortset fra forpligtelsen til at inddrage offentligheden i forbindelse med større naturforvaltningsprojekter, men amtskommuner og kommuner kan få et lidt større antal klagesager, der skal

behandles i Naturklagenævnet eller Skov- og Naturstyrelsen, med den konsekvens at der skal afgives et lidt større antal udtalelser. De økonomiske og administrative konsekvenser heraf vurderes ikke at være målbare. De økonomiske og administrative konsekvenser af regler om underretning af klageberettigede forventes ikke at medføre merudgifter af betydning.

De nærmere regler for information og inddragelse af offentligheden i forbindelse med større naturforvaltningsprojekter, med mulighed for fleksibilitet og hensyntagen til de enkelte projekters forskelligartethed, fastsættes i en bekendtgørelse, som vil blive forhandlet med de kommunale organisationer. Bekendtgørelsen forventes ikke at medføre merudgifter af betydning, da der i vidt omfang er tale om en videreførelse af hidtidig praksis.

8. *Forholdet til EU-retten.*

Konventionen er tillige tiltrådt af EU som helhed, idet Europa Kommissionen, efter bemyndigelse fra Rådet, har underskrevet konventionen. Dette indebærer, at EU som helhed skal ratificere konventionen.

Der er på dette område delt kompetence imellem på den ene side Fællesskabet og på den anden side medlemsstaterne. Miljø- og Energiministeriet har rettet officiel henvendelse til Kommissionen for at få afklaret, dels hvilke tidsplaner Kommissionen arbejder efter, dels hvorvidt de enkelte medlemslande kan ratificere på egen hånd. Det er herunder blevet oplyst, at Kommissionen er i gang med et større analysearbejde, og at man tidligst forventer at kunne ratificere i foråret 2001. Endvidere har Kommissionen ved samme lejlighed oplyst, at medlemslande, der ønsker en hurtig ratificering, kan gøre dette uafhængigt af EU, og at Kommissionen forventer, at landene rent faktisk gør dette i overensstemmelse med FN's målsætning om ikrafttræden med udgangen af år 2000.

Lovforslaget indeholder bestemmelser, der er omfattet af Rådets direktiv 90/313/EØF om fri adgang til miljøoplysninger. Som det fremgår af bemærkningerne til § 1, nr. 1, foreslås der visse ændringer i definitionen af, hvilke organer, der kan anses for omfattet af lov om aktindsigt i miljøoplysninger, hvorved direktivet blev implementeret.

Den hidtidige definition har undtaget virksomheder, der var i hel eller delvis konkurrence, fra lovens anvendelsesområde. Som det fremgår, foreslås der en udvidelse af anvendelsesområdet, idet denne sondring foreslås ophævet. Herudover præciseres det, at begrebet "underlagt offentlig kontrol" ikke er enaftørende for afgrænsningen af, hvilke virksomheder der omfattes, idet der samtidig skal lægges vægt på, om der er

tale om funktioner, der kan karakteriseres som offentlig opgavevaretagelse. Denne sondring medfører, at virksomheder, der er underlagt bestemmende indflydelse fra det offentlige i andre lande, falder uden for

definitionen, idet disse i Danmark har karakter af almindelig erhvervsvirksomhed. En sådan fortolkning ses ikke at være i strid med direktivet.

Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindre-udgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	<p>Lov om aktindsigt i miljøoplysninger: Meget beskedne i form af et ganske lille/ubetydeligt antal nye klagesager for staten.</p> <p>2) Øvrige love: Stat: Visse konsekvenser i form af et mindre antal yderligere klagesager Amter/kommuner: Beskedne konsekvenser i form af et mindre antal yderligere klagesager til udtalelse Visse konsekvenser i form af forudgående offentlighed ifm revurderingssager (ca 50-55 sager/år) Visse udgifter ifm forudgående annoncering mv på jordforureningslovens område.</p>
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	<p>1) Lov om aktindsigt i miljøoplysninger: Meget beskedne konsekvenser, idet kun få yderligere virksomheder omfattes af pligten til at give aktindsigt 2) Øvrige love: Evt. visse, beskedne konsekvenser i form af et mindre antal yderligere klagesager, der i enkelte tilfælde har opsættende virkning.</p>
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Lovforslaget forventes at medvirke ved kvalificeringen af myndighedsbehandlingen, hvilket forventes generelt at medføre et bedre miljø.	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	EU har også underskrevet konventionen. Kommissionen arbejder med implementeringen af konventionen på EU's vegne. Kommissionen har givet udtryk for, at man gerne ser, at landene implementerer og ratificerer på egen hånd. Lovforslaget indeholder bestemmelser, der er omfattet af Rådets direktiv 90/313/EØF om fri adgang til miljøoplysninger.	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1**Til nr. 1.*

Det foreslås, at Århus-konventionens definition af, hvilke organer der er omfattet af reglerne om aktindsigt i miljøoplysninger indarbejdes i lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Miljøoplysningsloven blev vedtaget i 1994 med henblik på at implementere Rådets direktiv 90/313/EØF om fri adgang til miljøoplysninger. Efter lovens § 1 gælder de særlige regler om miljøoplysninger for det første for alle myndigheder m.v., der er omfattet af § 1 i lov om offentlighed i forvaltningen. Endvidere gælder de for "organer med offentligt ansvar for miljøet og underlagt offentlig kontrol". Sidstnævnte kom med i loven for at implementere direktivets artikel 6.

Via henvisningen til offentlighedsloven omfattes alle statslige og kommunale forvaltningsmyndigheder, herunder særlige enheder, og hvad enten der er tale om almindelige forvaltningsmyndigheder, særlige nævn eller råd, eller særlige forvaltningsmyndigheder, som f.eks. kommunale selvstyrehavne. Tilsvarende gælder kommunale fællesskaber, når de skal godkendes efter § 60 i den kommunale styrelseslov, uanset på hvilken måde fællesskaberne er organiseret. Endvidere omfattes de i offentlighedslovens § 1, stk. 2, nr. 1 og 2, nævnte elforsyningsselskaber.

Selskaber, der hviler på et traditionelt privatretligt grundlag, falder som udgangspunkt udenfor offentlighedslovens definition. Nogle af disse omfattes imidlertid af den udvidede definition i miljøoplysningsloven.

Af bemærkningerne til loven²¹⁾ fremgår, at begrebet organer med offentligt ansvar for miljøet og underlagt offentlig kontrol ikke er kendt i dansk ret eller i EU-retten, og derfor er vanskeligt at fastlægge entydigt. Videre fremgår, at det i overensstemmelse med regeringens grundlæggende holdning om åbenhed i forvaltningen foreslås at anlægge en rimelig bred fortolkning af begrebet. Det antages herefter, at alle virksomheder, hvis aktiviteter kan have indflydelse på miljøet, og hvor det offentlige gennem ejerskab har en bestemmende indflydelse, omfattes. Der peges herunder på

trafikselskaber, fælleskommunale virksomheder, offentligt ejede havne og lufthavne og statselskaber som DONG, Storebæltsforbindelsen og Øresundsforbindelsen.

Der blev under lovforslagets behandling i Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg redegjort nærmere for rækkevidden af begrebet²²⁾. Ministeren oplyste, at den nævnte afgrænsning var foretaget for at give adgang til aktindsigt i miljøoplysninger i de virksomheder, der i stedet for en selskabsretlig organisering lige så godt kunne være almindelig forvaltningsvirksomhed og derfor omfattet af pligten til at give aktindsigt, som f.eks. broelskaberne. Videre oplyste ministeren, at muligheden for at vælge imellem den ene eller den anden organiseringsform typisk vil være til stede for virksomheder, der ikke skal konkurrere med andre danske eller europæiske virksomheder på området. På denne baggrund gav ministeren herefter udtryk for, at kun virksomheder, som har en retlig eller faktisk monopolstilling, og som det offentlige har en bestemmende indflydelse på, er omfattet af begrebet. Det blev herefter oplyst, at broelskaberne vil blive omfattet, hvorimod virksomheder som Københavns Lufthavn og Tele Danmark ikke vil være omfattet, fordi de fungerer i blandet konkurrence og monopolstilling.

Konventionens definition af en myndighed er på en række områder enslydende med direktivets. Konventionens formulering indebærer dog bl.a. den tilføjelse, at enhver anden juridisk eller fysisk person, der har offentligt ansvar for eller udfører offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, skal anses for at være en offentlig myndighed; stadig under forudsætning af, at det pågældende selskab er underlagt offentlig kontrol.

Med denne tilføjelse om virksomheder, der udfører offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, forekommer det vanskeligt at opretholde ovennævnte begrænsning, hvorefter alene virksomheder med en monopolstilling omfattes. Til støtte for denne bredere forståelse af begrebet kan der peges på, at der under forhandlingerne om konventionen blev fremsat en erklæring²³⁾ om, at det alene skal være afgørende, om det offentlige skal godkende selskabets overordnede politik og træffe afgørelse i større sager. Monopolsituationen blev ikke nævnt i denne forbindelse.

²¹⁾ L 176, fremsat d. 20. januar 1994, bemærkningerne til § 1 (FT 93-94, till. A, sp. 6121).

²²⁾ Miljøministerens besvarelse af spm 1 til L 176 (Forslag til lov om aktindsigt i miljøoplysninger).

²³⁾ UN ECE, Committee on Environmental Policy, dok. nr. CEP/AC.3/16 af 17. december 1997.

Den ændrede definition, der følger af lovforslagets nr. 1, indebærer herefter, at det fremover ikke er afgørende, om den pågældende virksomhed har et retligt eller faktisk monopol på området.

Ved den fortolkning, der kom til udtryk i forbindelse med vedtagelsen af 1994-loven, jf. ovenfor, antog man, at det meget brede begreb "ansvar for miljøet" indebar, at alle virksomheder, hvis aktiviteter kan have indflydelse på miljøet, uden nogen nærmere præcisering var omfattet.

Tilføjelsen hertil i konventionens definition "offentlige funktioner eller tjenesteydelser" indebærer, at området kan afgrænses noget mere præcist. Navnlig udtrykket "offentlige tjenesteydelser" må antages at præcisere, at konventionen sigter imod offentlig forsyningsvirksomhed. Dette indebærer, at offentlige forsyningsområder såsom affaldsområdet, trafikområdet, energiområdet, spildevandsområdet og vandforsyningsområdet omfattes. Herved vil eksempelvis DSB og DSB S-tog A/S være omfattet. Ligeledes vil eksempelvis broselkaberne (fortsat) være omfattet.

En yderligere betingelse for, at organer omfattes, er at disse er "underlagt offentlig kontrol". Denne del af definitionen er enslydende med den gældende lov. Afgørende vil som hidtil være, at det offentlige har bestemmende indflydelse.

Det bemærkes, at der efter miljøoplysningslovens vedtagelse er vedtaget en ændring af aktieselskabsloven²⁴⁾, hvorved der blev indsat en ny § 2 a²⁵⁾ i aktieselskabsloven, om afgrænsningen af statslige aktieselskaber indenfor aktieselskabeslovens område, herunder præcisere, hvad der ligger i bestemmende indflydelse. Bestemmelsen kan anvendes som fortolkningsbidrag til afgrænsningen af begrebet "bestemmende indflydelse". Herefter er ikke kun ejerskab, men også stemmerettigheder, vedtægter og repræsentationselementer, der kan lægges vægt på.

Visse selskaber, der i dag har aktiviteter i Danmark, er underlagt bestemmende indflydelse fra det offentlige i andre lande, herunder f.eks. Statoil A/S og Telia. Henset til, at der ifølge ordlyden i øvrigt skal være tale om funktioner, der kan karakteriseres som offentlig opgavevaretagelse, falder sådanne virksomheder uden for definitionen, idet disse i Danmark har karakter af almindelig erhvervsvirksomhed. En sådan fortolkning synes også at være lagt til grund ved den gældende lov.

Adgangen til aktindsigt vil alene omfatte miljøoplysninger, se hertil definitionen og den nærmere afgrænsning under bemærkningerne til § 1, nr. 5.

Videre bemærkes, at virksomheder, der er rent privatejede, og som udfører opgaver for en myndighed, f.eks. varetager den daglige drift af et spildevandsrensingsanlæg eller et affaldsanlæg på kommunens vegne, ikke er omfattet af den gældende § 1, stk. 2, og heller ikke falder ind under lovforslaget. En anmodning om aktindsigt må i disse situationer fremsættes overfor kommunen som driftsherre. Hvis der derimod er tale om et blandet offentligt- og privatejet organ, hvor det offentlige har bestemmende indflydelse, vil virksomheden være omfattet af både den gældende lov og lovforslaget.

Til nr. 2.

Bestemmelsen er en konsekvens af forlaget til ny § 5 a, se bemærkningerne til nr. 12.

Til nr. 3.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget under nr. 4.

Til nr. 4.

På en række områder giver konventionens regler om undtagelse fra adgangen til aktindsigt grundlag for at overveje de gældende danske regler herom.

Konventionens generelle udgangspunkt er, at adgangen til at begrænse aktindsigten skal fortolkes restriktivt under hensyn til offentlighedens interesse i, at oplysningerne offentliggøres.

Denne afvejning af på den ene side offentlighedens interesser i at kunne få bestemte miljøoplysninger og på den anden side hensynet til at kunne hemmeligholde visse oplysninger, er i de danske regler kommet til udtryk i en række af offentlighedslovens og forvaltningslovens undtagelsesbestemmelser. En række af undtagelsesreglerne i de to love lægger op til et konkret skøn, der bl.a. involverer hensynet til på den ene side adgangen til aktindsigt, på den anden side hensynet til andre offentlige eller private interesser. Derudover er afvejningen af de modstående hensyn foretaget generelt med affattelsen og vedtagelsen af lovene, og afvejningen er således foretaget af Folketinget.

Herudover foretages der efter de danske regler en konkret afvejning i den enkelte sag, idet myndighederne skal overveje princippet om meroffentlighed.

²⁴⁾ Lovbekendtgørelse nr. 545 af 20. juni 1996.

²⁵⁾ Indsat i loven ved L 365, FT 1993-94, till. A, sp. 1562.

Heri ligger, at en myndighed, der behandler en begæring om aktindsigt, ikke alene bør overveje, om begæringen kan afslås efter offentlighedslovens undtagelsesbestemmelser, men også om der, navnlig efter reglerne om tavshedspligt, er noget konkret til hinder for, at der meddeles aktindsigt. Folketingets Ombudsmand har i den forbindelse udtalt, at en myndighed, hvis oplysningerne i et dokument ikke er fortrolige, i almindelighed bør imødekomme en begæring om aktindsigt, selv om myndigheden ikke er forpligtet til det (FOB, 1992, s. 206 ff). Myndighederne må således vurdere, om der i den konkrete sag foreligger et af de i loven opregnede beskyttelseshensyn til visse offentlige eller private interesser. Princippet om meroffentlighed kan dermed siges at understøtte den pligt til i videst muligt omfang at undlade at afskære adgangen til aktindsigt, som følger af konventionen.

Hvad angår de konkrete undtagelsessituationer bemærkes, at der i langt størstedelen af situationerne er fuldstændig overensstemmelse imellem konventionen og de danske regler. Offentlighedsloven går dog på enkelte områder videre end det, der umiddelbart kan forenes med konventionen.

Lovforslagets nr. 4 knytter for det første an til undtagelsen i lov om offentlighed i forvaltningen, § 10, nr. 5, hvorefter oplysninger, der indsamles som led i offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser ikke er undergivet aktindsigt. Formålet med denne bestemmelse er navnlig at gøre det muligt for offentligt ansatte videnskabsmænd i lighed med private at tilsikre private og andre offentlige institutioner diskretion ved indsamling af materiale til brug for videnskabelige undersøgelser eller statistik.

Konventionen giver imidlertid ikke generelt mulighed for at undtage sådanne statistiske eller videnskabelige oplysninger fra aktindsigt. Det vurderes på den baggrund, at offentlighedslovens § 10, nr. 5, i sin generelle form næppe er forenelig med konventionen, hvorfor undtagelsen i offentlighedslovens, § 10, nr. 5, foreslås ikke at skulle gælde i forhold til miljøoplysninger.

Det foreslås således, at der indføres en regel om, at oplysninger om aktindsigt i miljøoplysninger ikke kan undtages alene med henvisning til, at oplysningen indgår i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser. Det bemærkes hertil, at oplysninger, der indgår i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser dog fortsat vil kunne undtages fra aktindsigt, i det omfang det vil følge af andre af offentlighedslovens undtagelsesregler, der er i overensstemmelse med konventionen, herunder offentlighedslovens regler om internt materiale (materiale under udarbejdelse/interne meddelelser, artikel 4, stk. 3, litra c) det offentliges økonomiske interesser (forretningshemmeligheder, artikel 4, stk. 4, litra d), personers eller virksomheders forretningsforhold m.v. (forretningshemmeligheder/immaterielle rettigheder, artikel 4, stk. 4, litra d og e), privates personlige, herunder økonomiske forhold, (persondata, artikel 4, stk. 4, litra f) m.v. Se i øvrigt også nedenfor om anvendelse af § offentlighedslovens 13, stk. 1, nr. 6.

Da konventionen endvidere åbner mulighed for, at oplysninger bl.a. til brug for offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser kan undtages fra aktindsigt, såfremt oplysningerne stammer fra trediemand, der ikke var eller kunne gøres forpligtet til at udlevere oplysningen, foreslås det, at det sikres, at denne mulighed er til stede, se bemærkningerne til nr. 11.

For det andet knytter lovforslagets nr. 4 an til reglerne i offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2.

Efter offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, omfatter retten til aktindsigt ikke tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningen angår. I almindelighed har denne regel et relativt snævert anvendelsesområde, idet det bl.a. forudsættes, at der i hvert enkelt tilfælde skal være foretaget en helt konkret vurdering, der viser, at udleveringen af oplysningerne vil medføre væsentlig økonomisk skadevirkning for virksomheden.

Denne regel har sit modstykke i konventionens art 4, stk. 4, litra d, hvor det generelle udgangspunkt er, at oplysninger kan undtages med henvisning til den fortrolige karakter af forretningshemmeligheder. De gældende regler i offentlighedsloven vil således generelt kunne opretholdes i den aktuelle fortolkning.

Konventionens art 4, stk. 4, litra d, har imidlertid en særlig regel for emissionsoplysninger, idet fortsættelsen af ovennævnte regel lyder: "Indenfor disse rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, gøres tilgængelige".

Denne regel er ikke helt klar, men Miljø- og Energinisteriet fortolker den således, at den udgør "en undtagelse fra undtagelsen". Herefter præciseres det med reglen, at undtagelsen vedr. forretningshemmeligheder ikke kan anvendes, for så vidt angår oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet. Sådanne oplysninger skal altid udleveres indenfor de rammer, der i øvrigt etableres med artikel 4. En sådan fortolkning forekommer under alle omstændigheder i tråd med konventionens baggrund og intentioner.

Oplysninger om virksomheders emissioner kan efter omstændighederne være omfattet af reglerne i offentlighedslovens § 12, stk. 2, nr. 2. Her er det slået fast i Ombudsmandens praksis (f.eks. FOB 1983, s. 175), at oplysninger om udledninger til omgivelserne alene kan undtages, når det konkret er dokumenteret, at udleveringen af oplysningerne vil medføre væsentlig økonomisk skadevirkning for virksomheden.

Selvom bestemmelsen således har et snævert anvendelsesområde, kan det ikke udelukkes, at den konkret vil kunne finde anvendelse i forbindelse med oplysninger om en virksomheds emissioner.

Det foreslås på den baggrund, at offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, ikke længere skal gælde for miljøoplysninger, der har karakter af emissionsoplysninger, og som er relevante for beskyttelsen af miljøet.

Begrebet emission er ikke nærmere defineret i konventionen, men må omfatte ikke blot faste, flydende eller luftformige udledninger, men tillige støj og vibrationer. Med emissionsoplysninger menes således udledninger af enhver art til vand, jord, luft og undergrund.

Endvidere er det heller ikke nærmere beskrevet i konventionen, hvad der skal til, for at oplysningen er relevant for beskyttelsen af miljøet. Det må antages, at der skal være tale om oplysninger om emissioner med en vis skadevirkning for miljøet.

Af den foreslåede § 2, stk. 4, fremgår, at emissionsoplysninger vil kunne undtages, hvis det i øvrigt er i overensstemmelse med konventionen. Det indebærer, at emissionsoplysninger vil kunne undtages med henvisning til andre af konventionens undtagelsesregler.

Herefter vil oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, fremover kunne undtages, når man er inden for området af lov om offentlighed i forvaltningen § 12, stk. 1, nr. 2, og konventionens regler giver mulighed for at undtage oplysningen.

I den forbindelse kan der navnlig peges på konventionens artikel 4, stk. 4, litra e, der vedrører hensynet til beskyttelsen af immaterielle rettigheder. Dette begreb er bredt angivet i konventionen, og det lægges til grund, at det både omfatter immaterielle rettigheder, der er retligt beskyttede via reglerne om patenter, ophavsrettigheder, mønsterrettigheder m.v. og ukendte produktionsmetoder, som ville kunne opnå immaterialretlig beskyttelse, men hvor producenten ikke har ansøgt herom.

Lovforslagets nr. 4 knytter for det tredje an til de bredere undtagelsessituationer, som myndighederne kan henvise til, jf. lov om offentlighed i forvaltningen § 13, stk. 1, nr. 4-6.

Offentlighedslovens § 13, stk. 1, indeholder mulighed for efter et konkret skøn at begrænse retten til aktindsigt af hensyn til det offentliges kontrol-, regulerings- og planlægningsvirksomhed (nr. 4), det offentliges økonomiske interesser (nr. 5) og private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet (nr. 6). Det følger herudover af offentlighedslovens § 13, stk. 2, at myndighederne under alle omstændigheder skal udlevere de oplysninger, der ikke har følsom karakter (ekstraheringspligt).

Lovforslaget indeholder en fortolkningsregel, hvor efter oplysninger alene kan undtages efter disse bestemmelser, i det omfang dette ikke vil stride imod reglerne i konventionens artikel 4.

En sådan fortolkningsregel gælder allerede i nogen grad i dag, idet det fremgår af bemærkningerne til miljøoplysningsloven fra 1994, at adgangen til at nægte aktindsigt efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, af hensyn til gennemførelsen af direktivet forudsættes begrænset til helt bestemte situationer, hvor undtagelsen er forenelig med direktivet. Det drejer sig om miljøoplysninger, der er givet fra tredjemand, uden at denne var forpligtet til det, og oplysninger der, hvis de offentliggøres, kan skade miljøet.

Denne fortolkningsregel indsættes nu i loven med en henvisning til konventionen og udvides til at omfatte § 13, stk. 1, nr. 4, 5 og 6.

I forhold til § 13, stk. 1, nr. 4, vil dette indebære, at begrænsning i adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger alene med henvisning til, at det vil være skadeligt for det offentliges kontrol-, regulerings-, eller planlægningsvirksomhed herefter ikke vil være mulig. Det vil være en forudsætning for hemmeligholdelse, at det kan forenes med en af undtagelsessituationerne i konventionens artikel 4, herunder at det f.eks. sker af hensyn til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (artikel 4, stk. 4, litra a) den foreløbige karakter af dokumentet (artikel 4, stk. 3, litra c) m.v.

I forhold til offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 5, vil reglen indebære, at begrænsning i aktindsigten med henvisning til det offentliges økonomiske interesser ligeledes kun vil være mulig, når hemmeligholdelse er båret af grunde, der er forenelige med konventionen, herunder f.eks. det offentliges forretningshemmeligheder (artikel 4, stk. 4 litra d) eller hensynet til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (artikel 4, stk. 4, litra a).

I forhold til § 13, stk. 1, nr. 6, vil reglen indebære, at der fremover kan undtages oplysninger, når man er indenfor rammerne af § 13, stk. 1, nr. 6, og situationen samtidig kan forenes med en af undtagelsessituatio-

nerne i konventionens artikel 4. Udover de hensyn, der blev nævnt i bemærkningerne til den gældende miljøoplysningslov, der begge er omfattet af konventionen (artikel 4, stk. 4, litra g og h.), vil dette bl.a. indebære, at beskyttelse af oplysninger af hensyn til forskningsmæssige interesser kan varetages med hjemmel i bestemmelsen, når der er tale om materiale under udarbejdelse (artikel 4, stk. 3, litra c).

Det bemærkes i øvrigt, at lovforslaget alene omfatter miljøoplysninger. Efter gældende ret vil disse i praksis formentlig i vid udstrækning være omfattet af reglerne om ekstrahering, hvorfor denne type oplysninger antagelig kun yderst sjældent overhovedet ville kunne undtages efter de nævnte undtagelsesregler i offentlighedsloven.

Det bemærkes, at den retstilstand der fremgår af nr. 4 tillige vil gælde for en sags parter, idet reglerne i lov om aktindsigt i miljøoplysninger gælder for enhver.

Til nr. 5.

Forslaget gennemfører konventionens definition af miljøoplysninger og indebærer en udvidelse i forhold til den gældende lov.

Efter den gældende definition i § 3 omfatter begrebet alle oplysninger om miljøet, herunder vandområdernes, luftens, faunaens, floraens, landområdernes og naturområdernes tilstand. Videre omfatter det en række aktiviteter, der på skadelig vis påvirker eller vil kunne påvirke miljøet og oplysninger om aktiviteter eller foranstaltninger, der skal beskytte miljøet, herunder administrative foranstaltninger og miljøforvaltningsprogrammer.

Konventionens definition i artikel 2, stk. 3, går videre. Udover de nævnte oplysninger om miljøets tilstand m.v., omfattes ved lovforslaget nu også oplysninger om biologisk mangfoldighed og dens bestanddele, herunder genetisk modificerede organismer, alle oplysninger om vekselvirkningen mellem miljøelementerne, oplysninger om menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, menneskers levevilkår, kulturområder og bygningsmæssige strukturer, hvis de er, eller kan blive påvirket af de enkelte miljøelementers tilstand. Endvidere er nu også oplysninger om menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand og kulturområder, der kan blive påvirket af miljøfaktorer, f.eks. luftforurening eller støj, omfattet.

Som noget nyt præciseres det endvidere, at også miljøaftaler og økonomiske analyser, herunder rentabilitetsberegninger, som anvendes i forbindelse med beslutningsprocesser på miljøområdet, omfattes af miljøoplysningsbegrebet.

Det bemærkes, at det i forbindelse med implementeringen af direktiv 90/313 om fri adgang til miljøoplysninger blev lagt til grund, at oplysninger om miljøets tilstand formentlig må fortolkes således, at det kun omfatter oplysninger, der skal lægges til grund for sagsbehandling eller indhentes som led i overvågning af miljøet.

Det forekommer imidlertid mindre naturligt at anlægge denne fortolkning i lyset af konventionens bredere angivelse af, hvilke funktioner, der kan begrunde, at et organ er omfattet af begrebet offentlige myndigheder, se i det hele bemærkningerne til nr. 1. Herefter kan der næppe opretholdes en fortolkning, hvorefter alene oplysninger, der indgår som led i sagsbehandling eller overvågning af miljøet, omfattes. Det foreslås således, at det ikke fremover er afgørende, hvilken sammenhæng miljøoplysningen indgår i.

Det bemærkes hertil, at miljøoplysningsbegrebet ikke i sig selv angiver, hvilke oplysninger der er omfattet henholdsvis undtaget fra aktindsigten, men blot afgrænser lovens anvendelsesområde. Det vil i den enkelte sag skulle overvejes, om lovens betingelser for at udlevere er opfyldt, og om lovgivningens undtagelsesregler skal bringes i anvendelse, herunder de regler der anvendes til beskyttelse af det offentlige økonomiske interesser, se hertil bl.a. ovenfor bemærkningerne til nr. 4.

Endelig foreslås det, at loven i overensstemmelse med konventionen omfatter miljøoplysninger i enhver form. Der er - i det mindste sprogligt set - tale om en udvidelse i forhold til den gældende bestemmelse, der omfatter oplysninger i skriftlig form, i billed- eller lydform eller på edb.

Til nr. 6-8.

Der er tale om konsekvensændringer som følge af de foreslåede ændringer til henholdsvis miljøoplysningslovens § 3 om miljøoplysningsbegrebet og § 4 om sagsbehandlingsregler.

Til nr. 9.

Det foreslås bl.a., at der i lyset af konventionen sker en stramning af tidsfristerne for, hvornår en sag om aktindsigt skal være afgjort.

Århus-konventionen bestemmer, at sager, hvor der gives adgang til aktindsigt, skal afgøres senest en måned efter modtagelsen af anmodningen. Undtagelsesvis kan dette dog strækkes til to måneder, hvis sagens komplekse karakter og sagens omfang kan begrunde det.

I sager, hvor der meddeles afslag, gælder som udgangspunkt tilsvarende frister, men her er der ikke

krav om, at sagen skal have været både kompleks og omfattende, men alene et krav om, at sagen skal have været kompleks.

Myndigheden kan dog ikke på forhånd vide, om sagen ender med et helt eller delvist afslag, og det vil derfor være mest hensigtsmæssigt at fastsætte ens frister. Det foreslås på den baggrund, at udsættelse af sagens afgørelse i 2 måneder derfor kun kan ske, hvor sagens komplekse karakter og omfang kan begrunde det.

Omfang og kompleksitet går både på sagens rent fysiske omfang og de juridiske problemer, akindsigten måtte rejse.

Det tilføjes, at offentlighedslovens almindelige regel om, at myndigheden skal reagere senest ti dage efter modtagelsen af aktindsigtbegæringen og offentlighedslovens generelle udgangspunkt om, at sager om aktindsigt i øvrigt skal ekspederes hurtigt, som hidtil også gælder for myndighederne i sager om aktindsigt i miljøoplysninger.

Århuskonventionen stiller krav til myndighederne om, at et afslag på aktindsigt skal meddeles skriftligt, hvis anmodningen var skriftlig, eller hvis den, der anmodede om oplysningerne, ønsker det. Et afslag omfatter efter konventionen formentlig ikke blot nægtelse af aktindsigt, men også afslag på at kunne modtage oplysningerne i en bestemt form. Efter forvaltningsloven gælder kravet om skriftlighed alene for afgørelser, der skal begrundes - det vil sige hvor aktindsigtanmodningen helt eller delvis afslås - og kun hvis afgørelsens adressat beder om det. Forvaltningslovens skriftlighedskrav gælder i øvrigt ikke for organer omfattet af miljøoplysningslovens § 1, stk. 2.

For at sikre fuld gennemførelse af konventionens krav om skriftlighed i sager, foreslås det, at der ind sættes bestemmelser herom i miljøoplysningsloven. Kravet om skriftlighed gælder både myndigheder og organer omfattet af lovens § 1 og ethvert afslag, herunder afslag på en anmodning om at måtte modtage oplysningerne i en bestemt form.

Det foreslås videre i stk. 3, at afslag skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Det indebærer ingen ændring i forhold til det, der allerede gælder for myndigheder efter forvaltningslovens § 22 og § 23. For organer omfattet af lovens § 1, stk. 2 gælder ligeledes efter miljøoplysningslovens § 4, stk. 1, at også disse skal begrunde afslag. Det er således alene kravet om, at organer omfattet af lovens § 1, stk. 2, skal give klagevejledning, der er nyt.

Efter forvaltningslovens § 7, stk. 2, skal en myndighed, når den fejlagtigt modtager en anmodning om aktindsigt, videresende den til rette myndighed. Det

foreslåede stk. 4 får i praksis den betydning, at denne pligt nu også gælder for organer, omfattet af lovens § 1, stk. 2.

Til nr. 10.

Århuskonventionen forpligter de underskrivende parter til at sikre enten adgang til domstolsprøvelse eller til prøvelse ved et andet uafhængigt eller upartisk organ. Hvis domstolsprøvelse vælges, skal der tillige være adgang til, at en myndighed ser på sagen igen eller til en egentlig klagesagsbehandling.

Efter miljøoplysningsloven § 4, stk. 2, kan en afgørelse om aktindsigt påklages til den myndighed, der er klageinstans i forhold til den sag, som anmodningen om aktindsigt vedrører.

Med hensyn til myndighederne suppleres klageadgangen af de forvaltningsretlige regler, herunder reglen om, at myndighederne har pligt til påny at se på en sag (remonstration), og der er endvidere adgang til at indbringe sager for Folketingets Ombudsmand og de kommunale tilsynsmyndigheder, og ofte også regler om klageadgang til en styrelse eller et nævn. Det vurderes på den baggrund, at de gældende regler om klage m.v. over myndighedernes afgørelser er i overensstemmelse med konventionen.

For så vidt angår organer omfattet af § 1, stk. 2, vil der ikke i praksis være nogen myndighed at klage til. Der er heller ikke mulighed for at indbringe sager for ombudsmanden eller tilsynsrådene.

Det vurderes på den baggrund, at det er nødvendigt at udpege en klagemyndighed for afgørelser, truffet af organer omfattet af § 1, stk. 2. Det foreslås, at Miljøklagenævnet indsættes som klagemyndighed for disse afgørelser. Der er herved navnlig lagt vægt på, at de fleste sager vedrørende aktindsigtbegæring sand synligvis vil vedrøre forureningsområdet.

Til nr. 11.

Som anført under bemærkningerne til nr. 4 vurderes det, at det for så vidt angår miljøoplysninger ikke vil være foreneligt med konventionen at opretholde offentlighedslovens regel i § 10, nr. 5, om, at oplysninger, der indsamles som led i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, generelt er undtaget fra aktindsigt.

Det er dog hensigtsmæssigt, at denne type oplysninger også fremover i videst muligt omfang kan undtages fra aktindsigt bl.a. for at sikre, at relevante personer og virksomheder også fremover beredvilligt medvirker ved sådanne undersøgelser.

Konventionen åbner mulighed for, at oplysninger som trediemand på myndighedernes anmodning har

afgivet uden at have pligt hertil, kan undtages fra aktindsigten, når trediemand ikke har accepteret udlevering.

Forslaget til § 4 a skal således sikre, at de omhandlede miljøoplysninger, der, uden pligt hertil, er givet i forbindelse med indsamling af oplysninger til offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, kan undtages fra aktindsigten, hvis den pågældende fysiske eller juridiske person anmoder om, at oplysningerne ikke videregives.

For at sikre at der udtrykkeligt tages stilling hertil, foreslås det, at myndighederne får en pligt til i forbindelse med indsamlingen af oplysningerne at gøre opmærksom på, om oplysningerne gives frivilligt, og at de i givet fald kan undtages fra aktindsigten, hvis den pågældende ønsker det. Kun når den pågældende har givet udtryk for dette, vil oplysningerne blive undtaget fra aktindsigt.

Hvorvidt en fysisk eller juridisk person har eller kan pålægges en pligt til at afgive miljøoplysninger eller eventuelt er omfattet af § 4 a, må bero på en konkret vurdering af, om myndigheden har hjemmel i lovgivningen til at forlange oplysningen udleveret.

Oplysninger, der pligtmæssigt gives til en myndighed til brug for offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser vil ikke være omfattet af den nye regel i § 4 a, men vil være reguleret af de almindelige regler om undtagelse fra reglerne om aktindsigt. Det kan f.eks. dreje sig om personfølsomme oplysninger eller forretningshemmeligheder.

Til nr. 12.

Århus-konventionen indeholder i artikel 9 bestemmelser om offentlighedens adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet. Efter konventionens artikel 9, stk. 4, 3. pkt., skal domstolsafgørelser, som er omfattet af konventionens artikel 9, stk. 1-3, være offentligt tilgængelige. Bestemmelsen omfatter alene visse civile retssager på miljøområdet og ikke miljøstraffesager.

Efter retsplejelovens § 41 er det en betingelse for at kunne få udskrift af domstolsafgørelser, at den, som anmoder om udskrift af dommen mv., har en retlig interesse i at få den pågældende udskrift.

Den foreslåede bestemmelse i miljøoplysningslovens § 5 a indebærer i overensstemmelse med konventionens artikel 9, stk. 4, 3. pkt., at kravet om retlig interesse ikke vil gælde for domme og andre retsafgørelser omfattet af konventionens artikel 9, stk. 1-3.

Konventionen indeholder ikke bestemmelser om, at retsbøger, som ikke indeholder retsafgørelser, skal

være offentligt tilgængelige. Der foreslås derfor ikke fastsat bestemmelser om adgang for enhver til at få retsbogsudskrifter. Det bemærkes i den forbindelse, at hvis den, som anmoder om udskrift af retsbogen, har en retlig interesse heri, kan den pågældende få udskriften i medfør af retsplejelovens § 41.

Konventionen indeholder heller ikke bestemmelser om, at dokumenter, som er fremlagt under en retssag, skal være offentligt tilgængelige. Der foreslås derfor ikke fastsat bestemmelser om adgang for enhver til hos retten at få udskrift af sådanne dokumenter. Det bemærkes i den forbindelse, at hvis den, som anmoder om kopi af de fremlagte dokumenter, har en retlig interesse heri, kan der gives en udskrift af dokumenterne efter retsplejelovens § 41. Der kan endvidere efter omstændighederne være adgang til aktindsigt i sådanne dokumenter hos den offentlige myndighed mv., der er part i retssagen, i medfør af miljøoplysningslovens § 2.

Efter konventionens artikel 9, stk. 1, skal enhver, som mener, at hans eller hendes anmodning om adgang til aktindsigt efter konventionens artikel 4 ikke er besvaret, urigtigt afslået, enten helt eller delvist, utilstrækkeligt besvaret eller på anden ikke behandlet i overensstemmelse med konventionens bestemmelser, have adgang til at få sagen prøvet enten ved en domstol eller ved et andet uafhængigt og upartisk organ. Hvis spørgsmålet indbringes for en domstol, skal rettens afgørelse være offentligt tilgængelig, jf. artikel 9, stk. 4, 3. pkt. Den foreslåede bestemmelse i miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 1, nr. 1, indebærer i overensstemmelse hermed, at enhver hos retterne kan få udskrift af de pågældende domme mv.

Efter konventionens artikel 9, stk. 2, skal der være adgang til ved en domstol og/eller et andet uafhængigt og upartisk organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse, der er omfattet af konventionens artikel 6 om offentlig deltagelse i visse afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter med indvirkning på miljøet. Hvis spørgsmålet indbringes for en domstol, skal rettens afgørelse være offentligt tilgængelig, jf. artikel 9, stk. 4, 3. pkt. Den foreslåede bestemmelse i miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 1, nr. 2, indebærer i overensstemmelse hermed, at enhver hos retterne kan få udskrift af de pågældende domme mv.

Efter konventionens artikel 9, stk. 3, skal medlemmer af offentligheden, der opfylder eventuelle kriterier i national ret, have adgang til administrative eller retslige procedurer for at anfægte private personers og offentlige myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med de bestemmelser i national ret, der

vedrører miljøet. Hvis spørgsmålet indbringes for en domstol, skal rettens afgørelse være offentligt tilgængelig, jf. artikel 9, stk. 4, 3. pkt. Den foreslåede bestemmelse i miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 1, nr. 3, indebærer i overensstemmelse hermed, at enhver hos retterne kan få udskrift af de pågældende domme mv.

Efter den foreslåede bestemmelse i miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 2, finder retsplejelovens § 41 om aktindsigt ved domstolene i øvrigt tilsvarende anvendelse. Det indebærer bl.a.,

- at afgørelse om aktindsigt træffes af justitssekretæren eller, hvor ingen sådan er ansat, af dommeren (§ 41, stk. 1),
- at aktindsigt kan nægtes, (1) hvis hensynet til statens sikkerhed eller forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt gør det betænkeligt at give aktindsigt, eller (2) hvis det må frygtes, at domsudskriften mv. vil blive benyttet på retsstridig måde (§ 41, stk. 2),
- at udskrifter som udgangspunkt skal leveres i løbet af en uge (§ 41, stk. 3),
- at klage over justitssekretærens afgørelse fremsættes over for retten (for Københavns Byrets vedkommende over for præsidenten, hvis afgørelse kan kæres (§ 41, stk. 6, 1. og 2. pkt.),
- at klage over dommerens afgørelse sker ved kære (§ 41, stk. 6, 3. pkt.), og
- at klagefristen er 6 uger (§ 41, stk. 7).

Efter retsafgiftslovens § 48 er retsafgiften 175 kr. for udskrifter, der udfærdiges af retten. Dette gælder også for udskrifter af domme mv. i medfør af den foreslåede bestemmelse i miljøoplysningslovens § 5 a.

Til § 2

Til nr. 1.

Den foreslåede bemyndigelsesregel vil blive anvendt til, at ministeren fastætter regler om, at der som noget nyt vil kunne klages over amtskommuners og kommunalbestyrelseres afgørelser om, at etablering af en virksomhed, et anlæg eller en indretning, eller en ændring/udvidelse heraf, ikke er godkendelsespligtig.

Forslaget skal ses i lyset af konventionens artikel 9, der bl.a. bestemmer, at der skal være adgang til prøvelse, for så vidt angår alle afgørelser, handlinger eller undladelser i relation til aktiviteter, der er omfattet af de særlige procedureregler med forudgående inddragelse af offentligheden, jf. artikel 6.

I overensstemmelse hermed tænkes bemyndigelsen alene anvendt til ophævelse af klageafskæringen i forhold til de i forureningsmæssig henseende meget væsentlige aktiviteter, der har deres udspring i IPPC-di-

rektivet, og som optræder i godkendelsesbekendtgørelsen som (i)-mærkede virksomheder, idet alle disse – bortset fra visse husdyrbrug og shredderanlæggenetillige er omfattet af konventionens bilag 1.

Lovforslaget vil indebære, at sager, hvor amtsråd eller kommunalbestyrelse træffer en egentlig afgørelse om, at en etablering eller en ændring mv. ikke er godkendelsespligtig, vil kunne påklages til Miljøklagenævnet. Uden for bestemmelsen falder således de situationer, hvor tilsynsmyndigheden under et tilsynsbesøg konstaterer, at en virksomhed har foretaget en ændring af sine aktiviteter, uden at dette giver tilsynsmyndigheden anledning til retlige reaktioner. Klager over, at en aktivitet er godkendelsespligtig, vil som hidtil blive behandlet af klagemyndighederne i forbindelse med en evt. klage over selve godkendelsen.

Det foreslås, at Miljøklagenævnet tillægges kompetencen til at behandle disse nye klagesager. Dette skal ses i lyset af, at nævnet i forvejen vil blive tillagt yderligere kompetence i forhold til de (i)-mærkede virksomheder, og i lyset af de generelle overvejelser omkring administrative klageorganer, som konventionen lægger op til, se hertil i det hele bemærkningerne til nr. 11.

Til nr. 2

Efter de gældende regler i § 74, stk. 1, skal der ske individuel underretning af afgørelser til såvel de navngivne foreninger og organisationer i § 99 og til de i § 100 omtalte lokale foreninger, der har anmodet amtsråd og kommunalbestyrelse om at modtage underretning om afgørelser efter lovens kap. 3, 4 og 5.

Ved de ændrede klageregler i nærværende lovforslag ændres systemet med klageret for landsdækkende miljøorganisationer, idet de landsdækkende miljøorganisationer ikke længere nævnes ved navn i selve loven, se nedenfor bemærkningerne til nr. 10. Myndighederne har således ikke mulighed for via selve loven at have kendskab til, hvem der skal have individuel underretning. Hertil kommer, at enkelte organisationer under høringen har givet udtryk for, at man ikke ønsker at modtage underretning om samtlige afgørelser, ligesom adskillige organisationer har ønsket en ordning, hvorefter den pågældende organisation alene skulle henvende sig et sted for at få underretning om bestemte typer afgørelser, svarende til den gældende ordning.

Med forslaget, se nedenfor bemærkningerne til nr. 6, lægges der således op til, at de landsdækkende organisationer kan indsende anmodning om underretning til miljø- og energiministerens (Miljøstyrelsen),

hvorefter Miljøstyrelsen underretter vedkommende decentrale myndighed inden 14 dage.

Ændringen i nr. 2 skal ses på denne baggrund. Med reglen foreslås, at der alene skal ske direkte underretning af de foreninger og organisationer, der har anmodet herom.

Det følger af miljøbeskyttelseslovens § 93, at klagefristen regnes fra meddelelsen af afgørelsen, d.v.s. fra det tidspunkt, hvor en afgørelse er kommet frem til den klageberettigede, medmindre der er sket offentlig annoncering.

Til nr. 3.

Efter de gældende regler i § 74, stk. 2, 1. pkt., kan myndighederne annoncere afgørelser efter loven, og der er en egentlig pligt til at annoncere godkendelser efter lovens kap. 5. I overensstemmelse med indholdet af konventionens artikel 6 udvides pligten til at annoncere til også at omfatte afgørelser om revurdering, jf. lovens § 41 a eller § 41 b.

Denne nye pligt til at annoncere revurderingssager vil dog alene få betydning for de (i)-mærkede aktiviteter, idet det er disse –dog bortset fra visse husdyrbrug og shredder anlæggene– der tillige er omfattet af konventionens bilag 1. For at sikre, at der kan tages højde for denne sondring, foreslås det, at reguleringen sker i form af en bemyndigelse til ministeren.

Bemyndigelsen tænkes anvendt til at fastsætte en pligt i godkendelsesbekendtgørelsen, hvorefter førsteinstanserne skal annoncere afgørelserne i revurderingssager vedr. (i)-mærkede virksomheder.

Til nr. 4 og 5.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger, foreslås klage reglerne ændret i forhold til en række foreninger og organisationer på natur- og miljøbeskyttelsesområdet, samt i forhold til visse foreninger og organisationer, der repræsenterer rekreative interesser indenfor lovens område.

Der bygges herved i nogen grad videre på den eksisterende regel i § 76, hvorefter lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål, kan anmode kommunalbestyrelsen eller amtsrådet om, hvilke afgørelser efter kap. 3, 4 og 5, foreningen ønsker underretning om. Herefter opnår foreningen klageret, jf. § 100, i forhold til de pågældende afgørelser.

Dette system bevares for såvidt angår lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål. Ved den foreslåede ændring i stk. 1 sker der samtidig en mindre udvidelse af lokale foreningers adgang til at klage, idet også lokale foreninger og organisationer, der i bredere forstand har natur og miljø som ho-

vedformål, bliver omfattet af reglerne. Udvidelsen skal ses i lyset af konventionens brede miljøbegreb.

Endvidere sker der en udvidelse af de lokale foreningers og organisationers klagemuligheder, idet det foreslås at reglerne i § 76, jf. § 100, tillige finder anvendelse for lokale foreninger og organisationer, der varetager rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser.

Som det vil fremgå nedenfor under bemærkninger til nr. 10 lægger lovforslaget op til at udvide klageretten for disse foreninger. Også for de lokale foreninger, der varetager rekreative interesser, er det fundet naturligt at bygge videre på de eksisterende regler i § 76. Vedrørende den nærmere afgrænsning af denne type foreninger og deres rettigheder henvises der til bemærkningerne til nr. 10.

Den praktiske ordning vil fortsætte efter samme principper som i den eksisterende § 76, hvor lokale foreninger har anmodet kommunalbestyrelse og/eller amtsråd om at modtage underretning og samtidig dokumentere, at man opfylder betingelserne. Lokale foreninger og organisationer skal således fortsat overfor førsteinstansen dokumentere deres lokale tilknytning og deres hovedformål indenfor miljø og natur ved fremsendelse af vedtægter.

Det vil fortsat være en forudsætning for at opnå klageret, at man har rettet henvendelse forud for indgivelse af en evt. klage.

Til nr. 6.

Ved lovforslaget sker en udvidelse af klageadgangen i forhold til landsdækkende foreninger og organisationer, der har natur og miljø som hovedformål, samt i nogen grad tillige for landsdækkende foreninger og organisationer, der varetager rekreative interesser. Hvad angår baggrunden herfor, og den nærmere afgrænsning af de nævnte foreninger og organisationer, se nedenfor bemærkningerne til nr. 10.

I forlængelse af den udvidede klageadgang foreslås det, at disse foreninger og organisationer tillægges en adgang til at anmode om at få de pågældende afgørelser tilsendt. Herved får de pågældende foreninger og organisationer mulighed for at sikre sig, at de kan følge med på områder, hvor de har mulighed for at klage. Det bemærkes hertil, at ikke alle de afgørelser, som de efter lovens kap. 3, 4 og 5 vil kunne klage over, annonceres i medfør af reglerne i § 74, stk. 2. Der henvises også til bemærkningerne ovenfor til nr. 2.

Ordningen indebærer, at de pågældende foreninger og organisationer kan rette henvendelse til miljøministeren med angivelse af, hvilke nærmere angivne typer af afgørelser, der træffes af amtsråd og kommu-

nalbestyrelse i medfør af reglerne i lovens kap. 3, 4 og 5, som foreningen eller organisationen ønsker at modtage.

Ministeren (hvis beføjelser forventes at blive delegeret til Miljøstyrelsen) vil herefter inden 14 dage viderebringe anmodningerne til de pågældende amtsråd eller kommunalbestyrelser, således at afgørelserne kan blive tilsendt de pågældende foreninger og organisationer, se bemærkningerne til nr. 2. Det bemærkes, at klageretten, se hertil nedenfor nr. 10, for de landsdækkende foreninger og organisationer ikke afhænger af, om de har udnyttet adgangen til at anmode om afgørelserne. Klageretten afhænger alene af, om foreningen eller organisationen opfylder betingelserne i den nye § 100, stk. 2 og 3.

Reglerne i stk. 3 indebærer, at lokale afdelinger af landsdækkende foreninger og organisationer ikke kan anmode om at blive underrettet om afgørelser. Dette skal ses i sammenhæng med, at disse foreninger og organisationer heller ikke kan klage efter de særlige regler i § 100, se nr. 10 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 7.

Efter de gældende regler i miljøbeskyttelsesloven er der ikke hjemmel til, at ministeren tillige kan fastsætte regler om forudgående offentlighed i forbindelse med sager om revurdering.

Efter artikel 6, stk. 10, i konventionen skal procedurereglerne i art. 6, stk. 2-9, anvendes med de nødvendige ændringer og efter omstændighederne, når den offentlige myndighed tager driftsvilkårene for en aktivitet, jf. konventionens bilag 1, op til fornyet overvejelse eller ajourføring.

Konventionens regel er upræcis. Ud fra en formålsfortolkning må det lægges til grund, at reglen først og fremmest er relevant i sager, hvor hele virksomheden tages op til fornyet overvejelse svarende til, hvad der gælder i forbindelse med nyetableringer og væsentlige ændringer eller udvidelser. Den revurdering, der sker indenfor retsbeskyttelsesperioden, jf. lovens § 41 a, har ikke samme generelle karakter, men vil typisk vedrøre et begrænset område af virksomhedens samlede drift.

I overensstemmelse hermed foreslås det, at bemyndigelsen til at fastsætte regler om forudgående offentlighed udvides til at omfatte sager om løbende revurdering af de (i)-mærkede aktiviteter, jf. § 41 b.

Det bemærkes, at der vil ske en efterfølgende offentlig annoncering både af sager efter § 41 a og § 41 b, se hertil bemærkningerne til nr. 3, ligesom sådanne afgørelser kan påklages af den brede kreds af klageberettigede.

Til nr. 8.

Den ændrede formulering af § 99, stk. 1, er en konsekvens af, at Danmarks Naturfredningsforening fremover vil være omfattet af reglen i § 100, stk. 2.

Til nr. 9.

Ændringen vil indebære, at Greenpeace og Danmarks Sportsfiskerforbund ikke nævnes specifikt i bestemmelsen. Dette er en konsekvens af, at disse foreninger fremover vil være omfattet af reglen i § 100, stk. 2.

Endvidere indebærer ændringen, at Danmarks Havfiskerforening ikke nævnes. Dette skyldes, at foreningen er blevet en del af Danmarks Fiskeriforening.

Til nr. 10.

Med lovforslaget foreslås en udvidelse af klageretten for en række foreninger og organisationer indenfor natur- og miljøområdet.

Med tilføjelsen i § 100, stk. 1, for så vidt angår lokale foreninger og organisationer, der varetager rekreative interesser, foreslås det, at disse foreninger har mulighed for at opnå klageret, når de har anmodet om at modtage afgørelser indenfor kap. 3, 4 og 5, jf. § 76, stk. 1, se ovenfor bemærkningerne til nr. 4 og 5. Klageretten er dog begrænset, idet der alene kan klages over afgørelser, hvor væsentlige rekreative interesser berøres, og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse, se om disse begreber straks nedenfor vedr. landsdækkende foreninger og organisationer, der varetager rekreative interesser. Herefter vil f.eks. en forening af vinterbadere kunne anmode om at modtage afgørelser vedrørende spildevandstilladelser, der kan påvirke badevandskvaliteten i det område, foreningen har interesser i.

Ved den nye § 100, stk. 2, sker der en udvidelse i forhold til landsdækkende miljøorganisationer. Efter de gældende klagerregler i § 99, stk. 1 og stk. 3, er alene to landsdækkende miljøorganisationer (Danmarks Naturfredningsforening og Greenpeace) tillagt klageadgang. De har endvidere kun klageadgang for så vidt angår visse af amtsrådets afgørelser efter kap. 4 og 5. Derudover er Danmarks Sportsfiskerforbund tillagt klageret vedrørende visse afgørelser.

Disse regler vurderes at være for snævre i forhold til konventionens regler.

Lovforslaget har til formål at sikre, at alle landsdækkende miljøorganisationer opnår klageret. Med de foreslåede regler i den nye § 100, stk. 2, vil foreninger som Danmarks Naturfredningsforening og Greenpeace, der i dag har klageret, også fremover have en

sådan adgang. Det samme gælder Danmarks Sportsfiskerforbund.

For disse organisationer vil klageadgangen samtidig blive udvidet, idet disse organisationer efter forslaget får mulighed for generelt at klage over afgørelser truffet i medfør af reglerne i lovens kap. 3, 4 og 5.

Herudover vil tillige andre landsdækkende foreninger, der efter deres vedtægter har beskyttelse af miljø og natur som hovedformål, kunne opnå klageret.

Kravet om beskyttelse af miljø og natur som hovedformål indebærer, at foreninger og organisationer, der har flere formål, der ikke alle vedrører natur og miljø, skal have den væsentligste del af interessevaretagelsen på miljø- og/eller naturområdet.

Kravet om at være landsdækkende vil f.eks. være opfyldt, når foreningen eller organisationen efter formålsangivelsen arbejder for fremme af miljø og natur uden nogen geografisk afgrænsning, og at foreningen står åben for medlemmer fra hele landet.

Endvidere foreslås der med den nye § 100, stk. 3, en udvidelse af klageadgangen i forhold til landsdækkende foreninger eller organisationer, der repræsenterer væsentlige rekreative interesser, når sådanne interesser berøres af de pågældende afgørelser. Ved rekreative interesser forstås eksempelvis friluftsliv, sportsaktiviteter, sportsfiskeri m.v.. Der tænkes her f.eks. på foreninger og organisationer som Friluftsrådet og Danmarks Idrætsforbund mv.

I kravet om, at der skal være tale om væsentlige rekreative interesser ligger, at der i den enkelte afgørelse skal være tale om forhold af væsentlig betydning for de interesser, som foreningen varetager.

Der stilles endvidere krav til arten af de interesser, som organisationerne kan varetage i den enkelte klagesag, idet det bestemmes, at klagen alene kan have til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Heri ligger, at der vil kunne klages over, at der efter foreningens opfattelse ikke tages tilstrækkelige hensyn til natur og miljø på områder, hvor foreningen varetager rekreative interesser, mens der ikke vil kunne klages over, at der tages for vidtgående hensyn til natur og miljø. Således vil en forening, der varetager motorsportsinteresser ikke selvstændigt kunne klage over, at en miljøgodkendelse fastlægger for strenge vilkår. I sådanne situationer vil det fortsat -i overensstemmelse med lovens generelle princip- være afgørelsens adressat, der vil kunne indbringe en sådan klage. En forening vil dog muligvis, som hidtil, kunne klage som mandatar for afgørelsens adressat.

Med reglen i § 100, stk. 4, præciseres, at lokale afdelinger af landsdækkende foreninger eller organisationer, der er klageberettigede efter stk. 1-3, ikke har

nogen selvstændig klageret. Dette svarer til retstilstanden i dag.

Det er op til klagemyndigheden at sikre, at betingelserne for at klage er opfyldt, og efter reglerne i den nye § 100, stk. 5, kan klagemyndigheden forlange, at forningen eller organisationen fremsender vedtægterne.

Til nr. 11.

Efter de gældende regler i § 103, stk. 1, nr. 2, kan sager vedrørende listevirksomheder alene indbringes for Miljøklagenævnet, når de er større eller principielle.

Dette foreslås ændret på baggrund af konventionens regler om adgang til at klage over spørgsmål vedr. konventionens artikel 6, se hertil de almindelige bemærkninger, pkt. 3.3.

Ændringen foreslås udformet som en bemyndigelsesbestemmelse til ministeren. Dette sker for at muliggøre, at det administrativt kan fastsættes, at klage-reglerne alene skal gælde for de afgørelser efter lovens kap. 5, der er omfattet af konventionens bilag.

Bemyndigelsen vil herefter blive anvendt til, at ministeren i godkendelsesbekendtgørelsen fastsætter, at alle de (i)-mærkede aktiviteter kan påklages til Miljøklagenævnet i tredje instans.

Der vil således være fuld klageadgang til Miljøklagenævnet for disse afgørelser, mens reglen § 103, stk. 1, nr. 2 fortsat vil gælde for alle andre afgørelser.

Til nr. 12.

I forbindelse med gennemførelsen af § 19 a i miljøbeskyttelsesloven jf. lov nr. 907 af 16. december 1998 (bemyndigelse til ministeren til at fastsætte regler om uddannelse af brøndborere), blev der ved en fejl ikke optaget en straffebestemmelse med henblik på at kunne straffe de personer, der undlader at opnå bevis for at have gennemgået brøndboreruddannelsen. Forslaget retter op herpå.

Til § 3

Til nr. 1.

Ved ændringerne foreslås det, at de samme regler om foreninger og organisationers ret til at klage, som indføres med ændringen af miljøbeskyttelsesloven, i det væsentlige tillige indføres i havmiljøloven, for så vidt angår afgørelser vedr. hurtigfærgeruter og klapninger.

Dog bemærkes, at der for foreninger, der varetager rekreative interesser ikke foreslås en begrænsning af klageretten, der svarer til den i § 2, nr. 10, beskrevne, hvorefter disse organisationer alene kan klage over

spørgsmål om beskyttelse af natur og miljø, idet der ikke findes behov for en sådan begrænsning på havmiljølovens område.

Der er i det hele ikke tiltænkt nogen begrænsning i klageretten for de foreninger og organisationer, der i dag har klageret. Danmarks Naturfredningsforening, Greenpeace Danmark, Danmarks Sportsfiskerforbund, og Dansk Ornitologisk Forening vil fremover kunne opnå klageret efter reglerne i § 52, stk. 2, nr. 3. Friluftsrådet og Dansk Sejlunion vil kunne opnå klageret efter reglerne i § 52, stk. 2, nr. 4, når afgørelsen berører væsentlige rekreative interesser, som varetages af disse organisationer.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt 3.2.-3.4. og bemærkninger til § 2, nr. 2, 4-6 og 10, hvor den nye ordning er nærmere beskrevet.

Til § 4

Til nr. 1 og nr. 2.

Efter jordforureningslovens § 18 har amtsrådet pligt til, sammen med kommunalbestyrelsen, at udarbejde en årlig oversigt over den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats. Heri fastlægges og prioriteres den offentlige indsats i en integreret sammenhæng med de økonomiske ressourcer, som amtsrådet årligt afsætter til området. Det er tanken med oversigten, at amtsrådet herved skal vise, hvorledes problemerne på jordforureningsområdet samlet forventes håndteret i amtet. Der skal herunder være et program for, hvorledes forureningsproblemerne løses indenfor en nærmere fastlagt tidshorisont.

Efter Miljø- og Energiministeriets cirkulære af 11. december 1999 offentliggør amtskommunerne bl.a. amtets aktivitetsplaner for indsatsen det følgende budgetår, når den er udarbejdet.

Ved lovforslaget sikres, at offentligheden inddrages forudgående i forbindelse med udarbejdelse af den i lovens § 18 nævnte årlige oversigt. Det foreslås, at der dels indføres en pligt for amtsrådene til forudgående inddragelse, dels gives ministeren en bemyndigelse til nærmere at fastlægge indholdet af denne ordning.

Bemyndigelsen forventes anvendt til at fastsætte regler om, at oversigten annonceres, eller på anden måde offentliggøres, forud for den endelige vedtagelse med angivelse af, hvortil evt. bemærkninger kan rettes.

Til § 5

Til nr. 1.

Efter planloven skal alle forslag til lokalplaner, kommuneplaner og regionplaner offentligt bekendtgøres med en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod planforslaget. Efter den endelige vedtagelse af planen skal der foretages offentlig bekendtgørelse herom. Klagefristen løber fra den offentlige bekendtgørelse.

Landzonetilladelser skal også offentliggøres, men offentliggørelse kan dog undlades, hvis tilladelsen er i overensstemmelse med en offentligt bekendtgjort lokalplan.

Tilladelser til påbegyndelse af VVM-pligtige anlæg skal ligeledes offentliggøres.

Det er kommunalbestyrelserne og regionplanmyndighederne, der foretager offentliggørelsen. Offentliggørelse skal ske i dagblade og/eller ugeaviser, der er almindeligt udbredt i kommunen henholdsvis regionen.

Offentliggørelsen suppleres for nogle af sagerne vedkommende af bestemmelser om skriftlig underretning til blandt andet offentlige myndigheder. Efter planlovens § 26, stk. 1, nr. 3, skal kommunalbestyrelsen således give skriftlig underretning om lokalplanforslag til lokale foreninger, som skriftligt har anmodet om at blive underrettet om forslagene. Det samme gælder efter lovens § 20, stk. 1, nr. 3, for så vidt angår kommunalbestyrelsernes naboorienteringer om ansøgninger om dispensationer fra lokalplaner og byplanvedtægter.

Når en forening har bedt om underretning om lokalplanforslag, bliver den efter § 31, stk. 1, nr. 3, også underrettet om offentliggørelsen af de endeligt vedtagne lokalplaner.

Det foreslås, at de landsdækkende foreninger og organisationer, der bliver klageberettigede, ligesom de lokale foreninger skal have mulighed for at anmode kommunalbestyrelsen om at blive underrettet om lokalplanforslag og ansøgninger om dispensationer fra lokalplaner og byplanvedtægter.

Forslaget vil gøre det lettere for de landsdækkende foreninger og organisationer at følge med i lokalplansager, og der vil kun være tale om en begrænset udvidelse af den kreds af private og offentlige myndigheder, som kommunerne skal underrette skriftligt.

I øvrigt må de landsdækkende foreninger og organisationer ligesom andre klageberettigede selv holde sig orienteret om de afgørelser, der offentliggøres, hvis de vil udnytte klageadgangen. Foreningerne kan

F. t. I. vedr. visse miljølove

ved henvendelse til de enkelte myndigheder få oplyst, hvor de annoncerer deres afgørelser.

Foreninger og organisationer anses som landsdækkende, når de ikke alene varetager interesser inden for en del af landet og står åbne for medlemmer fra hele landet.

Til nr. 2.

Ved ophævelse af § 40, stk. 3, vil de almindelige klage regler i planloven - med mulighed for at klage over retlige spørgsmål - gælde også for så vidt angår kommunalbestyrelses afgørelser om dispensation fra forbudet mod, at en bolig i et sommerhusområde anvendes til helårsbeboelse, jf. planlovens § 40, stk. 1. Kommunalbestyrelses afgørelser, der knytter sig til planlovens § 40, vil kunne indbringes for Naturklagenævnet.

Ændringsforslaget vil således forbedre klagemuligheden og gøre lovens klage regler ensartede.

Til nr. 3.

Det foreslås, at landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur- og miljø eller varetagelse af væsentlige brugerinteresser inden for arelanvendelsen bliver klageberettigede med hensyn til de afgørelser, der kan påklages efter § 58, stk. 1, bortset fra nr. 2 (ekspropriationssager). For så vidt angår nr. 1 (landzonestager) er der dog kun tale om en præcisering af den gældende retstilstand, fordi Naturklagenævnet allerede i praksis accepterer klager fra hovedforeninger (for eksempel Danmarks Naturfredningsforening) uden lokal tilknytning.

Konventionen tillader, at de enkelte lande foretager en nærmere afgrænsning af, hvilke betingelser en forening skal opfylde for at kunne være klageberettiget. I overensstemmelse med konventionen er der derfor i lovforslaget opstillet nogle minimumsbetingelser for foreningernes klageret, som skal sikre, at der er tale om etablerede foreninger. For så vidt angår planlovens område foreslås det, at den landsdækkende forening eller organisation skal repræsentere mindst 100 medlemmer, dvs. at organisationen selv skal have 100 medlemmer, eller at der, hvis der er tale om en paraplyorganisation, sammenlagt skal være mindst 100 medlemmer i de tilsluttede foreninger.

*Til § 6**Til nr. 1.*

Med § 37a, stk. 1, lovfæstes den almindelige, ulovbestemte klageadgang. Der kan klages over afgørel-

587 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag)

ser, Energistyrelsen træffer i henhold til lovens §§ 10, 17 og 28, hvis afgørelserne tillige er omfattet af § 28 a. Det drejer sig om tilladelser til og godkendelser af projekter, som er omfattet af kravet om, at der skal udføres en vurdering af deres virkning på miljøet (VVM) i henhold til reglerne herom. Klageadgangen omfatter også klage over Energistyrelsens afgørelse af, at der ikke skal udarbejdes en VVM-redegørelse.

Klagerne afgøres af det uafhængige Energiklagenævnet, der er nedsat i henhold til § 5, stk. 2, i lov om statstilskud til dækning af udgifter til kuldioxidafgift i visse virksomheder med et stort energiforbrug, jf. lovbekendtgørelse nr. 846 af 17. november 1997.

Energistyrelsens afgørelser offentliggøres i henhold til reglerne om miljømæssig vurdering (VVM) af projekter, der er omfattet af lovens § 28 a. Styrelsen offentliggør i landsdækkende aviser, at der er indkommet en ansøgning om et projekt, som er omfattet af klageretten i § 37 a. Når afgørelsen om tilladelse eller afslag på en ansøgning er truffet, offentliggør Energistyrelsen den på samme måde. Det samme gælder for styrelsens afgørelse af, at et ansøgt projekt ikke vurderes at ville kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor ikke stilles krav om udarbejdelse af en miljøredegørelse (VVM-redegørelse)

Med § 37a, stk. 2, får lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der har beskyttelsen af natur og miljø som deres hovedformål, adgang til at klage over de i stk. 1 nævnte afgørelser. Med landsdækkende foreninger og organisationer tænkes der på sådanne, som ikke alene varetager interesser inden for en del af landet, og som er åbne for medlemmer fra hele landet. Lokale foreninger skal være lokalt orienterede. Med bestemmelsen indføres klage reglerne i Århus-konventionen indenfor undergrundslovens område.

Ud over lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, får lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der kan betegnes som rekreative foreninger og organisationer, også adgang til at klage over de i stk. 1 nævnte afgørelser. Disse lokale og landsdækkende foreninger og organisationer skal opfylde de samme kriterier for at kunne anses for at være lokale eller landsdækkende som de foreninger og organisationer, der har natur eller miljø som deres hovedformål. Samtidig skal disse foreninger eller organisationer ved deres vedtægter dokumentere, at de repræsenterer væsentlige rekreative interesser, der berøres af afgørelsen.

Efter § 37a, stk. 3, skal foreningerne og organisationerne, som dokumentation for at de opfylder de i stk.

2 nævnte krav, fremsende kopi af vedtægter til Energiklagenævnet senest samtidig med klagen.

Ifølge § 37a, stk. 4 og 5, skal klagefristen regnes fra offentliggørelsen af de i stk. 1 nævnte afgørelser. For at klageadgangen ikke skal virke illusorisk, kan en tilladelse til de i stk. 1 nævnte projekter ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Ifølge § 37a, stk. 6, har en klage over en tilladelse til et projekt omfatte af stk. 1 ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

Ifølge § 37a, stk. 7, kan Energiklagenævnets afgørelser ikke påklages til anden administrativ myndighed. Energiklagenævnets afgørelser kan indbringes for domstolene.

I § 37b bestemmes, at ministeren beskikker medlemmer med særlig sagkundskab indenfor havmiljø og indenfor efterforskning og indvinding af kulbrinte til at medvirke ved behandling af sager efter § 37a. I loven om statstilskud til dækning af udgifter til kuldioxidafgift er fastsat en sammensætning af Energiklagenævnets medlemmer med henblik på de sagstyper, som nævnet skal behandle efter denne lov. Der vil være behov for en anden sammensætning af nævnet i forbindelse med klager efter undergrundsløven. Der foreslås en sammensætning af nævnet, der anses for hensigtsmæssig for denne sagstype.

Til § 7

Til nr. 1.

Med § 6a, stk. 1, lovfæstes den almindelige ulovbestemte klageadgang. Der kan klages over afgørelser, Energistyrelsen træffer i henhold til lovens §4a. Det drejer sig om tilladelser til nedlæggelse af rørledninger til transport af kulbrinter over dansk kontinental-sokkel, som er omfattet af kravet om, at der skal udføres en vurdering af deres virkning på miljøet (VVM) i henhold til reglerne herom. Klageadgangen omfatter også klage over Energistyrelsens afgørelse af, at der ikke skal udarbejdes en VVM-redegørelse.

Klagerne afgøres af det uafhængige Energiklagenævn, der er nedsat i henhold til § 5, stk. 2, i lov om statstilskud til dækning af udgifter til kuldioxidafgift i visse virksomheder med et stort energiforbrug, jf. lov-bekendtgørelse nr. 846 af 17. november 1997.

Energistyrelsens afgørelser offentliggøres i henhold til reglerne om miljømæssig vurdering (VVM) af de projekter, der er omfattet af lovens § 4a. Styrelsen offentliggør i landsdækkende aviser, at der er indkommet en ansøgning om et projekt, som er omfattet af klageretten i § 6a. Når afgørelsen om tilladelse eller

afslag på en ansøgning er truffet, offentliggør Energi-styrelsen den på samme måde. Det samme gælder for styrelsens afgørelse af, at et ansøgt projekt ikke vurderes at ville kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor ikke stilles krav om udarbejdelse af en miljøredegørelse (VVM-redegørelse).

For så vidt angår det nærmere indhold af bestemmelser i § 6a, stk. 2-7, henvises til bemærkningerne til § 6, nr. 1.

I § 6b bestemmes, at ministeren beskikker medlemmer med et særligt sagkundskab til havmiljø og til nedlægning af og transport af kulbrinter gennem rørledninger til at medvirke ved behandling af sager efter § 6a. I loven om statstilskud til dækning af udgifter til kuldioxidafgift er fastsat en sammensætning af Energiklagenævnets medlemmer med henblik på de sagstyper, som nævnet skal behandle efter denne lov. Der vil være behov for en anden sammensætning af nævnet i forbindelse med behandling af klager efter kontinentalsokkelloven. Der foreslås en sammensætning af nævnet, der anses for hensigtsmæssig for denne sagstype.

Til § 8

Til nr. 1.

Med § 89a, stk. 1, gives der adgang til at klage over afgørelser om etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, med tilhørende interne ledningsanlæg på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone samt væsentlige ændringer i bestående anlæg, hvis afgørelserne tillige er omfattet af § 17. Det drejer sig om tilladelser til projekter, som er omfattet af kravet om at der skal udføres en vurdering af deres virkning på miljøet (VVM) i henhold til reglerne herom, jf. § 17. Klageadgangen omfatter også klage over Energistyrelsens afgørelse af, at der ikke skal udarbejdes en VVM-redegørelse.

Klager afgøres af det uafhængige Energiklagenævn, der er nedsat i medfør af § 5, stk. 2, i lov om statstilskud til dækning af udgifter til kuldioxidafgift i visse virksomheder med et stort energiforbrug, jf. lov-bekendtgørelse nr. 846 af 17. november 1997.

Energistyrelsen offentliggør i landsdækkende aviser, at der er indkommet ansøgninger om et projekt, som er omfattet af stk. 1. Når afgørelsen om tilladelse eller afslag på ansøgning er truffet offentliggør Energi-styrelsen den på samme måde. Det gælder også styrelsens afgørelse af, at et ansøgt projekt ikke vurderes at ville kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor ikke stilles krav om udarbejdelse af en miljøvurdering (VVM-vurdering).

For såvidt angår det nærmere indhold af bestemmelser i § 89a, stk. 2-7, henvises til bemærkningerne til § 6, nr. 1

Til § 9

Til nr. 1.

Naturforvaltningsprojekter bygger på frivillig medvirken fra de berørte lodsejere og konstruktiv opbakning fra de lokale myndigheder. Inddragelse af lodsejere og offentligheden i øvrigt er derfor en fast del af disse projekter fra idé til gennemførelse. Ved større projekter afholdes offentlige møder om påtænkte projekter, og såfremt et projekt viser sig at kunne gennemføres, oprettes som regel en følgegruppe med repræsentanter for berørte lodsejere, lokalsamfundet samt lokale interesseorganisationer, som løbende inddrages i beslutninger vedr. projektet. For så vidt angår projekter på statslige arealer, kan disse indgå i arbejdet i det lokale statsskovdistrikts brugergruppe, som består af repræsentanter for lokale myndigheder, interesseorganisationer og lodsejere.

Ændringsforslaget er således en lovfæstelse af en praksis, der allerede følges i vidt omfang. Det er fundet hensigtsmæssigt at informere og inddrage den berørte offentlighed i samme type sager, som er omfattet af lovens § 61, stk. 1, vedrørende Naturforvaltningsudvalget. De nærmere regler for information og inddragelse af offentligheden på et tidligt tidspunkt i processen vil blive fastsat i en bekendtgørelse.

Til nr. 2.

Efter de gældende regler i naturbeskyttelsesloven er adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og lignende, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, klageberettigede.

"Adressaten for afgørelsen" omfatter som altovervejende hovedregel ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører. Klagemyndigheden har imidlertid i ganske få sager måttet afvise at behandle klager fra grundejere, og da det bør være en ret for ejeren at kunne klage over enhver afgørelse, der træffes vedrørende hans ejendom, foreslås det at tillægge ejeren selvstændig klageret. Dette svarer til retstilstanden før ændringen af naturfredningsloven i 1978. Forslaget forventes kun at medføre en ubetydelig forøgelse af antallet af klagesager.

Endvidere foreslås kredsen af klageberettigede landsdækkende foreninger og organisationer udvidet, således at landsdækkende organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur- og miljøinteresser, bli-

ver klageberettigede. Som landsdækkende anses foreninger og organisationer, der ikke alene varetager interesser inden for en del af landet, og som står åbne for medlemmer fra hele landet. Klageberettigelsen skal kunne dokumenteres. Dette vil typisk kunne ske ved at indsende vedtægter, men organisationen eller foreningen kan også på anden måde dokumentere, at den som hovedformål har varetagelse af miljø- og naturbeskyttelsesinteresser. Ud over Danmarks Naturfredningsforening vil f.eks. Dansk Ornitologisk Forening, Botanisk Forening og lignende foreninger, der beskæftiger sig med bestemte dele af den vilde fauna og flora, blive klageberettigede. Natur- og miljøbeskyttelse skal forstås bredt, idet der ikke stilles krav til indholdet eller karakteren af natur- og miljøbeskyttelsesinteresserne.

Endelig foreslås det, at landsdækkende foreninger og organisationer, der repræsenterer væsentlige rekreative interesser, bliver klageberettigede, når afgørelsen berører sådanne interesser. Herved bliver Friluftsrådet og f.eks. en række af de organisationer, som er medlemmer af Friluftsrådet, klageberettigede.

Efter de gældende regler er lokale foreninger klageberettigede, hvis de har en væsentlig interesse i afgørelsen. Et tilsvarende krav foreslås stillet til landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser.

Til § 10

Til nr. 1.

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 2. Da det kan være vanskeligt entydigt at afgrænse de personer, foreninger og organisationer, der må antages at være klageberettigede, er der - som i den gældende bestemmelse - mulighed for, at underretning kan finde sted ved offentlig annoncering, f.eks. i den lokale presse. Sagens parter underrettes direkte i overensstemmelse med forvaltningslovens almindelige regler om individuel underretning af parter. Forslaget fastslår endvidere, at personer, foreninger og organisationer, som er klageberettigede, har krav på at blive skriftligt underrettet om relevante afgørelser, hvis de anmoder herom.

Til nr. 2.

Forslaget har samme sigte og vil omfatte samme kreds af landsdækkende foreninger og organisationer, som anført under bemærkningerne til § 9, nr. 2.

Efter den gældende råstoflov kan afgørelser vedr. råstofindvinding på land påklages af adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder og enhver, der i øv-

rigt har en væsentlig, individuel interesse i afgørelsen. Disse regler opretholdes. Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og organisationer, der har en væsentlig interesse i afgørelsen, er endvidere klageberettigede efter gældende ret og vil fortsat være klageberettigede efter forslaget.

Til nr. 3.

Ved det foreslåede stk. 3, tillægges Naturklagenævnets formand beføjelse til at træffe afgørelse i klagesager om råstofindvinding på havet svarende til, hvad der gælder for råstofindvinding på landjorden, jfr. lovens § 14, stk. 1. Den foreslåede § 26 er i øvrigt enslydende med gældende § 26, stk. 1-3.

Til nr. 4.

Forslaget til § 26 a, stk. 1, nr. 4 og 5, samt stk. 3, har samme sigte og vil omfatte samme kreds af landsdækkende foreninger og organisationer, som anført under bemærkningerne til § 9, nr. 2.

Ved stk. 1, nr. 3, foreslås det endvidere, at lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, bliver klageberettigede, således som det i dag er tilfældet i sager om råstofindvinding på landjorden.

Efter de gældende regler kan afgørelser om råstofindvinding på havet påklages af adressaten, offentlige myndigheder og enhver, der har en væsentlig individuel interesse i afgørelsen. Disse regler opretholdes. Danmarks Naturfredningsforening, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, Danmarks Fiskeriforening, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Sportsfiskerforbund og Greenpeace Danmark er endvidere klageberettigede efter gældende ret og vil fortsat være klageberettigede efter forslaget. Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Greenpeace Danmark og Danmarks Sportsfiskerforbund vil således være omfattet af § 26 a, stk. 1, nr. 4.

Det foreslåede stk. 2 vedrører aktiviteter, der er omfattet af bilag I i Århuskonventionen. Ved forslaget gennemføres konventionens bestemmelser om klageadgang for miljøorganisationer således, at også lokale foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur- og miljøinteresser, bliver klageberettigede vedrørende afgørelser om råstofindvinding på havet.

Forslaget til § 26 b, stk. 6, giver miljø- og energiministeren hjemmel til at fastsætte regler om underretning af de klageberettigede, svarende til bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 4. Reglerne, der vil blive fastsat ved bekendtgørelse, skal sikre, at

de klageberettigede på passende vis får mulighed for at få kendskab til relevante afgørelser. Det er hensigten at give klageberettigede foreninger og organisationer krav på at blive underrettet skriftligt om relevante afgørelser, hvis de anmoder herom. Reglerne vil blive fastsat efter forhandling med de berørte organisationer.

Den foreslåede § 26 b svarer i øvrigt til den gældende § 26, stk. 5-9.

Til § 11

Til nr. 1.

Efter de gældende regler i skovloven er de klageberettigede den, som afgørelsen retter sig mod, og den, som i øvrigt har en væsentlig individuel interesse i sagen. Derudover kan visse afgørelser påklages af Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

Ændringsforslaget har samme sigte og vil omfatte samme kreds af landsdækkende foreninger og organisationer som anført under bemærkningerne til § 9, nr. 2. De organisationer, som er nævnt i den nugældende bestemmelse, vil fortsat være klageberettiget.

Klagereglerne i skovloven foreslås endvidere harmoniseret med klagereglerne i naturbeskyttelsesloven og råstofloven, således at lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, får klageadgang.

Forslaget fastslår, at foreninger og organisationer, som er klageberettigede, har krav på at blive skriftligt underrettet om de relevante afgørelser, hvis de anmoder herom.

Til § 12

Til nr. 1.

Forslaget til § 10 d giver miljø- og energiministeren hjemmel til at bemyndige Skov- og Naturstyrelsen eller en anden styrelse el. lign. i Miljø- og Energiministeriet til at træffe afgørelse i sager efter sommerhusloven uden klageadgang til ministeren. Ændringsforslaget skal ses i sammenhæng med forslaget til § 10 e nedenfor.

Der er i den gældende sommerhuslov ikke bestemmelser om klagefrist, klageberettigelse m.v. Det er derfor forvaltningsrettens almindelige regler, der fastlægger kredsen af klageberettigede, indenfor hvilken frist man har kunnet klage mv. Forslaget til § 10 e fastlægger og præciserer kredsen af klageberettigede og fastsætter sædvanlig klagefrist.

Ændringsforslaget indebærer endvidere, at Naturklagenævnet bliver klageinstans, således som nævnet

er i de fleste af de øvrige love, som administreres af Skov- og Naturstyrelsen. Det er hensigtsmæssigt, at formanden for Naturklagenævnet kan træffe afgørelser i klager efter loven, når klagen skønnes ikke at indeholde spørgsmål af meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål. Bestemmelsen svarer til bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, råstofloven, skovloven og planloven.

Til § 13

Til nr. 1.

Forslaget er en konsekvens af udvidelsen af kredsen af klageberettigede som foreslået i nr. 2.

Til nr. 2.

Forslaget indebærer en udvidelse af kredsen af klageberettigede foreninger og organisationer for så vidt angår de lokale vandløbsmyndigheders afgørelser om vandløbsregulativer. Denne type sager efter vandløbsloven har så stor miljømæssig, herunder rekreativ betydning, at der er behov for en udvidelse af kredsen.

Efter de gældende regler i vandløbsloven kan afgørelse om vandløbsregulativer, foruden af den afgørelsen er rettet til, og enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, alene påklages af følgende foreninger/organisationer: Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund.

Det foreslås, at kredsen af klageberettigede for disse sager udvides, så reglerne svarer til, hvad der er foreslået for naturbeskyttelsesloven, jf. foran § 9 og bemærkningerne hertil. Ud over at Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund som hidtil vil være klageberettigede vil f. eks. Fritidsrådet, Dansk Kano og Kajak Forbund og Dansk Forening for Rosport kunne være klageberettigede i medfør af den foreslåede bestemmelse.

Til nr. 3.

Forslaget er en konsekvens af udvidelsen af kredsen af klageberettigede som foreslået i nr. 2.

Til nr. 4.

Der henvises til bemærkningerne foran til § 9, naturbeskyttelsesloven.

Til § 14

Lovens ikrafttræden foreslås fastsat til den 15. september 2000. Dette tidspunkt skal ses i lyset af FN's

tidspunkt for konventionens ikrafttræden, der er fastsat til udgangen af 2000. Som anført i de almindelige bemærkninger (pkt. 1) træder konventionen først i kraft, når den er ratificeret i 16 lande, og der derefter er gået 90 dage, hvorfor regeringen sigter i mod at ratificere konventionen senest d. 1. oktober 2000.

I stk. 2 foreslås det, at alle bestemmelser, som er indeholdt i lovforslaget vedrørende ret til at påklage afgørelser, gælder for sager, der er afgjort i første instans efter lovens ikrafttræden. Reglen i stk. 2, 2. pkt., præciserer, at samme princip gælder i forhold til de nye klagemuligheder vedrørende afslag på aktindsigt fra de organer, der er omfattet af § 1, stk. 2, i lov om aktindsigt i miljøoplysninger, således som denne ændres ved § 1, nr. 10.

Den særlige ikrafttrædelsesregel i stk. 3 vedrører lovens § 1, nr. 3, jf. nr. 11. Her gøres der undtagelse fra reglen i offentlighedslovens § 10, stk. 1, nr. 5, for så vidt angår aktindsigt i miljøoplysninger. Dog indføres der, via den ny § 4 a i lov om adgang til aktindsigt i miljøoplysninger, en mulighed for, under nogle nærmere angivne betingelser, at undtage materiale, der indgår som led i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser. Denne regel afspejler konventionens artikel 4, stk. 4. litra g. Lovens regel er udformet som en egentlig samtykke-regel.

For så vidt angår oplysninger af den nævnte art, som er indhentet forud for lovens ikrafttræden, vil der typisk ikke være taget stilling til spørgsmålet om udlevering. Det vurderes, at det i denne situation vil være i overensstemmelse med konventionen at lægge vægt på, om den pågældende har eller ikke har accepteret udleveringen. Herefter indebærer ikrafttrædelsesreglen i stk. 3, at undtagelse fra aktindsigt i forhold til materiale indleveret før lovens ikrafttræden vil kunne ske, når det ikke af den pågældende sag fremgår, at den pågældende har accepteret udlevering. Det bemærkes dog, at det vil være en forudsætning, at den pågældende ikke var eller kunne gøres forpligtet til at indlevere materialet.

Reglen i stk. 4 knytter an til den særlige regel om adgang til emissionsoplysninger, der fremgår af § 1, nr. 4. Reglen indebærer, at den adgang til oplysninger om emissioner, der med lovforslaget udvides i forhold til de gældende regler i offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, ikke finder anvendelse på oplysninger, der er kommet i myndighedernes besiddelse forud for lovens ikrafttræden.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 1. Loven gælder for alle myndigheder m.v., der er omfattet af § 1 i lov om offentlighed i forvaltningen.

Stk. 2. Loven gælder endvidere for organer med offentligt ansvar for miljøet og underlagt offentlig kontrol.

§ 2. Enhver har under de betingelser og med de undtagelser, der følger af lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven, ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger, jf. dog stk. 2 og § 3, stk. 2.

Stk. 2. Ret til aktindsigt efter denne lov begrænses ikke af særlige bestemmelser om aktindsigt i anden lovgivning. Dette gælder dog ikke bestemmelser fastsat til gennemførelse af fællesskabsretlige forpligtelser.

Lovforslaget

§ 1

I lov nr. 292 af 27. april 1994 om aktindsigt i miljøoplysninger foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Loven gælder endvidere for organer, herunder fysiske og juridiske personer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol.«.

2. I § 1 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Lovens § 5 a gælder for domstolene.«.

3. I § 2, stk. 1, ændres », jf. dog stk. 2« til: »jf. dog stk. 2-5«.

4. I § 2 indsættes som stk. 3-5:

»Stk. 3. § 10, stk. 1, nr. 5, i lov om offentlighed i forvaltningen gælder ikke for miljøoplysninger, jf. dog § 4a.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 12, stk. 1, nr. 2, i lov om offentlighed i forvaltningen finder ikke anvendelse på oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne herom i Konvention om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

Stk. 5. § 13, stk. 1, nr. 4-6, i lov om offentlighed i forvaltningen finder kun anvendelse i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i den i stk. 4 nævnte konvention.«.

§ 3. Ved miljøoplysninger forstås alle oplysninger om

1) miljøet, det vil sige vandområdernes, luftens, jordens, faunaens, floraens, landområdernes og naturområdernes tilstand,

2) aktiviteter (herunder aktiviteter, der giver anledning til gener såsom støj) eller foranstaltninger, der på skadelig vis påvirker eller vil kunne påvirke miljøet,

3) aktiviteter eller foranstaltninger, der skal beskytte miljøet, herunder administrative foranstaltninger og miljøforvaltningsprogrammer.

Stk. 2. Loven omfatter alle miljøoplysninger, der er til rådighed i skriftlig form, i billed eller lydform eller på edb, uanset hvornår oplysningerne er tilvebragt.

§ 4. En anmodning om aktindsigt i miljøoplysninger behandles efter reglerne i § 16, stk. 1 og 2, i lov om offentlighed i forvaltningen og for anmodninger, der fremsættes af sagens parter, efter reglerne i § 16, stk. 2, i forvaltningsloven. Dog skal der træffes afgørelse i sagen senest 2 måneder fra modtagelsen af anmodningen. Afslås anmodning om aktindsigt, skal dette begrundes.

Stk. 2. Afgørelser om aktindsigt i miljøoplysninger kan påklages særskilt til den myndighed, der er klageinstans i forhold til afgørelsen eller behandlingen i øvrigt i den sag, begæringen om aktindsigt vedrører.

5. § 3, *stk. 1*, affattes således:

»Ved miljøoplysninger forstås alle oplysninger i skriftlig form, i billed- eller lydform, elektronisk eller i hvilken som helst anden form, og som vedrører:

1) tilstanden af de enkelte miljøelementer, såsom luft og atmosfære, vand, jord, landskaber og naturområder, biologisk mangfoldighed og dens bestanddele, herunder genetisk modificerede organismer og vekselvirkningen mellem disse elementer,

2) faktorer, såsom stoffer, energi, støj og radioaktivitet, m.v. samt aktiviteter eller foranstaltninger, herunder offentlige foranstaltninger, miljøaftaler, politikker, lovgivning, planer og programmer, som påvirker eller vil kunne påvirke de enkelte miljøelementer, som nævnt i nr. 1, samt rentabilitetsberegninger og andre økonomiske analyser og forudsætninger, som er anvendt i forbindelse med beslutningsprocesser på miljøområdet,

3) menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, menneskers levevilkår, kulturområder og bygningsmæssige strukturer, hvis de er eller kan blive påvirket af de enkelte miljøelementers tilstand eller via disse elementer af faktorer, aktiviteter eller foranstaltninger som omtalt i nr. 2.«

6. § 3, *stk. 2*, ophæves.

7. I § 4, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »i § 16, stk. 2, i forvaltningsloven«: »jf. dog stk. 2«.

8. § 4, *stk. 1, 2. og 3. pkt.*, ophæves.

9. I § 4 indsættes efter *stk. 1* som nye stykker:

»*Stk. 2.* Sager om aktindsigt skal dog afgøres senest en måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens komplekse karakter og omfang kan begrunde det, inden to måneder efter modtagelsen.

Stk. 3. Afslag i sager om aktindsigt skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det.

Stk. 4. Er en begæring om oplysninger ikke fremsat overfor rette myndighed eller organ, skal den, der fremsatte anmodningen, hurtigst muligt orienteres om, hvem der er rette myndighed eller anmodningen skal videresendes til myndigheden, og den, der fremsatte anmodningen, orienteres herom.«.

Stk. 2 bliver herefter stk. 5

10. I § 4, *stk. 2*, der bliver til *stk. 5*, indsættes som 2. pkt.:

»Afslag på anmodning om aktindsigt, der er meddelt af et organ omfattet af § 1, *stk. 2*, kan påklages til det i medfør af miljøbeskyttelseslovens kapitel 12 nedsatte miljøklagenævn.«.

11. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. Myndigheder og organer som nævnt i § 1, *stk. 1-2*, skal, når de anmoder om miljøoplysninger til brug for udarbejdelse af offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, og den, som anmodningen stiles til, ikke er eller kan forpligtes til at give oplysningerne, gøre denne bekendt hermed og med retten til at bestemme, at oplysningerne ikke må offentliggøres. Oplysninger, som er indhentet på denne måde, kan undtages fra aktindsigt efter reglerne i lov om offentlighed i forvaltningen, § 10, *stk. 1, nr. 5*.«.

12. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Enhver kan hos retten forlange udskrift af domme, kendelser og andre retsafgørelser i civile retssager om

1) aktindsigt i miljøoplysninger i medfør af denne lov,

2) offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter med indvirkning på miljøet, eller

3) foreneligheden med miljølovgivningen af private eller offentlige myndigheders handlinger og undladelser.

Stk. 2. Retsplejelovens § 41 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.«.

§ 2

I lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 698 af 22. september 1998, som ændret ved lov nr. 369 af 2. juni 1999 og senest ved lov nr. 373 af 2. juni 1999, foretages følgende ændringer:

§ 37. Godkendelsesmyndighedens afgørelser af, om en virksomhed, et anlæg eller en indretning eller en ændring eller en udvidelse af sådanne er godkendelsespligtig, kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 74. Afgørelser efter denne lov meddeles skriftligt til adressaten. Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. §§ 98-100, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling.

Stk. 2. Underretning til de personer, der er nævnt i § 98, stk. 1, nr. 2, kan dog finde sted ved offentlig annoncering. Der skal altid foretages offentlig annoncering, når der meddeles godkendelse efter kapitel 5. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om annonceringen.

§ 76. Lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål, kan underrette kommunalbestyrelsen og amtsrådet om, hvilke bestemte typer af afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5 foreningen ønsker underretning om, jf. § 100, stk. 1. Foreningen skal samtidig fremsende vedtægter, der dokumenterer, at den er lokalt organiseret, og at dens hovedformål er beskyttelse af miljøet.

Stk. 2. Lokale afdelinger af de organisationer, der er nævnt i § 99, er ikke omfattet af stk. 1.

1. I § 37 indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. Miljø- og energiministeren fastsætter nærmere regler om, at godkendelsesmyndighedens afgørelser om, at en virksomhed, et anlæg eller en indretning eller en ændring eller en udvidelse ikke er godkendelsespligtig, kan påklages til Miljøklagenævnet.«.

2. I § 74, *stk. 1*, indsættes efter *2. pkt.*:

»Afgørelser skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 100, stk. 2 og 3, når de har anmodet Miljøstyrelsen om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 76, stk. 2.«.

3. I § 74, *stk. 2*, indsættes efter *2. pkt.*:

»Ministeren fastsætter nærmere regler om, at der tillige skal ske annoncering af visse afgørelser i sager om revurdering efter § 41 a og § 41 b.«.

4. I § 76, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres "Lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål" til:

»Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af miljø og natur som hovedformål,«.

5. I § 76, *stk. 1*, indsættes som *3. pkt.*:

»Tilsvarende gælder lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser.«.

6. § 76, *stk. 2*, ophæves og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan underrette Miljøstyrelsen om, hvilke bestemte typer af afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5 foreningen eller organisationen ønsker underretning om, hvorefter Miljøstyrelsen inden 14 dage underretter vedkommende kommunalbestyrelse eller amtsråd. Tilsvarende gælder landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger og organisationer er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 1 og 2.«.

7. I § 79 indsættes efter »§ 33, stk. 1«: »og § 41 b.«.

§ 79. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden forud for godkendelsesmyndighedens afgørelser efter § 33, stk. 1.

§ 99. Danmarks Naturfredningsforening kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5.

Stk. 2. Danmarks Sportsfiskerforbund og Dansk Fiskeriforening kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5 for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb, søer eller havet.

Stk. 3. Greenpeace og Danmarks Havfiskeriforening kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5 for så vidt angår spørgsmål om forurening af havet. Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5 for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb og søer.

Stk. 4. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kan påklage kommunalbestyrelsens og amtsrådets afgørelser, når væsentlige beskæftigelsesmæssige interesser er berørt.

Stk. 5. Forbrugerrådet kan påklage kommunalbestyrelsens og amtsrådets afgørelser i det omfang, de er væsentlige og principielle.

§ 100. Lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen har ønsket underretning om, jf. § 76.

Stk. 2. Lokale afdelinger af de organisationer, der er nævnt i § 99, er ikke omfattet af bestemmelsen i stk. 1.

8. § 99, stk. 1, ophæves. Stk. 2-5 bliver herefter stk. 1-4.

9. § 99, stk. 2 og 3, der bliver stk. 1 og stk. 2, affattes således:

»Danmarks Fiskeriforening kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5, for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb, søer eller havet.

Stk. 2. Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5, for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb og søer.«

10. § 100 affattes således:

»§ 100. Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1. Lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1, når afgørelsen berører sådanne interesser, og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5.

§ 103. Til Miljøklagenævnet kan påklages

1) afgørelser truffet af miljø- og energiministeren eller efter bemyndigelse af en styrelse i medfør af §§ 25 eller 82 og

2) større eller principielle afgørelser truffet af ministeren eller af en styrelse efter bemyndigelse i medfør af kapitel 5, hvis disse vedrører listevirksomheder, eller i medfør af §§ 28 og 30, hvis disse vedrører en erhvervsvirksomheds eller en kommunes spildevandsanlæg.

Stk. 2. Miljøklagenævnet afgør selv spørgsmål vedrørende nævnets kompetence.

§ 110. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der

1) overtræder § 19, stk. 1 eller stk. 2, § 20, § 20 a, stk. 1, § 22, § 23, § 27, stk. 1 eller 2, § 28, stk. 4, § 43, § 45, stk. 4, og § 50, stk. 1, og § 72 a,

2) undlader at efterkomme forbud eller påbud efter loven, herunder påbud om at berigtige et ulovligt forhold eller pålæg efter § 26 a,

3) undlader at efterkomme krav fastsat i medfør af § 9 a og § 10, stk. 4,

4) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse, dispensation eller en godkendelse efter loven,

5) anlægger, påbegynder eller driver virksomhed uden godkendelse efter § 33,

6) undlader at meddele oplysninger eller at afgive prøver efter § 72 eller at give underretning som nævnt i §§ 21, 71 og 72 a,

Stk. 3. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser kan påklage afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5, når afgørelsen berører sådanne interesser, og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger eller organisationer er ikke omfattet af bestemmelsen i stk. 1-3.

Stk. 5. Klagemyndigheden kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.«.

11. I § 103 indsættes efter stk. 1:

»*Stk. 2.* Ministeren fastsætter nærmere regler om, at visse afgørelser vedrørende listevirksomheder truffet af ministeren, eller en styrelse efter bemyndigelse, kan påklages til Miljøklagenævnet, uanset reglerne i stk. 1, nr. 2.«.

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

7) undlader at indgive anmeldelse, der er foreskrevet i regler udfærdiget efter § 7, stk. 1, herunder tilsidesætter vilkår i forbindelse med en sådan anmeldelse, eller undlader at indgive ansøgning, jf. § 39,

8) modvirker myndighedernes adgang til ejendomme, lokaliteter eller

transportmidler i strid med § 87,

9) forsætligt borttager, forvansker eller beskadiger afmærkninger, som foretages i forbindelse med arbejder og undersøgelser efter loven,

10) overtræder bestemmelser fastsat i De Europæiske Fællesskabers forordninger vedrørende forhold, der er omfattet af denne lov, jf. § 2, eller

11) afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller undlader at afgive oplysninger efter §§ 53 b, 55 b eller 56 a eller

12) undlader at efterkomme godkendelsesmyndighedens eller klageinstansens afgørelse om at etablere sikkerhedsstillelse efter § 39 a.

Stk. 2. Straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

1) voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare derfor eller

2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Stk. 3. I regler og forskrifter, der udstedes i medfør af §§ 7-10, §§ 12-16, § 17, stk. 3, § 18, § 19, stk. 5-7, § 20 b, stk. 2, § 27, stk. 3, § 35, § 35 a, § 39, stk. 4, § 44, § 45, stk. 2 og 3, § 47, stk. 3, § 48, § 51, § 53, § 56, stk. 3, § 72 a, stk. 3, § 89, stk. 2, og § 89 a, kan der fastsættes straf af bøde. Det kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 2 år under tilsvarende omstændigheder som anført i stk. 2.

12. I § 110, stk. 3, indsættes efter »§ 19, stk. 5-7, «: »§ 19 a, «.

§ 3

I lov om beskyttelse af havmiljøet, jf. lov nr. 476 af 30. juni 1993, som senest ændret ved lov nr. 902 af 16. december 1998, foretages følgende ændringer:

1. I § 49, stk. 1, indsættes som nyt 3. pkt:
»Afgørelser skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 52, stk. 2, nr. 3 og 4, når de har anmodet miljø- og energiministeren om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 4 og 5.«.

§ 49. Afgørelser efter denne lov meddeles skriftligt til adressaten. Afgørelse om dumpning af optaget havbundsmateriale samt afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. § 52, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling.

Stk. 2. Meddelelse til de personer, der er nævnt i § 52, stk. 1, nr. 2, kan finde sted ved offentlig annoncering.

2. Efter § 49, stk. 2, indsættes som nyt stk. 3-6:

»*Stk. 3.* Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan underrette amtsrådet (i Københavns Kommune kommunalbestyrelsen) om, at foreningen eller organisationen ønsker underretning om afgørelser efter § 26, jf. § 52, stk. 2. Samme foreninger og organisationer kan meddele ministeren, at disse ønsker underretning om afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2, jf. § 52, stk. 2. En lokal forening eller organisation skal samtidig fremsende vedtægter, der dokumenterer, at den er lokalt organiseret, og at dens hovedformål er beskyttelse af natur og miljø. Tilsvarende gælder lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser.

Stk. 4. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan meddele ministeren, at foreningen eller organisationen ønsker underretning om afgørelser efter § 26, hvorefter ministeren inden 14 dage underretter vedkommende amtsråd (i Københavns Kommune kommunalbestyrelsen). Samme foreninger eller organisationer kan meddele ministeren, at foreningen eller organisationen ønsker underretning om afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2.

Stk. 5. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, har de i stk. 4 nævnte rettigheder, når afgørelserne berører sådanne interesser.

Stk. 6. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 4 og 5.«.

§ 52. Afgørelser efter § 26 samt afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2, kan påklages af

- 1) enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald,
- 2) kommunalbestyrelsen,
- 3) amtsrådet,
- 4) embedslægeinstitutionen,
- 5) Forbrugerrådet,
- 6) Danmarks Naturfredningsforening,
- 7) Friluftsrådet,

3. § 52, stk. 1, ophæves og i stedet indsættes:

»Afgørelser efter § 26 samt afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2, kan påklages af

- 1) enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald,
- 2) kommunalbestyrelsen,
- 3) amtsrådet,
- 4) embedslægeinstitutionen,

- 8) Dansk Ornitologisk Forening,
- 9) Greenpeace Danmark,
- 10) Danmarks Fiskeriforening,
- 11) Danmarks Sportsfiskerforbund,
- 12) Dansk Sejlunion,
- 13) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
- 14) Danmarks Rederiforening,
- 15) Bilfærgernes Rederiforening og
- 16) Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Stk. 2. Et forbud eller påbud efter § 43 kan påklages af afgørelsens adressat.

- 5) Forbrugerrådet,
- 6) Danmarks Fiskeriforening,
- 7) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
- 8) Danmarks Rederiforening,
- 9) Bilfærgernes Rederiforening, og
- 10) Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte afgørelser kan endvidere påklages af:

- 1) Lokale foreninger eller organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3.
- 2) Lokale foreninger eller organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- 3) Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål.
- 4) Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 3. Klagemyndigheden kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.

Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 2.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 5.

§ 4

I lov nr. 370 af 2. juni 1999 om forurennet jord foretages følgende ændringer:

1. I § 18, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:
»Amtsrådet inddrager offentligheden forud for udarbejdelse af den endelige oversigt.«

2. I § 23 indsættes efter »gennemførelsen af den offentlige indsats«: », samt om forudgående inddragelse af offentligheden, jf. § 18, stk. 1.«

§ 5

I lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 551 af 28. juni 1999, foretages følgende ændringer:

§ 18. Amtsrådet udarbejder en oversigt over den offentlige indsats, der revideres en gang om året.

§ 23. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler for amtsrådets udarbejdelse af den i § 18 nævnte oversigt, herunder hvilke kriterier og forudsætninger amtsrådet skal lægge til grund for prioriteringen og gennemførelsen af den offentlige indsats.

§ 20. Dispensationer efter § 19 kan først meddeles, når der er forløbet 2 uger, efter at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til: 1) ejere og brugere i det område, der er omfattet af planen,

2) naboerne til den omhandlede ejendom og andre, som efter kommunalbestyrelsens vurdering har interesse i sagen, og

3) de foreninger og lignende med lokalt tilhørsforhold, som over for kommunalbestyrelsen har fremsat skriftlig anmodning om at blive orienteret om ansøgninger.

Orienteringen skal indeholde oplysning om, at bemærkninger kan fremsendes til kommunalbestyrelsen inden 2 uger.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 gælder ikke

1) hvor en forudgående orientering efter kommunalbestyrelsens skøn er af underordnet betydning for de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte personer og foreninger,

2) ved dispensation, der meddeles i medfør af byggelovens § 22, stk. 3, til opførelse af mere end et énfamiliehus til helårsbeboelse på en ejendom, jf. byggelovens § 10 A.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal give underretning om afgørelsen til dem, der rettidigt har fremsat bemærkninger efter at være orienteret i henhold til stk. 1.

§ 26. Samtidig med offentliggørelsen efter § 24 af et forslag til lokalplan skal kommunalbestyrelsen give skriftlig underretning herom til:

1) ejerne af de ejendomme, der er omfattet af forslaget, og lejerne i og brugerne af disse ejendomme,

2) ejerne af ejendomme uden for forslagets gyldighedsområde og lejerne i og brugerne af sådanne ejendomme i den udstrækning, hvor forslaget efter kommunalbestyrelsens skøn har væsentlig betydning for dem, og

3) de foreninger og lignende med lokalt tilhørsforhold, som over for kommunalbestyrelsen har fremsat skriftlig anmodning om at blive underrettet om lokalplanforslag.

Stk. 2. Hvis forslaget indeholder bestemmelser om servitutbortfald efter § 15, stk. 2, nr. 16, skal kommunalbestyrelsen så vidt muligt give underretning herom til de påtaleberettigede efter servituddokumentet.

1. I § 20, stk. 1, nr. 3, og § 26, stk. 1, nr. 3, indsættes efter »tilhørsforhold«: »og klageberettigede landsdækkende foreninger og organisationer, jf. § 59, stk. 2«.

Stk. 3. Underretningen skal oplyse om fristen efter § 24, stk. 3, og indeholde eventuelle mindretalsudtalelser efter § 24, stk. 2, samt oplyse om reglerne i § 17.

§ 40. En bolig i et sommerhusområde må bortset fra kortvarige ferieophold m.v. ikke anvendes til overnatning i perioden fra 1. oktober til 31. marts, medmindre boligen blev anvendt til helårsbeboelse, da området blev udlagt til sommerhusområde, og retten til helårsbeboelse ikke senere er bortfaldet, jf. § 56, stk. 2.

stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra forbudet i stk. 1. En dispensation bortfalder ved ejerskifte, og når boligen ikke længere anvendes til helårsbeboelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 2 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 59. Klageberettiget efter § 58 er miljø- og energiministeren og i øvrigt enhver med retlig interesse i sagens udfald.

2. § 40, stk. 3, ophæves.

3. I § 59 indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. Klageberettiget efter § 58, stk. 1, nr. 1, 3 og 4, er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur- og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af:

1) at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og

2) at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.«

§ 9

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 835 af 1. november 1997, som ændret ved lov nr. 478 af 1. juli 1998 og lov nr. 282 af 12. maj 1999, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 60 a indsættes i kapitel 8:

»Information og inddragelse af offentligheden

§ 60 b. I forbindelse med sager af større betydning efter § 55, stk. 1 og 2, § 57, stk. 1, og § 60, stk. 1, informeres og inddrages den berørte offentlighed i beslutningsprocessen.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren fastsætter nærmere regler om, hvorledes information og inddragelse af offentligheden efter stk. 1 skal finde sted.«

2. § 86 affattes således:

F. t. l. vedr. visse miljølove

§ 86. Klageberettigede er:

- 1) adressaten for afgørelsen
- 2) offentlige myndigheder
- 3) Danmarks Naturfredningsforening
- 4) lokale foreninger og lignende, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

»§ 86. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- 3) offentlige myndigheder,
- 4) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- 6) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 5 og 6 kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.«.

§ 10

I lov om råstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 569 af 30. juni 1997, som ændret ved lov nr. 370 af 2. juni 1999, foretages følgende ændringer:

1. § 12 affattes således:

§ 12. Amtsrådet skal underrette de klageberettigede, jf. § 15, om afgørelser, der kan påklages efter § 13. Underretning til dem, der er nævnt i § 15, nr. 3 og 5, kan dog finde sted ved offentlig annoncering.

»§ 12. Amtsrådet skal skriftligt underrette de klageberettigede, jf. § 15, om afgørelser, der kan påklages efter § 13. Underretning til dem, der er nævnt i § 15, nr. 3-6, kan dog finde sted ved offentlig annoncering, medmindre de klageberettigede har anmodet om skriftlig underretning.«.

2. § 15 affattes således:**§ 15.** Klageberettiget er:

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) en offentlig myndighed,
- 3) enhver, der i øvrigt har en væsentlig, individuel interesse i afgørelsen,
- 4) Danmarks Naturfredningsforening,
- 5) lokale foreninger og organisationer, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

»§ 15. Klageberettiget er:

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) offentlige myndigheder,
- 3) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 4) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
- 6) enhver med individuel, væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 4 og 5, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.«.

3. § 26 affattes således:

»§ 26. Afgørelser truffet efter lovens §§ 19, 20, 23 og 24 af miljø- og energiministeren eller efter bemyndigelse af en styrelse, jf. § 38, eller afgørelser truffet efter regler fastsat i medfør af lovens § 19, stk. 3, § 23, stk. 2, og § 24, stk. 3, kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Afgørelser efter §§ 19 og 20 om enkeltstående indvinding af op til 50.000 m³ oprensnings- og uddybningsmaterialer til nyttiggørelse kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Naturklagenævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i klager efter loven, når klagen skønnes ikke at indeholde spørgsmål af meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 4. Naturklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«.

§ 26. Afgørelser truffet efter lovens §§ 19, 20, 23 og 24 af miljø- og energiministeren eller efter bemyndigelse af en styrelse, jf. § 38, eller afgørelser truffet efter regler fastsat i medfør af lovens § 19, stk. 3, § 23, stk. 2, og § 24, stk. 3, kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Afgørelser efter §§ 19 og 20 om enkeltstående indvinding af op til 50.000 m³ oprensnings- og uddybningsmaterialer

til nyttiggørelse kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Naturklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) en offentlig myndighed,
- 3) enhver, der har en væsentlig individuel interesse i afgørelsen,
- 4) Danmarks Naturfredningsforening,
- 5) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
- 6) Danmarks Fiskeriforening,
- 7) Dansk Ornitologisk Forening,
- 8) Danmarks Sportsfiskerforbund og
- 9) Greenpeace Danmark.

Stk. 5. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 6. Klage indgives skriftligt til miljø- og energiministeren, der videresender den til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 7. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 8. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 9. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om, at stk. 7 og 8 ikke gælder for visse arter af afgørelser.

4. Efter § 26 indsættes:

»§ 26 a. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder,
- 3) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 4) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser,
- 6) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
- 7) Danmarks Fiskeriforening, og
- 8) enhver med individuel, væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 2. Afgørelser af, om en indvinding, jf. § 23, stk. 1, må antages at kunne påvirke miljøet i væsentlig grad, og tilladelse i henhold til § 20, stk. 1, til en sådan indvinding kan tillige påklages af lokale foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.

Stk. 3. Ved klage efter stk. 1, nr. 4 og 5 kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

§ 26 b. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 2. Klage indgives skriftligt til miljø- og energiministeren, der videresender den til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 3. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 4. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 5. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om, at stk. 3 og 4 ikke gælder for visse arter af afgørelser.

Stk. 6. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om underretning af de klageberettigede.«.

§ 11

I skovloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 959 af 2. november 1996, foretages følgende ændring:

§ 39 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler, der er udstedt i medfør af loven, kan påklages af

- 1) den, som afgørelsen retter sig mod,
- 2) den, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

Stk. 2. Afgørelser truffet i henhold til denne lovs § 8, § 9 og § 12, jf. § 10, kan endvidere påklages af

- 1) Danmarks Naturfredningsforening og
- 2) Friluftsrådet.

Stk. 3. Miljø- og energiministeren giver meddelelse om afgørelser nævnt i stk. 2 til Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

1. § 39 a affattes således:

»**§ 39 a.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler, der er udstedt i medfør af loven, kan påklages af

- 1) adressaten for afgørelsen, og
- 2) enhver, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

Stk. 2. Afgørelser truffet i henhold til denne lovs § 8, § 9 og § 12, jf. § 10, kan endvidere påklages af

- 1) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,

- 2) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser,

- 3) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 3. Ved klage efter stk. 2, nr. 1 og 2 kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Stk. 4. Miljø- og energiministeren giver skriftlig underretning om afgørelser nævnt i stk. 2 til de i stk. 2 nævnte foreninger og organisationer, såfremt de har anmodet herom.«

§ 12

I lov om sommerhuse og camping m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 920 af 22. december 1989, som ændret ved lov nr. 388 af 6. juni 1991, foretages følgende ændring:

1. Efter § 10 c indsættes i kapitel 4:

»**§ 10 d.** Miljø- og energiministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet styrelse eller tilsvarende institution til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.

§ 10 e. Afgørelser truffet efter lovens §§ 2 og 8 af miljø- og energiministeren eller efter bemyndigelse af en styrelse, jf. § 10 d, eller afgørelser truffet efter bemyndigelse af et amtsråd, jf. § 2, stk. 2, kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Naturklagenævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i klager efter loven, når klagen skønnes ikke at indeholde spørgsmål af meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 3. Naturklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) offentlige myndigheder, og
- 3) enhver med individuel, væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 5. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 6. Klage indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden videregiver klagen til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 7. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.«.

§ 13

I lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 404 af 19. maj 1992, som senest ændret lov nr. 355 af 2. juni 1999, foretages følgende ændringer:

1. I § 75, stk. 2, 1. pkt., ændres »Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund, såfremt disse må antages at være klageberettigede efter § 84, stk. 2.« til: »foreninger og organisationer, som må antages at være klageberettigede efter § 84, stk. 2 eller 3.«

2. I § 84 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:
»Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 5 kan påklages af

- 1) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

Stk. 2. Skriftlig underretning om afgørelsen sendes samtidig til berørte myndigheder. Endvidere underrettes skriftligt privatpersoner, som må antages at have en individuel, væsentlig interesse i at få kundskab om afgørelsen samt Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund, såfremt disse må antages at være klageberettigede efter § 84, stk. 2. Underretning kan eventuelt finde sted ved offentlig annoncering.

§ 84. Vandløbsmyndighedens afgørelser kan påklages af:

- 1) den, afgørelsen er rettet til,

2) enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.

Stk. 2. Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund kan påklage afgørelser efter kapitel 5 samt visse større sager efter kapitlerne 6, 7 og 8 efter miljø- og energiministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 3. Amtsrådet og Hovedstadens Udviklingsråd kan påklage kommunalbestyrelsens afgørelser. Kommunalbestyrelsen og Hovedstadens Udviklingsråd kan påklage amtsrådets afgørelser.

2) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis formål er beskyttelse af natur og miljø, og
3) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.«.

Stk. 2 og 3 bliver herefter *stk. 3 og 4*.

3. I § 84, stk. 2, der bliver *stk. 3*, udgår: »afgørelser efter kapitel 5 samt«.

4. I § 84 indsættes som nyt *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Ved klage efter *stk. 2, nr. 2 og 3*, kan Skov- og Naturstyrelsen kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.«.

Bilag 1

Convention on Access to information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matter

submitted by
the ECE Committee on Environmental Policy through
the Ad Hoc Preparatory Working Group of Senior Officials

UNITED NATIONS
ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE

Distr.
GENERAL
ECE/CEP/43
21 April 1998
ORIGINAL : ENGLISH

ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE
COMMITTEE ON ENVIRONMENTAL POLICY
Fourth Ministerial Conference
"Environment for Europe",
Aarhus, Denmark, 23-25 June 1998

The Parties to this Convention,

Recalling principle 1 of the Stockholm Declaration on the Human Environment,

Recalling also principle 10 of the Rio Declaration on Environment and Development,

Recalling further General Assembly resolutions 37/7 of 28 October 1982 on the World Charter for Nature and 45/94 of 14 December 1990 on the need to ensure a healthy environment for the well-being of individuals,

Recalling the European Charter on Environment and Health adopted at the First European Conference on Environment and Health of the World Health Organization in Frankfurt-am-Main, Germany, on 8 December 1989,

* / Final text endorsed by the Committee on Environmental Policy at its special session on 16-18

March 1998 for adoption at the Ministerial Conference "Environment for Europe".

GE.98-30998

Affirming the need to protect, preserve and improve the state of the environment and to ensure sustainable and environmentally sound development,

Recognizing that adequate protection of the environment is essential to human well-being and the enjoyment of basic human rights, including the right to life itself,

Recognizing also that every person has the right to live in an environment adequate to his or her health and well-being, and the duty, both individually and in association with others, to protect and improve the environment for the benefit of present and future generations,

Considering that, to be able to assert this right and observe this duty, citizens must have access to information, be entitled to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters, and acknowledging in this regard that citizens may need assistance in order to exercise their rights,

Recognizing that, in the field of the environment, improved access to information and public participation in decision-making enhance the quality and the implementation of decisions, contribute to public awareness of environmental issues, give the public the opportunity to express its concerns and enable public authorities to take due account of such concerns,

Aiming thereby to further the accountability of and transparency in decision-making and to strengthen public support for decisions on the environment,

Recognizing the desirability of transparency in all branches of government and inviting legislative bodies to implement the principles of this Convention in their proceedings,

Recognizing also that the public needs to be aware of the procedures for participation in environmental decision-making, have free access to them and know how to use them,

Recognizing further the importance of the respective roles that individual citizens, non-governmental organizations and the private sector can play in environmental protection,

Desiring to promote environmental education to further the understanding of the environment and sustainable development and to encourage widespread public awareness of, and participation in, decisions affecting the environment and sustainable development,

Noting, in this context, the importance of making use of the media and of electronic or other, future forms of communication,

Recognizing the importance of fully integrating environmental considerations in governmental decision-making and the consequent need for public authorities to be in possession of accurate, comprehensive and up-to-date environmental information,

Acknowledging that public authorities hold environmental information in the public interest,

Concerned that effective judicial mechanisms should be accessible to the public, including organizations, so that its legitimate interests are protected and the law is enforced,

Noting the importance of adequate product information being provided to consumers to enable them to make informed environmental choices,

Recognizing the concern of the public about the deliberate release of genetically modified organisms into the environment and the need for increased transparency and greater public participation in decision-making in this field,

Convinced that the implementation of this Convention will contribute to strengthening democracy in the region of the United Nations Economic Commission for Europe (ECE),

Conscious of the role played in this respect by ECE and recalling, *inter alia*, the ECE Guidelines on Access to Environmental Information and Public Participation in Environmental Decision-making endorsed in the Ministerial Declaration adopted at the Third Ministerial Conference "Environment for Europe" in Sofia, Bulgaria, on 25 October 1995,

Bearing in mind the relevant provisions in the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, done at Espoo, Finland, on 25 February 1991, and the Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents and the Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, both done at Helsinki on 17 March 1992, and other regional conventions,

Conscious that the adoption of this Convention will have contributed to the further strengthening of the "Environment for Europe" process and to the results of the Fourth Ministerial Conference in Aarhus, Denmark, in June 1998,

Have agreed as follows:

Article 1

OBJECTIVE

In order to contribute to the protection of the right of every person of present and future generations to live in an environment adequate to his or her health and well-being, each Party shall guarantee the rights of access to information, public participation in decision-making, and access to justice in environmental matters in accordance with the provisions of this Convention.

Article 2

DEFINITIONS

For the purposes of this Convention,

1. "Party" means, unless the text otherwise indicates, a Contracting Party to this Convention;

2. "Public authority" means:

(a) Government at national, regional and other level;

(b) Natural or legal persons performing public administrative functions under national law, including specific duties, activities or services in relation to the environment;

(c) Any other natural or legal persons having public responsibilities or functions, or providing public ser-

vices, in relation to the environment, under the control of a body or person falling within subparagraphs (a) or (b) above;

(d) The institutions of any regional economic integration organization referred to in article 17 which is a Party to this Convention.

This definition does not include bodies or institutions acting in a judicial or legislative capacity;

3. "Environmental information" means any information in written, visual, aural, electronic or any other material form on:

(a) The state of elements of the environment, such as air and atmosphere, water, soil, land, landscape and natural sites, biological diversity and its components, including genetically modified organisms, and the interaction among these elements;

(b) Factors, such as substances, energy, noise and radiation, and activities or measures, including administrative measures, environmental agreements, policies, legislation, plans and programmes, affecting or likely to affect the elements of the environment within the scope of subparagraph (a) above, and cost-benefit and other economic analyses and assumptions used in environmental decision-making;

(c) The state of human health and safety, conditions of human life, cultural sites and built structures, inasmuch as they are or may be affected by the state of the elements of the environment or, through these elements, by the factors, activities or measures referred to in subparagraph (b) above;

4. "The public" means one or more natural or legal persons, and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups;

5. "The public concerned" means the public affected or likely to be affected by, or having an interest in, the environmental decision-making; for the purposes of this definition, non-governmental organizations promoting environmental protection and meeting any requirements under national law shall be deemed to have an interest.

Article 3

GENERAL PROVISIONS

1. Each Party shall take the necessary legislative, regulatory and other measures, including measures to achieve compatibility between the provisions implementing the information, public participation and access-to-justice provisions in this Convention, as well as proper enforcement measures, to establish and maintain a clear, transparent and consistent framework to implement the provisions of this Convention.

2. Each Party shall endeavour to ensure that officials and authorities assist and provide guidance to the public in seeking access to information, in facilitating participation in decision-making and in seeking access to justice in environmental matters.

3. Each Party shall promote environmental education and environmental awareness among the public, especially on how to obtain access to information, to participate in decision-making and to obtain access to justice in environmental matters.

4. Each Party shall provide for appropriate recognition of and support to associations, organizations or groups promoting environmental protection and ensure that its national legal system is consistent with this obligation.

5. The provisions of this Convention shall not affect the right of a Party to maintain or introduce measures providing for broader access to information, more extensive public participation in decision-making and wider access to justice in environmental matters than required by this Convention.

6. This Convention shall not require any derogation from existing rights of access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters.

7. Each Party shall promote the application of the principles of this Convention in international environmental decision-making processes and within the framework of international organizations in matters relating to the environment.

8. Each Party shall ensure that persons exercising their rights in conformity with the provisions of this Convention shall not be penalized, persecuted or harassed in any way for their involvement. This provisi-

on shall not affect the powers of national courts to award reasonable costs in judicial proceedings.

9. Within the scope of the relevant provisions of this Convention, the public shall have access to information, have the possibility to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters without discrimination as to citizenship, nationality or domicile and, in the case of a legal person, without discrimination as to where it has its registered seat or an effective centre of its activities.

Article 4

ACCESS TO ENVIRONMENTAL INFORMATION

1. Each Party shall ensure that, subject to the following paragraphs of this article, public authorities, in response to a request for environmental information, make such information available to the public, within the framework of national legislation, including, where requested and subject to subparagraph (b) below, copies of the actual documentation containing or comprising such information:

- (a) Without an interest having to be stated;
- (b) In the form requested unless:

(i) It is reasonable for the public authority to make it available in another form, in which case reasons shall be given for making it available in that form; or

(ii) The information is already publicly available in another form.

2. The environmental information referred to in paragraph 1 above shall be made available as soon as possible and at the latest within one month after the request has been submitted, unless the volume and the complexity of the information justify an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

3. A request for environmental information may be refused if:

(a) The public authority to which the request is addressed does not hold the environmental information requested;

(b) The request is manifestly unreasonable or formulated in too general a manner; or

(c) The request concerns material in the course of completion or concerns internal communications of public authorities where such an exemption is provided for in national law or customary practice, taking into account the public interest served by disclosure.

4. A request for environmental information may be refused if the disclosure would adversely affect:

(a) The confidentiality of the proceedings of public authorities, where such confidentiality is provided for under national law;

(b) International relations, national defence or public security;

(c) The course of justice, the ability of a person to receive a fair trial or the ability of a public authority to conduct an enquiry of a criminal or disciplinary nature;

(d) The confidentiality of commercial and industrial information, where such confidentiality is protected by law in order to protect a legitimate economic interest. Within this framework, information on emissions which is relevant for the protection of the environment shall be disclosed;

(e) Intellectual property rights;

(f) The confidentiality of personal data and/or files relating to a natural person where that person has not consented to the disclosure of the information to the public, where such confidentiality is provided for in national law;

(g) The interests of a third party which has supplied the information requested without that party being under or capable of being put under a legal obligation to do so, and where that party does not consent to the release of the material; or

(h) The environment to which the information relates, such as the

breeding sites of rare species.

The aforementioned grounds for refusal shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information requested relates to emissions into the environment.

5. Where a public authority does not hold the environmental information requested, this public authority shall, as promptly as possible, inform the applicant of the public authority to which it believes it is possible to apply for the information requested or transfer the request to that authority and inform the applicant accordingly.

6. Each Party shall ensure that, if information exempted from disclosure under paragraphs 3 (c) and 4 above can be separated out without prejudice to the confidentiality of the information exempted, public authorities make available the remainder of the environmental information that has been requested.

7. A refusal of a request shall be in writing if the request was in writing or the applicant so requests. A refusal shall state the reasons for the refusal and give information on access to the review procedure provided for in accordance with article 9. The refusal shall be made as soon as possible and at the latest within one month, unless the complexity of the information

justifies an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

8. Each Party may allow its public authorities to make a charge for supplying information, but such charge shall not exceed a reasonable amount. Public authorities intending to make such a charge for supplying information shall make available to applicants a schedule of charges which may be levied, indicating the circumstances in which they may be levied or waived and when the supply of information is conditional on the advance payment of such a charge.

Article 5

COLLECTION AND DISSEMINATION OF ENVIRONMENTAL INFORMATION

1. Each Party shall ensure that:

(a) Public authorities possess and update environmental information which is relevant to their functions;

(b) Mandatory systems are established so that there is an adequate flow of information to public authorities about proposed and existing activities which may significantly affect the environment;

(c) In the event of any imminent threat to human health or the environment, whether caused by human activities or due to natural causes, all information which could enable the public to take measures to prevent or mitigate harm arising from the threat and is held by a public authority is disseminated immediately and without delay to members of the public who may be affected.

2. Each Party shall ensure that, within the framework of national legislation, the way in which public authorities make environmental information available to the public is transparent and that environmental information is effectively accessible, inter alia, by:

(a) Providing sufficient information to the public about the type and scope of environmental information held by the relevant public authorities, the basic terms and conditions under which such information is made available and accessible, and the process by which it can be obtained;

(b) Establishing and maintaining practical arrangements, such as:

(i) Publicly accessible lists, registers or files;

(ii) Requiring officials to support the public in seeking access to information under this Convention; and

(iii) The identification of points of contact; and

(c) Providing access to the environmental information contained in lists, registers or files as referred to in subparagraph (b) (i) above free of charge.

3. Each Party shall ensure that environmental information progressively becomes available in electronic databases which are easily accessible to the public through public telecommunications networks. Information accessible in this form should include:

(a) Reports on the state of the environment, as referred to in paragraph 4 below;

(b) Texts of legislation on or relating to the environment;

(c) As appropriate, policies, plans and programmes on or relating to the environment, and environmental agreements; and

(d) Other information, to the extent that the availability of such information in this form would facilitate the application of national law implementing this Convention,

provided that such information is already available in electronic form.

4. Each Party shall, at regular intervals not exceeding three or four years, publish and disseminate a national report on the state of the environment, including information on the quality of the environment and information on pressures on the environment.

5. Each Party shall take measures within the framework of its legislation for the purpose of disseminating, *inter alia*:

(a) Legislation and policy documents such as documents on strategies, policies, programmes and action plans relating to the environment, and progress reports on their implementation, prepared at various levels of government;

(b) International treaties, conventions and agreements on environmental issues; and

(c) Other significant international documents on environmental issues, as appropriate.

6. Each Party shall encourage operators whose activities have a significant impact on the environment to inform the public regularly of the environmental impact of their activities and products, where appropriate within the framework of voluntary eco-labelling or eco-auditing schemes or by other means.

7. Each Party shall:

(a) Publish the facts and analyses of facts which it considers relevant and important in framing major environmental policy proposals;

(b) Publish, or otherwise make accessible, available explanatory material on its dealings with the public in matters falling within the scope of this Convention; and

(c) Provide in an appropriate form information on the performance of public functions or the provision of public services relating to the environment by government at all levels.

8. Each Party shall develop mechanisms with a view to ensuring that sufficient product information is made available to the public in a manner which enables consumers to make informed environmental choices.

9. Each Party shall take steps to establish progressively, taking into account international processes where appropriate, a coherent, nationwide system of pollution inventories or registers on a structured, computerized and publicly accessible database compiled through standardized reporting. Such a system may include inputs, releases and transfers of a specified range of substances and products, including water, energy and resource use, from a specified range of activities to environmental media and to on-site and off-site treatment and disposal sites.

10. Nothing in this article may prejudice the right of Parties to refuse to disclose certain environmental information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4.

Article 6

PUBLIC PARTICIPATION IN DECISIONS ON SPECIFIC ACTIVITIES

1. Each Party:

(a) Shall apply the provisions of this article with respect to decisions on whether to permit proposed activities listed in annex I;

(b) Shall, in accordance with its national law, also apply the provisions of this article to decisions on proposed activities not listed in annex I which may have a significant effect on the environment. To this end, Parties shall determine whether such a proposed activity is subject to these provisions; and

(c) May decide, on a case-by-case basis if so provided under national law, not to apply the provisions of this article to proposed activities serving national defence purposes, if that Party deems that such application would have an adverse effect on these purposes.

2. The public concerned shall be informed, either by public notice or individually as appropriate, early in an environmental decision-making procedure, and in an adequate, timely and effective manner, inter alia, of:

(a) The proposed activity and the application on which a decision will be taken;

(b) The nature of possible decisions or the draft decision;

(c) The public authority responsible for making the decision;

(d) The envisaged procedure, including, as and when this information can be provided:

(i) The commencement of the procedure;

(ii) The opportunities for the public to participate;

(iii) The time and venue of any envisaged public hearing;

(iv) An indication of the public authority from which relevant information can be obtained and where the relevant information has been deposited for examination by the public;

(v) An indication of the relevant public authority or any other official body to which comments or questions can be submitted and of the time schedule for transmittal of comments or questions; and

(vi) An indication of what environmental information relevant to the proposed activity is available; and

(e) The fact that the activity is subject to a national or transboundary environmental impact assessment procedure.

3. The public participation procedures shall include reasonable time-frames for the different phases, allowing sufficient time for informing the public in accordance with paragraph 2 above and for the public to

prepare and participate effectively during the environmental decision-making.

4. Each Party shall provide for early public participation, when all options are open and effective public participation can take place.

5. Each Party should, where appropriate, encourage prospective applicants to identify the public concerned, to enter into discussions, and to provide information regarding the objectives of their application before applying for a permit.

6. Each Party shall require the competent public authorities to give the public concerned access for examination, upon request where so required under national law, free of charge and as soon as it becomes available, to all information relevant to the decision-making referred to in this article that is available at the time of the public participation procedure, without prejudice to the right of Parties to refuse to disclose certain information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4. The relevant information shall include at least, and without prejudice to the provisions of article 4:

(a) A description of the site and the physical and technical characteristics of the proposed activity, including an estimate of the expected residues and emissions;

(b) A description of the significant effects of the proposed activity on the environment;

(c) A description of the measures envisaged to prevent and/or reduce the effects, including emissions;

(d) A non-technical summary of the above;

(e) An outline of the main alternatives studied by the applicant; and

(f) In accordance with national legislation, the main reports and advice issued to the public authority at the time when the public concerned shall be informed in accordance with paragraph 2 above.

7. Procedures for public participation shall allow the public to submit, in writing or, as appropriate, at a public hearing or inquiry with the applicant, any comments, information, analyses or opinions that it considers relevant to the proposed activity.

8. Each Party shall ensure that in the decision due account is taken of the outcome of the public participation.

9. Each Party shall ensure that, when the decision has been taken by the public authority, the public is promptly informed of the decision in accordance with the appropriate procedures. Each Party shall make accessible to the public the text of the decision along with the reasons and considerations on which the decision is based.

10. Each Party shall ensure that, when a public authority reconsiders or updates the operating conditions for an activity referred to in

paragraph 1, the provisions of paragraphs 2 to 9 of this article are applied *mutatis mutandis*, and where appropriate.

11. Each Party shall, within the framework of its national law, apply, to

the extent feasible and appropriate, provisions of this article to decisions on whether to permit the deliberate release of genetically modified organisms into the environment.

Article 7

PUBLIC PARTICIPATION CONCERNING PLANS, PROGRAMMES AND POLICIES RELATING TO THE ENVIRONMENT

Each Party shall make appropriate practical and/or other provisions for the public to participate during the preparation of plans and programmes relating to the environment, within a transparent and fair framework, having provided the necessary information to the public. Within this framework, article 6, paragraphs 3, 4 and 8, shall be applied. The public which may participate shall be identified by the relevant public authority, taking into account the objectives of this Convention. To the extent appropriate, each Party shall endeavour to provide opportunities for public participation in the preparation of policies relating to the environment.

Article 8

PUBLIC PARTICIPATION DURING THE PREPARATION OF EXECUTIVE REGULATIONS AND/OR GENERALLY APPLICABLE LEGALLY BINDING NORMATIVE INSTRUMENTS

Each Party shall strive to promote effective public participation at an appropriate stage, and while options are still open, during the preparation by public authorities of executive regulations and other generally applicable legally binding rules that may have a significant effect on the environment. To this end, the following steps should be taken:

(a) Time-frames sufficient for effective participation should be fixed;

(b) Draft rules should be published or otherwise made publicly available; and

(c) The public should be given the opportunity to comment, directly or through representative consultative bodies.

The result of the public participation shall be taken into account as far as possible.

Article 9

ACCESS TO JUSTICE

1. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that any person who considers that his or her request for information under article 4 has been ignored, wrongfully refused, whether in part or in full, inadequately answered, or otherwise not dealt with in accordance with the provisions of that article, has access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law.

In the circumstances where a Party provides for such a review by a court of law, it shall ensure that such a person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law.

Final decisions under this paragraph 1 shall be binding on the public authority holding the information.

Reasons shall be stated in writing, at least where access to information is refused under this paragraph.

2. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that members of the public concerned

(a) Having a sufficient interest

or, alternatively,

(b) Maintaining impairment of a right, where the administrative procedural law of a Party requires this as a precondition,

have access to a review procedure before a court of law and/or another independent and impartial body established by law, to challenge the substantive and procedural legality of any decision, act or omission subject to the provisions of article 6 and, where so provided for under national law and without prejudice to paragraph 3 below, of other relevant provisions of this Convention.

What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined in accordance with the requirements of national law and consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice within the scope of this Convention. To this end, the interest of any non-governmental organization meeting the requirements referred to in

article 2, paragraph 5, shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) above. Such organizations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) above.

The provisions of this paragraph 2 shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

3. In addition and without prejudice to the review procedures referred to in paragraphs 1 and 2 above, each Party shall ensure that, where they meet the criteria, if any, laid down in its national law, members of the public have access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private

persons and public authorities which contravene provisions of its national law relating to the environment.

4. In addition and without prejudice to paragraph 1 above, the procedures referred to in paragraphs 1, 2 and 3 above shall provide adequate and effective remedies, including injunctive relief as appropriate, and be fair,

equitable, timely and not prohibitively expensive. Decisions under this article shall be given or recorded in writing. Decisions of courts, and whenever possible of other bodies, shall be publicly accessible.

5. In order to further the effectiveness of the provisions of this article, each Party shall ensure that information is provided to the public on access to administrative and judicial review procedures and shall consider the establishment of appropriate assistance mechanisms to remove or reduce financial and other barriers to access to justice.

Article 10

MEETING OF THE PARTIES

1. The first meeting of the Parties shall be convened no later than one year after the date of the entry into force of this Convention. Thereafter, an ordinary meeting of the Parties shall be held at least once every two years, unless otherwise decided by the Parties, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to all Parties by the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, the said request is supported by at least one third of the Parties.

2. At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Convention on the basis of regular reporting by the Parties, and, with this purpose in mind, shall:

(a) Review the policies for and legal and methodological approaches to access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters, with a view to further improving them;

(b) Exchange information regarding experience gained in concluding and implementing bilateral and multilateral agreements or other arrangements having

relevance to the purposes of this Convention and to which one or more of the Parties are a party;

(c) Seek, where appropriate, the services of relevant ECE bodies and other competent international bodies and specific committees in all aspects pertinent to the achievement of the purposes of this Convention;

(d) Establish any subsidiary bodies as they deem necessary;

(e) Prepare, where appropriate, protocols to this Convention;

(f) Consider and adopt proposals for amendments to this Convention in accordance with the provisions of article 14;

(g) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention;

(h) At their first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings and the meetings of subsidiary bodies;

(i) At their first meeting, review their experience in implementing the provisions of article 5, paragraph 9, and consider what steps are necessary to develop further the system referred to in that paragraph, taking into account international processes and developments, including the elaboration of an appropriate instrument concerning pollution release and transfer registers or inventories which could be annexed to this Convention.

3. The Meeting of the Parties may, as necessary, consider establishing financial arrangements on a consensus basis.

4. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State or regional economic integration organization entitled under article 17 to sign this Convention but which is not a Party to this Convention, and any inter-governmental organization qualified in the fields to which this Convention relates, shall be entitled to participate as observers in the meetings of the Parties.

5. Any non-governmental organization, qualified in the fields to which this Convention relates, which has informed the Executive Secretary of the Economic

Commission for Europe of its wish to be represented at a meeting of the Parties shall be entitled to participate as an observer unless at least one third of the Parties present in the meeting raise objections.

6. For the purposes of paragraphs 4 and 5 above, the rules of procedure referred to in paragraph 2 (h) above shall provide for practical arrangements for the admission procedure and other relevant terms.

Article 11

RIGHT TO VOTE

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Party to this Convention shall have one vote.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 12

SECRETARIAT

The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall carry out the following secretariat functions:

(a) The convening and preparing of meetings of the Parties;

(b) The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Convention; and

(c) Such other functions as may be determined by the Parties.

Article 13

ANNEXES

The annexes to this Convention shall constitute an integral part thereof.

Article 14

Bilag til f. t. l. vedr. visse miljølove

AMENDMENTS TO THE CONVENTION

1. Any Party may propose amendments to this Convention.

2. The text of any proposed amendment to this Convention shall be submitted in writing to the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting of the Parties at which it is proposed for adoption.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting.

4. Amendments to this Convention adopted in accordance with paragraph 3 above shall be communicated by the Depositary to all Parties for ratification, approval or acceptance. Amendments to this Convention other than those to an annex shall enter into force for Parties having ratified, approved or accepted them on the ninetieth day after the receipt by the Depositary of notification of their ratification, approval or acceptance by at least three fourths of these Parties. Thereafter they shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, approval or acceptance of the amendments.

5. Any Party that is unable to approve an amendment to an annex to this Convention shall so notify the Depositary in writing within twelve months from the date of the communication of the adoption. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time substitute an acceptance for its previous notification and, upon deposit of an instrument of acceptance with the Depositary, the amendments to such an annex shall become effective for that Party.

6. On the expiry of twelve months from the date of its communication by the Depositary as provided for in paragraph 4 above an amendment to an annex shall become effective for those Parties which have not submitted a notification to the Depositary in accordance with the provisions of paragraph 5 above, pro-

vided that not more than one third of the Parties have submitted such a notification.

7. For the purposes of this article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 15

REVIEW OF COMPLIANCE

The Meeting of the Parties shall establish, on a consensus basis, optional arrangements of a non-confrontational, non-judicial and consultative nature for reviewing compliance with the provisions of this Convention. These arrangements shall allow for appropriate public involvement and may include the option of considering communications from members of the public on matters related to this Convention.

Article 16

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Convention, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.

2. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that, for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:

(a) Submission of the dispute to the International Court of Justice;

(b) Arbitration in accordance with the procedure set out in annex II.

3. If the parties to the dispute have accepted both means of dispute settlement referred to in paragraph 2 above, the dispute may be submitted only to the International Court of Justice, unless the parties agree otherwise.

Article 17

SIGNATURE

This Convention shall be open for signature at Aarhus (Denmark) on 25 June 1998, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until

21 December 1998, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraphs 8 and 11 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 18

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Convention.

Article 19

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL AND ACCESSION

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.

2. This Convention shall be open for accession as from 22 December 1998 by the States and regional economic integration organizations referred to in article 17.

3. Any other State, not referred to in paragraph 2 above, that is a Member of the United Nations may accede to the Convention upon approval by the Meeting of the Parties.

4. Any organization referred to in article 17 which becomes a Party to this Convention without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Convention. If one or more of such an organization's member States is a Party to this Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the

performance of their obligations under this Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently.

5. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 17 shall declare the extent of their competence with respect to the matters

governed by this Convention. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification to the extent of their competence.

Article 20

ENTRY INTO FORCE

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For the purposes of paragraph 1 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.

3. For each State or organization referred to in article 17 which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 21

WITHDRAWAL

At any time after three years from the date on which this Convention has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary.

Article 22

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Convention, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

DONE at Aarhus (Denmark), this twenty-fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-eight.

Annex I

LIST OF ACTIVITIES REFERRED TO IN ARTICLE 6, PARAGRAPH 1 (a)

1. Energy sector:

- Mineral oil and gas refineries;
- Installations for gasification and liquefaction;
- Thermal power stations and other combustion installations with a heat input of 50 megawatts (MW) or more;
- Coke ovens;
- Nuclear power stations and other nuclear reactors including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors 1/ (except research installations for the production and conversion of fissionable and fertile materials whose maximum power does not exceed 1 kW continuous thermal load);
- Installations for the reprocessing of irradiated nuclear fuel;
- Installations designed:
 - For the production or enrichment of nuclear fuel;
 - For the processing of irradiated nuclear fuel or high-level radioactive waste;
 - For the final disposal of irradiated nuclear fuel;
 - Solely for the final disposal of radioactive waste;

- Solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels or radioactive waste in a different site than the production site.

2. Production and processing of metals:

- Metal ore (including sulphide ore) roasting or sintering installations;
- Installations for the production of pig-iron or steel (primary or secondary fusion) including continuous casting, with a capacity exceeding 2.5 tons per hour;
- Installations for the processing of ferrous metals:
 - (i) Hot-rolling mills with a capacity exceeding 20 tons of crude steel per hour;
 - (ii) Smitheries with hammers the energy of which exceeds 50 kilojoules per hammer, where the calorific power used exceeds 20 MW;
 - (iii) Application of protective fused metal coats with an input exceeding 2 tons of crude steel per hour;
- Ferrous metal foundries with a production capacity exceeding 20 tons per day;
- Installations:
 - (i) For the production of non-ferrous crude metals from ore, concentrates or secondary raw materials by metallurgical, chemical or electrolytic processes;
 - (ii) For the smelting, including the alloying, of non-ferrous metals, including recovered products (refining, foundry casting, etc.), with a melting capacity exceeding 4 tons per day for lead and cadmium or 20 tons per day for all other metals;
- Installations for surface treatment of metals and plastic materials using an electrolytic or chemical process where the volume of the treatment vats exceeds 30 m³.

3. Mineral industry:

- Installations for the production of cement clinker in rotary kilns with a production capacity exceeding

500 tons per day or lime in rotary kilns with a production capacity exceeding 50 tons per day or in other furnaces with a production capacity exceeding 50 tons per day;

- Installations for the production of asbestos and the manufacture of asbestos-based products;

- Installations for the manufacture of glass including glass fibre with a melting capacity exceeding 20 tons per day;

- Installations for melting mineral substances including the production of mineral fibres with a melting capacity exceeding 20 tons per day;

- Installations for the manufacture of ceramic products by firing, in particular roofing tiles, bricks, refractory bricks, tiles, stoneware or porcelain, with a production capacity exceeding 75 tons per day, and/or with a kiln capacity exceeding 4 m³ and with a setting density per kiln exceeding 300 kg/m³.

4. Chemical industry: Production within the meaning of the categories of activities contained in this paragraph means the production on an industrial scale by chemical processing of substances or groups of substances listed in subparagraphs (a) to (g):

(a) Chemical installations for the production of basic organic chemicals, such as:

(i) Simple hydrocarbons (linear or cyclic, saturated or unsaturated, aliphatic or aromatic);

(ii) Oxygen-containing hydrocarbons such as alcohols, aldehydes, ketones, carboxylic acids, esters, acetates, ethers, peroxides, epoxy resins;

(iii) Sulphurous hydrocarbons;

(iv) Nitrogenous hydrocarbons such as amines, amides, nitrous compounds, nitro compounds or nitrate compounds, nitriles, cyanates, isocyanates;

(v) Phosphorus-containing hydrocarbons;

(vi) Halogenic hydrocarbons;

(vii) Organometallic compounds;

(viii) Basic plastic materials (polymers, synthetic fibres and cellulose-based fibres);

(ix) Synthetic rubbers;

(x) Dyes and pigments;

(xi) Surface-active agents and surfactants;

(b) Chemical installations for the production of basic inorganic chemicals, such as:

(i) Gases, such as ammonia, chlorine or hydrogen chloride, fluorine or hydrogen fluoride, carbon oxides, sulphur compounds, nitrogen oxides, hydrogen, sulphur dioxide, carbonyl chloride;

(ii) Acids, such as chromic acid, hydrofluoric acid, phosphoric acid, nitric acid, hydrochloric acid, sulphuric acid, oleum, sulphurous acids;

(iii) Bases, such as ammonium hydroxide, potassium hydroxide, sodium hydroxide;

(iv) Salts, such as ammonium chloride, potassium chlorate, potassium carbonate, sodium carbonate, perborate, silver nitrate;

(v) Non-metals, metal oxides or other inorganic compounds such as calcium carbide, silicon, silicon carbide;

(c) Chemical installations for the production of phosphorous-, nitrogen- or potassium-based fertilizers (simple or compound fertilizers);

(d) Chemical installations for the production of basic plant health products and of biocides;

(e) Installations using a chemical or biological process for the production of basic pharmaceutical products;

(f) Chemical installations for the production of explosives;

(g) Chemical installations in which chemical or biological processing is used for the production of protein feed additives, ferments and other protein substances.

5. Waste management:

- Installations for the incineration, recovery, chemical treatment or landfill of hazardous waste;

- Installations for the incineration of municipal waste with a capacity exceeding 3 tons per hour;

- Installations for the disposal of non-hazardous waste with a capacity exceeding 50 tons per day;

- Landfills receiving more than 10 tons per day or with a total capacity exceeding 25 000 tons, excluding landfills of inert waste.

6. Waste-water treatment plants with a capacity exceeding 150 000 population equivalent.

7. Industrial plants for the:

(a) Production of pulp from timber or similar fibrous materials;

(b) Production of paper and board with a production capacity exceeding 20 tons per day.

8. (a) Construction of lines for long-distance railway traffic and of airports 2/ with a basic runway length of 2 100 m or more;

(b) Construction of motorways and express roads; 3/

(c) Construction of a new road of four or more lanes, or realignment and/or widening of an existing road of two lanes or less so as to provide four or more lanes, where such new road, or realigned and/or widened section of road, would be 10 km or more in a continuous length.

9. (a) Inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1 350 tons;

(b) Trading ports, piers for loading and unloading connected to land and outside ports (excluding ferry piers) which can take vessels of over 1 350 tons.

10. Groundwater abstraction or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres.

11. (a) Works for the transfer of water resources between river basins where this transfer aims at preventing possible shortages of water and where the amount of water transferred exceeds 100 million cubic metres/year;

(b) In all other cases, works for the transfer of water resources between river basins where the multiannual average flow of the basin of abstraction exceeds 2 000 million cubic metres/year and where the amount of water transferred exceeds 5% of this flow.

In both cases transfers of piped drinking water are excluded.

12. Extraction of petroleum and natural gas for commercial purposes where the amount extracted exceeds 500 tons/day in the case of petroleum and 500 000 cubic metres/day in the case of gas.

13. Dams and other installations designed for the holding back or permanent storage of water, where a new or additional amount of water held back or stored exceeds 10 million cubic metres.

14. Pipelines for the transport of gas, oil or chemicals with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km.

15. Installations for the intensive rearing of poultry or pigs with more than:

(a) 40 000 places for poultry;

(b) 2 000 places for production pigs (over 30 kg); or

(c) 750 places for sows.

16. Quarries and opencast mining where the surface of the site exceeds 25 hectares, or peat extraction, where the surface of the site exceeds 150 hectares.

17. Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 kV or more and a length of more than 15 km.

18. Installations for the storage of petroleum, petrochemical, or chemical products with a capacity of 200 000 tons or more.

19. Other activities:

- Plants for the pretreatment (operations such as washing, bleaching, mercerization) or dyeing of fibres or textiles where the treatment capacity exceeds 10 tons per day;

- Plants for the tanning of hides and skins where the treatment capacity exceeds 12 tons of finished products per day;

- (a) Slaughterhouses with a carcass production capacity greater than 50 tons per day;

(b) Treatment and processing intended for the production of food products from:

(i) Animal raw materials (other than milk) with a finished product production capacity greater than 75 tons per day;

(ii) Vegetable raw materials with a finished product production capacity greater than 300 tons per day (average value on a quarterly basis);

(c) Treatment and processing of milk, the quantity of milk received being greater than 200 tons per day (average value on an annual basis);

- Installations for the disposal or recycling of animal carcasses and animal waste with a treatment capacity exceeding 10 tons per day;

- Installations for the surface treatment of substances, objects or products using organic solvents, in particular for dressing, printing, coating, degreasing, waterproofing, sizing, painting, cleaning or impregnating, with a consumption capacity of more than 150 kg per hour or more than 200 tons per year;

- Installations for the production of carbon (hard-burnt coal) or electrographite by means of incineration or graphitization.

20. Any activity not covered by paragraphs 1-19 above where public participation is provided for under an environmental impact assessment procedure in accordance with national legislation.

21. The provision of article 6, paragraph 1 (a) of this Convention, does not apply to any of the above projects undertaken exclusively or mainly for research, development and testing of new methods or products for less than two years unless they would be likely to

cause a significant adverse effect on environment or health.

22. Any change to or extension of activities, where such a change or extension in itself meets the criteria/thresholds set out in this annex, shall be subject to article 6, paragraph 1 (a) of this Convention. Any other change or extension of activities shall be subject to article 6, paragraph 1 (b) of this Convention.

Notes

1/ Nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.

2/ For the purposes of this Convention, "airport" means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (Annex 14).

3/ For the purposes of this Convention, "express road" means a road which complies with the definition in the European Agreement on Main International Traffic Arteries of 15 November 1975.

Annex II

ARBITRATION

1. In the event of a dispute being submitted for arbitration pursuant to article 16, paragraph 2, of this Convention, a party or parties shall notify the secretariat of the subject matter of arbitration and indicate, in particular, the articles of this Convention whose interpretation or application is at issue. The secretariat shall forward the information received to all Parties to this Convention.

2. The arbitral tribunal shall consist of three members. Both the claimant party or parties and the other party or parties to the dispute shall appoint an arbitrator, and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator, who shall be the president of the arbitral tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by

any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

3. If the president of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall, at the request of either party to the dispute, designate the president within a further two-month period.

4. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of the receipt of the request, the other party may so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall designate the president of the arbitral tribunal within a further two-month period. Upon designation, the president of the arbitral tribunal shall request the party which has not appointed an arbitrator to do so within two months. If it fails to do so within that period, the president shall so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall make this appointment within a further two-month period.

5. The arbitral tribunal shall render its decision in accordance with international law and the provisions of this Convention.

6. Any arbitral tribunal constituted under the provisions set out in this annex shall draw up its own rules of procedure.

7. The decisions of the arbitral tribunal, both on procedure and on substance, shall be taken by majority vote of its members.

8. The tribunal may take all appropriate measures to establish the facts.

9. The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

(a) Provide it with all relevant documents, facilities and information;

(b) Enable it, where necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

10. The parties and the arbitrators shall protect the confidentiality of any information that they receive in

confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

11. The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend interim measures of protection.

12. If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to render its final decision. Absence of a party or failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings.

13. The arbitral tribunal may hear and determine counter-claims arising directly out of the subject matter of the dispute.

14. Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its expenses, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

15. Any Party to this Convention which has an interest of a legal nature in the subject matter of the dispute, and which may be affected by a decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

16. The arbitral tribunal shall render its award within five months of the date on which it is established, unless it finds it necessary to extend the time limit for a period which should not exceed five months.

17. The award of the arbitral tribunal shall be accompanied by a statement of reasons. It shall be final and binding upon all parties to the dispute. The award will be transmitted by the arbitral tribunal to the parties to the dispute and to the secretariat. The secretariat will forward the information received to all Parties to this Convention.

18. Any dispute which may arise between the parties concerning the interpretation or execution of the award may be submitted by either party to the arbitral tribunal which made the award or, if the latter cannot be seized thereof, to another tribunal constituted for this purpose in the same manner as the first.

Bilag 2

KONVENTION OM ADGANG TIL OPLYSNINGER, OFFENTLIG DELTAGELSE I BESLUTNINGSPROCESSER SAMT ADGANG TIL KLAGE OG DOMSTOLSPRØVELSE PÅ MILJØOMRÅDET

Præambel

PARTERNE I DENNE KONVENTION,

SOM MINDER om det første princip i Stockholm-erklæringen om det menneskelige miljø,

SOM OGSÅ MINDER OM det tiende princip i Rio-erklæringen om miljø og udvikling,

SOM YDERLIGERE MINDER om Generalforsamlingens resolutioner 37/7 af 28. oktober 1982 om verdenspagten for natur og 45/94 af 14. december 1990 om behovet for at sikre et sundt miljø med henblik på menneskers trivsel,

SOM MINDER om Det europæiske charter om miljø og sundhed, vedtaget på den første europæiske konference om miljø og sundhed afholdt af Verdenssundhedsorganisationen (WHO) i Frankfurt-am-Main, Tyskland, den 8. december 1989,

SOM BEKRÆFTER behovet for at beskytte, bevare og forbedre miljøets tilstand og sikre en miljømæssig forsvarlig og bæredygtig udvikling,

SOM ERKENDER, at tilstrækkelig beskyttelse af miljøet er essentielt for at mennesker trives og nyder de grundlæggende menneskerettigheder, herunder retten til selve livet,

SOM OGSÅ ERKENDER, at enhver person har ret til at leve i et miljø, der er passende for hans eller hendes sundhed og trivsel og pligt til, både enkeltvis og i forening med andre, at beskytte og forbedre miljøet til gavn for nulevende og kommende generationer,

SOM VURDERER, at enhver, for at kunne nyde godt af denne rettighed og kunne leve op til denne forpligtelse, skal have adgang til information, have ret til at deltage i beslutningsprocesser og have adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, og som

erkender, at borgere kan have behov for assistance til at bruge deres rettigheder,

SOM ERKENDER, at øget adgang til oplysninger og offentlig deltagelse i beslutningsprocesser på miljøområdet forbedrer kvaliteten og gennemførelsen af beslutninger, bidrager til opmærksomhed omkring miljøspørgsmål, giver offentligheden mulighed for at give udtryk for dens betænkeligheder, og gør det muligt for offentlige myndigheder at tage behørigt hensyn til sådanne betænkeligheder,

SOM SIGTER mod således at fremme ansvarlighed og gennemsigtighed i beslutningsprocessen og styrke offentlighedens støtte til beslutninger der vedrører miljøet,

SOM ERKENDER det ønskelige i gennemsigtighed i alle dele af den offentlige administration og opfordrer lovgivende forsamlinger til at anvende principperne i denne konvention i deres eget arbejde,

SOM OGSÅ ERKENDER offentlighedens behov for at kende til procedurerne for deltagelse i beslutningsprocesser der vedrører miljøet, for at have uhindret adgang til dem og for at vide, hvordan de bruges,

SOM ENDVIDERE ERKENDER vigtigheden af de forskellige roller som den enkelte borger, ikke-statslige organisationer og det private erhvervsliv kan spille for miljøbeskyttelsen,

SOM ØNSKER at fremme uddannelse på miljøområdet med henblik på at øge forståelsen af miljøet og bæredygtig udvikling, samt at anspore til udstrakt offentlig opmærksomhed på og deltagelse i beslutninger, der kan påvirke miljøet og en bæredygtig udvikling,

SOM MÆRKER SIG vigtigheden af i denne sammenhæng at udnytte medierne og elektroniske og/eller andre fremtidige former for kommunikation,

SOM ERKENDER vigtigheden af fuld integration af miljøhensyn i regeringernes beslutningsprocesser og det deraf følgende behov for at offentlige myndigheder ligger inde med korrekte, omfattende og tidsvarende miljøoplysninger,

SOM ERKENDER, at offentlige myndigheder ligger inde med miljøoplysninger i offentlighedens interesse,

SOM ER INTERESSERET I at offentligheden, herunder organisationer, har adgang til effektive retslige mekanismer, så dens retmæssige interesser beskyttes og loven håndhæves,

SOM MÆRKER sig vigtigheden af, at tilstrækkelige oplysninger om produkter formidles til forbrugerne for at gøre dem i stand til at træffe valg, der vedrører miljøet, på et oplyst grundlag,

SOM ERKENDER offentlighedens betænkeligheder ved udsætning af genmodificerede organismer i miljøet og behovet for øget gennemsigtighed og større offentlig deltagelse i beslutningsprocesser på dette område,

SOM ER OVERBEVISTE om, at implementering af denne konvention vil bidrage til at styrke demokratiet inden for den region, der omfattes af De Forenede Nationers Økonomiske Kommission for Europa (ECE),

SOM ER KLARE OVER den rolle, som ECE spiller i denne sammenhæng, og som blandt andet minder om ECE's Retningslinjer for adgang til miljøoplysninger og offentlig deltagelse i beslutningsprocesser, som blev tiltrådt i ministererklæringen, vedtaget på den tredje ministerkonference "Miljø for Europa" i Sofia, Bulgarien, den 25. oktober 1995,

SOM ER OPMÆRKSOMME på de relevante bestemmelser i Konvention om vurdering af virkningerne på miljøet på tværs af landegrænserne, vedtaget i Espe, Finland, den 25. februar 1991, Konventionen om de grænseoverskridende virkninger af industriulykker og Konventionen om beskyttelse og anvendelse af floder i grænseområder og international søer, begge vedtaget i Helsinki den 17. marts 1992 samt andre regionale konventioner,

SOM ER KLARE OVER, at vedtagelsen af denne konvention vil bidrage til yderligere styrkelse af "Miljø for Europa" -processen og til resultaterne af den fjerde ministerkonference i Århus, Danmark, i juni 1998,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

Artikel 1
Formål

Med henblik på at bidrage til beskyttelsen af den ret, der tilkommer ethvert menneske i denne og kommende generationer, til at leve i et miljø, der er tilfredsstillende for hans eller hendes sundhed og velbefindende, garanterer hver part retten til adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse i overensstemmelse med bestemmelserne i denne konvention.

Artikel 2
Definitioner

I denne konvention forstås ved:

1. "Parter": konventionens kontraherende parter medmindre andet fremgår af teksten.

2. "Offentlige myndigheder":

a) offentlig administration på nationalt, regionalt og andre niveauer

b) fysiske eller juridiske personer, der udøver offentlige administrative funktioner i henhold til national ret, herunder konkrete opgaver, aktiviteter og tjenesteydelser i relation til miljøet

c) enhver anden fysisk eller juridisk person, der har offentligt ansvar for eller udfører offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt kontrol af et organ eller en person, der falder ind under litra a) eller b)

institutioner, der henhører under en regional organisation for økonomisk integration, jf. artikel 17, og som er part i denne konvention.

Organer eller institutioner, der handler som dømmende eller lovgivende myndighed, er ikke omfattet af denne definition.

3. "Miljøoplysninger": alle oplysninger i skriftlig form, i billed- eller lydform, elektronisk eller i en hvilken som helst anden fysisk form og som vedrører:

tilstanden af de enkelte miljøelementer, såsom luft og atmosfære, vand, jord, landskaber og naturområder, biologisk mangfoldighed og dens bestanddele, herunder genetisk modificerede organismer og vekselvirkningen mellem disse elementer

faktorer, såsom stoffer, energi, støj og radioaktivitet samt aktiviteter eller foranstaltninger, herunder offentlige foranstaltninger, miljøaftaler, politikker, lovgivning, planer og programmer, som påvirker eller vil kunne påvirke de enkelte miljøelementer, som nævnt i litra a) ovenfor, samt rentabilitetsberegninger og andre økonomiske analyser og forudsætninger, som er

anvendt i forbindelse med beslutningsprocesser på miljøområdet

menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, menneskers levevilkår, kulturområder og bygningsmæssige strukturer, hvis de er eller kan blive påvirket af de enkelte miljøelementers tilstand eller via disse elementer af faktorer, aktiviteter eller foranstaltninger, omtalt i litra b) ovenfor

4. "Offentligheden": en eller flere fysiske eller juridiske personer og i henhold til national lovgivning eller praksis, disses foreninger, organisationer eller grupper.

5. "Den berørte offentlighed": den del af offentligheden, som er berørt af, kan blive berørt af eller har en interesse i beslutningsprocesser der vedrører miljøet; med sigte på denne definition skal ikke-statslige organisationer, der arbejder for at fremme miljøbeskyttelse, og som imødekommer alle krav efter national lovgivning, anses for at have en interesse.

Artikel 3

Almindelige bestemmelser

1. Hver part træffer de nødvendige retlige, administrative og andre foranstaltninger med henblik på at etablere og opretholde en klar, gennemsigtig og sammenhængende ramme for opfyldelsen af bestemmelserne i denne konvention, herunder foranstaltninger, der sikrer overensstemmelse mellem bestemmelser til gennemførelse af reglerne i denne konvention om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse og adgang til klage og domstolsprøvelse, samt passende håndhævelsesforanstaltninger.

2. Hver part bestræber sig på at sikre, at offentlige myndigheder og deres ansatte yder offentligheden assistance til og vejledning i at søge adgang til oplysninger, at deltage i beslutningsprocesser og at klage eller søge domstolsprøvelse på miljøområdet.

3. Hver part fremmer uddannelse og offentlig opmærksomhed på miljøområdet, især om, hvordan man kan få adgang til oplysninger, deltage i beslutningsprocesser og få adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

4. Hver part sørger for passende anerkendelse af og støtte til foreninger, organisationer og grupper, hvis formål er at fremme miljøbeskyttelse og sikrer, at dets

ationale retssystem er i overensstemmelse med denne forpligtelse.

5. Bestemmelserne i denne konvention påvirker ikke parternes ret til at opretholde eller indføre foranstaltninger, der giver en bredere adgang til oplysninger, større mulighed for offentlig deltagelse i beslutningsprocesser og videre adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet end påkrævet i denne konvention.

6. Denne konvention kræver ikke afvigelser, der forringer eksisterende rettigheder til adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

7. Hver part fremmer anvendelsen af principperne i denne konvention i internationale beslutningsprocesser på miljøområdet og i internationale organisationer i sager med hensyn til spørgsmål, der vedrører miljøet.

8. Hver part sikrer, at personer, der udnytter deres rettigheder i overensstemmelse med reglerne i denne konvention ikke straffes, forfølges eller chikaneres på nogen som helst måde på grund af deres engagement. Denne bestemmelse påvirker ikke nationale domstoles ret til at idømme rimelige sagsomkostninger i retssager.

9. Inden for anvendelsesområdet af relevante bestemmelser i denne konvention, har offentligheden adgang til oplysninger, mulighed for at deltage i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, uden at der sker diskrimination på grund af statsborgerskab, nationalitet eller bopæl og, i tilfælde af en juridisk person, uden diskrimination på grund af det sted, hvor den har sit registrerede hovedsæde eller et reelt sæde for dens aktiviteter.

Artikel 4

Adgang til miljøoplysninger

1. Hver part sikrer, med forbehold af efterfølgende stykker i denne artikel, at offentlige myndigheder, når de anmodes om miljøoplysninger, gør offentligheden bekendt med sådanne oplysninger inden for rammerne af national lovgivning, herunder, når der anmodes herom og med forbehold af litra b) nedenfor, i form af kopier af den konkrete dokumentation, der indeholder eller omfatter sådanne oplysninger:

a) uden at den, der anmoder om oplysningerne, skal begrunde sin anmodning

b) i den anmodede form, medmindre:

i) myndigheden har rimelige grunde til at give adgang i en anden form end den, der er anmodet om, i hvilket tilfælde myndigheden skal begrunde, hvorfor adgang gives i den pågældende form eller

ii) de anmodede oplysninger allerede er offentligt tilgængelige i en anden form.

2. De miljøoplysninger, der er omfattet af stk. 1 ovenfor skal stilles til rådighed snarest muligt og senest inden en måned efter, at anmodningen er fremsat, medmindre oplysningernes omfang og komplekse karakter kan begrunde en forlængelse af denne periode på op til to måneder efter anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, skal informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

3. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås såfremt

den offentlige myndighed, som anmodningen er rettet til, ikke ligger inde med de miljøoplysninger, der er anmodet om

anmodningen er åbenlyst urimelig eller for generelt formuleret

anmodningen vedrører materiale under udarbejdelse eller offentlige myndigheders interne meddelelser, hvis en sådan undtagelse findes i national ret eller sædvanemæssig praksis, dog under hensyntagen til offentlighedens interesse i at blive gjort bekendt med oplysningerne.

4. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse vil kunne have en ugunstig indvirkning på:

a) den fortrolige karakter af myndigheders forhandlinger, hvor en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret

b) internationale forbindelser, nationalt forsvar og den offentlige sikkerhed

c) retssagers behandling ved domstolene, en persons mulighed for at opnå en retfærdig domstolsbehandling eller offentlige myndigheders efterforskning af straffe- og disciplinærsager

d) den fortrolige karakter af forretnings- og fabriks-hemmeligheder, hvis en sådan fortrolighed er retligt beskyttet med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse. Inden for disse rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, gøres tilgængelige

e) immaterielle rettigheder

f) den fortrolige karakter af personlige data og/eller dokumenter der vedrører fysiske personer, hvis den pågældende person ikke har accepteret offentliggørelse af de pågældende oplysninger og, hvis en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret

g) en tredjemand, der har givet de ønskede oplysninger uden at være, eller kunne blive gjort, juridisk forpligtet hertil, og som ikke accepterer offentliggørelse af oplysningerne eller

h) det miljø, oplysningerne vedrører, såsom ynglesteder for sjældne arter.

De ovenfor nævnte grunde til afslag på anmodning om oplysninger skal fortolkes restriktivt under hensyntagen til den offentlige interesse i at oplysningerne offentliggøres, og under hensyntagen til om oplysningerne vedrører emissioner til miljøet.

5. Hvis en offentlig myndighed ikke ligger inde med de oplysninger, der anmodes om, skal myndigheden hurtigst muligt orientere den, der har anmodet om oplysningerne, om hvilken offentlig myndighed den pågældende kan rette henvendelse til for at få adgang til oplysningerne, eller videresende anmodningen til denne myndighed og orientere den, der har anmodet om oplysningerne herom.

6. Hver part sikrer, såfremt de oplysninger, der undtages i henhold til stk. 3, litra c) og 4 ovenfor, kan udskilles uden at skade fortroligheden af disse oplysninger, at de offentlige myndigheder giver adgang til den øvrige del af de miljøoplysninger, der er anmodet om.

7. Et afslag på en anmodning skal meddeles skriftligt, hvis anmodningen var skriftlig, eller hvis den, der anmodede om oplysninger, ønsker det. Et afslag skal begrundes, og der skal gives vejledning om adgangen til at få afslaget prøvet i overensstemmelse med artikel 9. Et afslag skal meddeles så hurtigt som muligt og senest inden en måned, medmindre oplysningernes komplekse karakter kan begrunde en forlængelse på op til to måneder fra anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

8. Hver part kan tillade, at dens offentlige myndigheder opkræver et gebyr for at give adgang til oplysninger, men gebyrets størrelse må ikke overskride et rimeligt beløb. Offentlige myndigheder, der har til hensigt at opkræve et sådant gebyr, skal stille til rådighed for den, der anmoder om oplysninger, en liste

over de gebyrer, der kan opkræves, og med angivelse af betingelserne for opkrævning eller undladelse heraf og af, hvornår adgang til oplysninger er betinget af forskudsvis betaling af et sådant gebyr.

Artikel 5

Indsamling og formidling af miljøoplysninger

1. Hver part sikrer at:

a) offentlige myndigheder ligger inde med og løbende ajourfører miljøoplysninger, der er relevante for deres funktioner

b) der etableres obligatoriske ordninger således, at offentlige myndigheder er behørigt orienteret om foreslåede og eksisterende aktiviteter, der kan indvirke væsentligt på miljøet

c) i tilfælde af en overhængende trussel mod menneskelig sundhed eller miljøet, uanset om den skyldes menneskelige aktiviteter eller naturlige årsager, meddeles alle oplysninger, der kan gøre offentligheden i stand til at træffe forholdsregler, der kan forebygge eller begrænse følger af truslen, straks og uden ophold til den del af offentligheden, der risikerer at blive berørt af truslen.

2. Hver part sikrer, inden for rammerne af national lovgivning, at den måde hvorpå de offentlige myndigheder giver adgang til miljøoplysninger er gennemsigtig, og at miljøoplysninger i realiteten er let tilgængelige, blandt andet ved at:

a) oplyse offentligheden tilstrækkeligt om karakteren og omfanget af de miljøoplysninger, de offentlige myndigheder ligger inde med, de grundlæggende betingelser under hvilke sådanne oplysninger stilles til rådighed og gøres tilgængelige og den måde, hvorpå sådanne kan fås

b) etablere og opretholde praktiske ordninger, såsom

i) offentligt tilgængelige oversigter, registre eller kartoteker

ii) krav til det offentlige personale om at yde offentligheden bistand til at søge adgang til miljøoplysninger efter denne konvention og

iii) udpegning af relevante kontaktpunkter

c) give adgang til miljøoplysninger, der er indeholdt i oversigter, registre eller kartoteker, jf. litra b)

i), uden opkrævning af gebyr.

3. Hver part sikrer, at miljøoplysninger i stigende grad findes i elektroniske databaser, som er let tilgængelige for offentligheden gennem offentlige telekommunikationsnet. Oplysninger, der er tilgængelige på denne måde, bør omfatte:

a) rapporter om miljøets tilstand, som nævnt i stk. 4 nedenfor

b) lovttekster om eller vedrørende miljøet

c) hvor det er hensigtsmæssigt, politikker, planer og programmer om eller vedrørende miljøet og miljøaftaler samt

d) andre oplysninger i det omfang det at have rådighed over oplysninger i denne form vil lette anvendelsen af national ret til implementering af denne konvention

forudsat, at sådanne oplysninger allerede er til rådighed i elektronisk form.

4. Hver part udgiver og formidler med jævne mellemrum, der ikke overstiger 3-4 år, en national rapport over miljøets tilstand, som indeholder oplysninger om miljøkvaliteten og oplysninger om, på hvilke områder miljøet er under pres.

5. Hver part træffer inden for rammerne af national lovgivning foranstaltninger med henblik på at formidle blandt andet:

a) lovgivning og dokumenter om politikker, f.eks. dokumenter om strategier, politikker, programmer og handlingsplaner, der vedrører miljøet samt situationsrapporter om deres implementering, udarbejdet på forskellige administrative niveauer

b) internationale traktater, konventioner og miljøaftaler og

c) andre væsentlige internationale miljødokumenter hvor det er hensigtsmæssigt.

6. Hver part skal tilskynde virksomheder, hvis aktiviteter har væsentlig indvirkning på miljøet, til jævnligt at informere offentligheden om indvirkningen af deres aktiviteter og produkter på miljøet, hvor det er hensigtsmæssigt inden for rammerne af frivillig miljømærkning eller ordninger for miljørevision, eller ved hjælp af andre metoder.

7. Hver part:

a) offentliggør data og analyser af data, som den anser som relevante og væsentlige ved udformningen af større miljølitiske forslag

b) offentliggør eller på anden måde gør eksisterende materiale tilgængelig, der redegør for dens forbindelse med offentligheden i sager inden for denne konventions anvendelsesområde og

c) udsender i en passende form oplysninger om den måde, hvorpå den offentlige administration på alle niveauer udfører offentlige opgaver eller leverer offentlige tjenesteydelser vedrørende miljøet.

8. Hver part udvikler ordninger med henblik på at sikre, at der gives tilstrækkelige oplysninger om produkter til offentligheden for at gøre forbrugere i stand til at træffe miljømæssige valg på et informeret grundlag.

9. Hver part tager skridt til i stigende grad at etablere, hvor det er hensigtsmæssigt og under hensyntagen til internationale processer, et sammenhængende, landsdækkende system for forureningslister eller -registre på en strukturelt, edb-styret og offentligt tilgængelig database, baseret på oplysninger indsamlet gennem standardiseret rapportering. Et sådant system kan indeholde oplysninger om tilførsel, udslip og overførsel af en række specificerede stoffer og produkter, herunder vand, energi og ressourceforbrug fra en række specificerede aktiviteter til miljøet, og til on-site og off-site behandling og deponering.

10. Intet i denne artikel må påvirke en parts ret til at afslå at offentliggøre visse miljøoplysninger under henvisning til artikel 4, stk. 3 og 4.

Artikel 6

Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter

1. Hver part:

a) anvender bestemmelserne i denne artikel i forbindelse med afgørelser, om hvorvidt der skal gives tilladelse til forslag til aktiviteter, der er indeholdt i bilag I

b) anvender, i overensstemmelse med sin nationale ret også bestemmelserne i denne artikel i relation til afgørelser vedrørende foreslåede aktiviteter, som ikke er indeholdt i annek I, men som kan have væsentlig indvirkning på miljøet. Med henblik herpå afgør parterne om en sådan foreslået aktivitet skal være undergivet disse bestemmelser og

c) kan, fra sag til sag, såfremt der er hjemmel hertil i national ret, beslutte ikke at anvende bestemmelserne i denne artikel til foreslåede aktiviteter, der tager sigte på nationalt forsvar, hvis den pågældende part vurderer, at en sådan anvendelse vil skade dette sigte.

2. Den berørte offentlighed informeres tidligt i en beslutningsproces på miljøområdet, på en passende, betimelig og effektiv måde, ved offentlig bekendtgørelse eller individuelt, afhængig af sagens omstændigheder, om blandt andet følgende:

a) den foreslåede aktivitet og ansøgningen, hvorom der skal træffes afgørelse

b) karakteren af mulige afgørelser eller udkast til afgørelsen

c) den offentlige myndighed, der skal træffe afgørelsen

d) den forventede procedure, herunder følgende oplysninger, når og hvis de kan stilles til rådighed:

i) datoen for proceduren ikrafttrædelse

ii) offentlighedens muligheder for at deltage

iii) tid og sted for alle forventede offentlige høringer

iv) angivelse af den offentlige myndighed, hvorfra alle relevante oplysninger kan indhentes, eller hvor relevante oplysninger er blevet anbragt med henblik på, at offentligheden kan gennemse dem

v) angivelse af den relevante offentlige myndighed eller ethvert andet officielt organ, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes, samt tidsplan for afgivelse af kommentarer og spørgsmål

vi) angivelse af foreliggende miljøoplysninger, som er relevante for den foreslåede aktivitet og

e) den kendsgerning, at aktiviteten er genstand for en national eller grænseoverskridende procedure til vurdering af virkningerne på miljøet.

3. Offentlighedsprocedurerne skal omfatte rimelige tidsrammer for de forskellige faser, der tillader rimelig tid til at informere offentligheden i overensstemmelse med stk. 2, og til at offentligheden kan forberede sig på og opnå reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen.

4. Hver part sørger for, at offentligheden inddrages tidligt i processen, mens alle muligheder stadig er åbne og effektiv offentlig deltagelse kan finde sted.

5. Hver part bør, efter omstændighederne, tilskynde potentielle ansøgere til, før ansøgning indgives, at identificere den berørte offentlighed, indlede diskus-

sioner og at stille oplysninger til rådighed vedrørende formålet med ansøgningen.

6. Med forbehold af parternes rettigheder efter artikel 4, stk. 3 og 4 til at afslå adgang til visse oplysninger, stiller hver part krav om, at de kompetente offentlige myndigheder på forespørgsel, hvis dette kræves i national ret, giver den berørte offentlighed adgang til at gennemgå alle oplysninger, der er relevante for beslutningsprocedurer, omfattet af denne artikel, uden vederlag, og så snart oplysningerne foreligger. De relevante oplysninger skal med forbehold af artikel 4 i det mindste omfatte:

a) en beskrivelse af stedet og den foreslåede aktivitetens fysiske og tekniske karakteristika, herunder en vurdering af aktivitetens forventede restprodukter og udledninger

b) en beskrivelse af den foreslåede aktivitetens væsentlige virkninger på miljøet

c) en beskrivelse af de forventede foranstaltninger til at forebygge og/eller begrænse virkningerne, herunder udledninger

d) et ikke-teknisk resume af ovenstående

e) en beskrivelse af de væsentligste alternativer, som ansøgeren har undersøgt, og

f) de væsentligste rapporter og anbefalinger, indgivet til den offentlige myndighed i overensstemmelse med national lovgivning på tidspunktet for informeringen af offentligheden, jf. stk. 2 ovenfor.

7. Procedurer for offentlig deltagelse skal give offentligheden mulighed for at fremkomme med enten skriftligt eller, efter omstændighederne, ved en offentlig høring med ansøgeren, enhver kommentar, oplysning, analyse eller mening, som den finder relevant for den foreslåede aktivitet.

8. Hver part sikrer, at resultatet af den offentlige deltagelse tages behørigt i betragtning ved den endelige afgørelse.

9. Hver part sikrer, at offentligheden, straks efter at den offentlige myndighed har truffet endelig afgørelse, informeres på passende vis. Hver part stiller afgørelsens tekst samt de væsentligste begrundelser for og overvejelser ved afgørelsen til rådighed for offentligheden.

10. Hver part sikrer, at bestemmelserne i denne artikels stk. 2-9 med de nødvendige ændringer og efter omstændighederne anvendes, når en offentlig myn-

dighed tager driftsvilkårene for en aktivitet, jf. stk. 1 op til fornyet overvejelse eller ajourføring.

11. Hver part sikrer, inden for rammerne af national ret og i det omfang, det er muligt og passende, at bestemmelserne i denne artikel finder anvendelse på afgørelser vedrørende tilladelse til at udsætte genetisk modificerede organismer i miljøet.

Artikel 7

Offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet

Hver part fastsætter passende praktiske og/eller andre foranstaltninger med henblik på offentlighedens deltagelse ved udarbejdelsen af planer og programmer, der vedrører miljøet på en gennemsigtig og retfærdig måde, efter at have stillet de nødvendige oplysninger til rådighed for offentligheden. Inden for rammerne heraf finder artikel 6, stk. 3, 4 og 8 anvendelse. Den relevante offentlige myndighed udpeger den del af offentligheden, der kan deltage i beslutningsprocessen, under hensyntagen til formålet med denne konvention. Hver part bestræber sig på i passende omfang at muliggøre offentlighedens deltagelse ved udarbejdelse af politikker vedrørende miljøet.

Artikel 8

Offentlig deltagelse ved udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og/eller

generelt anvendelige, juridisk bindende, normative instrumenter

Hver part stræber efter at fremme effektiv offentlig deltagelse på et passende tidspunkt - mens mulighederne stadig er åbne - under offentlige myndigheders udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og andre generelt anvendelige juridisk bindende regler, der kan have en væsentlig indvirkning på miljøet. I dette øjemed bør der tages følgende skridt:

a) tidsfrister, der er tilstrækkelige til effektiv offentlig deltagelse, bør fastsættes

b) udkast til regler bør offentliggøres eller på anden måde gøres offentligt tilgængelige

c) offentligheden bør gives mulighed for at fremkomme med kommentarer, enten direkte eller igennem repræsentative høringsorganer.

Resultatet af den offentlige deltagelse skal tages i betragtning i videst mulige omfang.

Artikel 9

Adgang til klage og domstolsprøvelse

1. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at enhver, som mener, at hans eller hendes anmodning om adgang til oplysninger efter artikel 4 ikke er besvaret, urigtigt afslået, enten helt eller delvist, utilstrækkeligt besvaret eller på anden måde ikke behandlet i overensstemmelse med bestemmelserne i denne artikel, har adgang til at få sagen prøvet enten ved en domstol eller ved et andet uafhængigt og upartisk organ, etableret ved lov.

I tilfælde hvor en part giver adgang til sådan prøvelse ved en domstol, sikrer denne, at en sådan person også, uden eller mod beskedent vederlag, har adgang til en hurtig og ved lov etableret procedure, hvorved en offentlig myndighed revurderer sagen eller et uafhængigt og upartisk organ, der ikke er en domstol, prøver sagen.

Endelige afgørelser efter dette stk. 1 er bindende for den offentlige myndighed, der ligger inde med oplysningerne. Der skal gives skriftlig begrundelse, i hvert fald i de tilfælde, hvor adgang til oplysninger er blevet afslået efter denne bestemmelse.

2. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at medlemmer af den berørte offentlighed

- a) som har tilstrækkelig interesse, eller, alternativt,
- b) hvis en parts administrative regler stiller krav herom, som hævder, at en rettighed er krænket,

har adgang til ved en domstol og/eller et andet ved lov etableret uafhængigt og upartisk organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse (19), der er omfattet af bestemmelserne i artikel 6 og, hvor der er hjemmel i national ret og, med forbehold for stk. 3 nedenfor, af andre relevante bestemmelser i denne konvention.

Hvad der udgør tilstrækkelig interesse eller en krænkelse af en rettighed fastsættes i overensstemmelse med kravene i national ret og i overensstemmelse med det mål at give den berørte offentlighed vid adgang til klage og domstolsprøvelse inden for rammer-

ne af denne konvention. Med henblik herpå skal den interesse, som en hvilken som helst ikke-statslig organisation, der opfylder de krav, der er fastsat i artikel 2, stk. 5, måtte have, anses for at være tilstrækkelig i relation til formålet med litra a) ovenfor. Sådanne organisationer skal også anses for at have rettigheder, der kan krænkes med henblik på formålet med litra b) ovenfor.

Bestemmelserne i dette stk. 2 udelukker ikke muligheden for foreløbig prøvelse ved en administrativ myndighed og påvirker ikke krav om udtømming af administrative klagemuligheder forinden sagen påklages eller indbringes for domstolen, hvor et sådant krav måtte eksistere efter national ret.

3. I tillæg til og med forbehold for procedurerne om prøvelse efter stk. 1 og 2 ovenfor, sikrer hver part, at medlemmer af offentligheden, der opfylder eventuelle kriterier i national ret, har adgang til administrative eller retslige procedurer for at anfægte private personers og offentlige myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med de bestemmelser i national ret, der vedrører miljøet.

4. I tillæg til og med forbehold for stk. 1, skal procedurerne, der er fastsat i stk. 1, 2 og 3 ovenfor stille tilstrækkelige og effektive retsmidler til rådighed, inklusive foreløbige retsmidler hvor dette findes passende, der skal være rimelige og retfærdige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre. Afgørelser efter denne artikel skal være skriftlige eller registreres på skrift. Domstolsafgørelser, og når det er muligt, andre organers afgørelser, skal være offentligt tilgængelige.

5. Med henblik på at fremme effektiviteten af bestemmelserne i denne artikel sikrer hver part, at offentligheden informeres om adgangen til administrativ og retslig prøvelse og overvejer etableringen af passende støtteordninger til at fjerne eller reducere finansielle og andre barrierer for adgangen til klage og domstolsprøvelse.

Artikel 10

Parternes møde

1. Parternes første møde afholdes senest et år efter denne konventions ikrafttræden. Derefter afholdes der ordinære møder parterne imellem mindst hvert andet år, medmindre parterne beslutter andet eller efter skriftlig anmodning fra en af parterne under forudsæt-

ning af, at mindst en tredjedel af parterne senest seks måneder efter at være blevet underrettet om anmodningen af Sekretariatet for Den Økonomiske Kommission for Europa, støtter denne.

2. På møderne skal parterne fortløbende føre tilsyn med implementeringen af denne konvention på basis af jævnlig rapportering fra parterne og skal med henblik herpå:

a) gennemgå de juridiske og praktiske fremgangsmåder og metoder, der benyttes af parterne ved adgang til oplysning, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet med henblik på yderligere at forbedre dem

b) udveksle oplysninger om de erfaringer, der er indhøstet i forbindelse med indgåelsen og implementeringen af bilaterale og multilaterale aftaler og andre arrangementer, der er relevante for formålet med denne konvention, og som en eller flere af parterne deltager i

c) hvor det er relevant, søge hjælp hos vedkommende ECE-organer og andre kompetente internationale organer og specifikke komiteer i forbindelse med alle aspekter, der vedrører opnåelse af denne konventions mål

d) hvor det skønnes nødvendigt, etablere underordnede organer

e) hvor det er relevant, forberede protokoller til denne konvention

f) drøfte og vedtage forslag til ændring af denne konvention i overensstemmelse med reglerne i artikel 14

g) drøfte og træffe enhver yderligere foranstaltning, der måtte være nødvendig for at opnå denne konventions mål

h) på deres første møde drøfte og ved konsensus vedtage en forretningsorden for deres og for de underordnede organers møder

på deres første møde, gennemgå erfaringer i forbindelse med implementeringen af bestemmelserne i artikel 5, stk. 9 og drøfte, under hensyntagen til internationale processer og udvikling, de nødvendige skridt til yderligere udvikling af det i den bestemmelse omtalte system, herunder udarbejdelsen af et passende instrument vedrørende lister eller registre over udslip og overførsel af forurening, der kan knyttes som bilag til denne konvention.

3. Hvis det skønnes nødvendigt, kan parterne drøfte og ved konsensus vedtage finansielle arrangementer.

4. De Forenede Nationer, FN's særorganisationer og Den internationale Atomenergiorganisation, såvel som enhver stat eller regional organisation for økonomisk integration, der har ret til at underskrive denne konvention, jf. artikel 17, men som ikke er part i konventionen, og enhver mellemstatslig organisation, der er kvalificeret på områder, der relaterer til denne konvention, har ret til at deltage som observatører i parternes møder.

5. Enhver ikke-statslig organisation, der er kvalificeret på områder, der relaterer til denne konvention, og som har orienteret Sekretariatet for Den Økonomiske Kommission for Europa om dets ønske om at blive repræsenteret på et møde parterne imellem, har ret til at deltage som observatør medmindre mindst en tredjedel af de parter, der er tilstede på mødet, protesterer.

6. Forretningsordenen, jf. stk. 2, litra h skal fastsætte de praktiske foranstaltninger vedrørende adgangsproceduren og andre relevante betingelser med henblik på stk. 4 og 5 ovenfor.

Artikel 11 Stemmeret

Med undtagelse af denne artikels stk. 2, har hver part i denne konvention én stemme.

Regionale organisationer for økonomisk integration udøver i sager under deres kompetence deres stemmeret med et antal stemmer svarende til det antal medlemsstater, der er parter i denne konvention. Sådanne organisationer må ikke udøve deres stemmeret, hvis deres medlemsstater udøver deres, og omvendt.

Artikel 12 Sekretariat

Sekretariatet for Den Økonomiske Kommission for Europa varetager følgende sekretariatsfunktioner:

a) indkaldelse til og forberedelse af møder parterne imellem

b) fremsendelse til parterne af rapporter og anden information, der modtages i medfør af bestemmelserne i denne konvention, og

c) andre funktioner som parterne måtte beslutte.

Bilag til f. t. l. vedr. visse miljøløve

for den part ved partens deponering af sit godkendelsesinstrument.

Artikel 13

Bilag

De til denne konvention knyttede bilag udgør en integreret del heraf.

Artikel 14

Konventionsændringer

1. Enhver part kan fremsætte forslag til ændring af denne konvention.

2. Ændringsforslag til denne konvention fremsættes skriftligt til Sekretariatet for Den Økonomiske Kommission for Europa, som videresender dem til samtlige parter senest 90 dage før det møde parterne imellem, hvor ændringsforslagene er foreslået vedtaget.

3. Parterne bestræber sig på at nå til enighed ved konsensus om enhver foreslået ændring af denne konvention. Hvis alle bestræbelser på at opnå enighed er udtømt, og man ikke er blevet enige, vedtages ændringen som en sidste mulighed med et stemmeflertal på mindst tre fjerdedele af de parter, der er til stede og afgiver stemme ved mødet.

4. Konventionsændringer, som vedtages i overensstemmelse med stk. 3, sendes af depositaren til alle parter med henblik på ratifikation, godkendelse eller accept. Ændringer til denne konvention, der ikke er ændringer til et bilag, træder i kraft for de parter, der har ratificeret, godkendt eller accepteret dem, på den 90. dag efter den dag, på hvilken depositaren har modtaget meddelelse om ratifikation, godkendelse eller accept fra mindst tre fjerdedele af disse parter. Herefter træder de i kraft på den 90. dag efter den dag, på hvilken enhver anden part har deponeret sit instrument til ratifikation, godkendelse eller accept af ændringerne.

5. Enhver part, som ikke er i stand til at godkende en ændring af et bilag til denne konvention, skal skriftligt underrette depositaren herom senest 12 måneder efter datoen for udsendelse af vedtagelsen. Depositaren skal straks underrette samtlige parter om modtagelsen af en sådan meddelelse. En part kan til enhver tid erstatte sin tidligere meddelelse med en godkendelse, og ændringerne til bilaget træder i kraft

6. Ved udgangen af 12 måneder efter datoen for depositarens udsendelse, jf. stk. 4, træder et ændringsforslag til et bilag i kraft for de parter, der ikke har indsendt en meddelelse til depositaren i overensstemmelse med bestemmelserne i stk. 5, under forudsætning af, at ikke mere end en tredjedel af parterne har indsendt en sådan meddelelse.

7. I denne artikel forstås ved "parter, der er til stede og afgiver stemme" de parter, der er til stede og stemmer ja eller nej.

Artikel 15

Tilsyn med bestemmelsernes overholdelse

Parterne skal ved konsensus etablere frivillige arrangementer, der ikke giver anledning til konfrontationer, og som har en ikke-retslig og konsultativ karakter med henblik på at føre tilsyn med overholdelsen af bestemmelserne i denne konvention. Disse arrangementer skal tillade passende involvering af offentligheden, og kan omfatte mulighed for at drøfte henvendelser fra medlemmer af offentligheden vedrørende sager, der relaterer til denne konvention.

Artikel 16

Bilæggelse af tvister

1. Hvis der opstår en tvist imellem to eller flere parter om fortolkningen eller anvendelsen af denne konvention, skal de søge en løsning gennem forhandling eller anden metode til bilæggelse af tvister, som kan accepteres af tvistens parter.

2. Ved undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse eller tiltrædelse af denne konvention, eller på hvilket som helst tidspunkt derefter, kan en part skriftligt erklære over for depositaren, at den ved en tvist, der ikke kan bilægges i overensstemmelse med stk. 1, accepterer den ene eller begge nedenstående metoder til bilæggelse af tvister som obligatorisk over for enhver part, der accepterer samme forpligtelse:

a. indbringelse af tvisten for Den Internationale Domstol

b. voldgift i overensstemmelse med de i bilag II beskrevne procedurer.

3. Hvis tvistens parter har accepteret begge de i stk. 2 nævnte bilæggelsesmetoder, kan tvisten kun indbringes for Den Internationale Domstol, medmindre parterne aftaler andet.

Artikel 17

Undertegnelse

Denne konvention er åben for undertegnelse i Århus (Danmark) den 25. juni 1998 og derefter i De Forenede Nationers hovedkvarter i New York indtil den 21. december 1998 for de stater, der er medlemmer af Den Økonomiske Kommission for Europa, og for de stater, som har rådgivende status ved Den Økonomiske Kommission for Europa i henhold til stk. 8 og 11 i Det Økonomiske og Sociale Råds resolution 36 (IV) af 28. marts 1947, samt for regionale organisationer for økonomisk integration bestående af suveræne stater, der er medlemmer af Den Økonomiske Kommission for Europa, og som har overdraget de pågældende organisationer kompetence på områder, der er omfattet af denne konvention, herunder kompetence til at indgå traktater på disse områder.

Artikel 18

Depositat

Generalsekretæren for De Forenede Nationer skal fungere som depositat for denne konvention.

Artikel 19

Ratifikation, accept, godkendelse og tiltrædelse

1. Denne konvention skal ratificeres, accepteres eller godkendes af de stater og regional organisationer for økonomisk integration, der har undertegnet den.

2. Denne konvention er åben for tiltrædelse fra den 22. december 1998 for de i artikel 17 omtalte stater og organisationer.

3. Enhver anden stat, som ikke er omtalt i stk. 2, der er medlem af De Forenede Nationer, kan tiltræde konventionen efter godkendelse på parternes møde.

4. Enhver organisation omtalt i artikel 17, der bliver part i denne konvention, uden at nogen af dens medlemsstater er part i den, er bundet af alle de i konven-

tionen fastsatte forpligtelser. Hvis en eller flere af en sådan organisations medlemsstater er part i konventionen, afgør organisationen og dens medlemsstater fordelingen af deres respektive ansvarsområder for så vidt angår opfyldelsen af deres forpligtelser i medfør af konventionen. I sådanne tilfælde kan organisationen og dens medlemsstater ikke udøve deres rettigheder i medfør af konventionen samtidigt.

5. De i artikel 17 omtalte regionale organisationer for økonomisk integration angiver i deres ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument omfanget af deres kompetence på de områder, der omfattes af konventionen. Disse organisationer meddeler ligeledes depositaren om enhver væsentlig ændring i omfanget af deres kompetence.

Artikel 20

Ikrafttræden

1. Denne konvention træder i kraft på den 90. dag efter datoen for deponering af det 16. ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument.

2. I relation til stk. 1, kan intet instrument, der deponeres af en regional organisation for økonomisk integration, føjes til de instrumenter, som medlemsstater af den nævnte organisation allerede har deponeret.

3. For hver stat eller organisation, omtalt i artikel 17, der ratificerer, accepterer, godkender eller tiltræder denne konvention efter deponeringen af det 16. ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument, træder konventionen i kraft på den 90. dag efter den dato, hvor den nævnte stat eller organisation har deponeret sit ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 21

Opsigelse

Efter udløbet af en frist på tre år fra datoen for konventionens ikrafttræden for en part kan den pågældende part når som helst opsig konventionen ved skriftlig meddelelse til depositaren. Enhver opsigelse får virkning på den 90. dag efter den dato, på hvilken depositaren har modtaget meddelelse herom.

Artikel 22

Autentiske tekster

Originaleksemplaret af denne konvention, hvis engelske, franske og russiske tekst er lige autentiske, deponeres hos De Forenede Nationers generalsekretær.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, som er behørigt bemyndiget hertil, underskrevet denne konvention.

UDFÆRDIGET i Århus (Danmark), den 25. juni 1998.

Bilag I

LISTE OVER AKTIVITETER HENVIST TIL I ARTIKEL 6, STK. 1 (a)

1 Energisektoren:

- Mineralolie- og gasraffinaderier;
- Forgasnings- og fortætningsanlæg;
- Varmekraftværker og andre fyringsanlæg med en termisk ydelse på mere end 50 MW;
- Koksværker;
- Kernekraftværker og andre kernereaktorer, herunder demontering eller nedlukning af sådanne kraftværker eller reaktorer (bortset fra forskningsanlæg til fremstilling og forarbejdning af spaltelige og fertile materialer, hvis maksimumskapacitet ikke overstiger 1 kW vedvarende termisk ydelse 1);
- Anlæg til oparbejdning af nukleart brændsel;
- Anlæg konstrueret:
 - til fremstilling eller berigelse af atombrændstof;
 - til behandling af bestrålet atombrændstof eller høj-radioaktivt affald;
 - til den endelige bortskaffelse af bestrålet atombrændstof;
 - udelukkende til den endelige bortskaffelse af radioaktivt affald;
 - udelukkende til deponering (planlagt til at vare mere end 10 år) af bestrålet atombrændstof eller radioaktivt affald på et andet sted end produktionsstedet.

2. Produktion og forarbejdning af metaller:

- Anlæg til ristning eller sintring af malme, herunder sulfidmalm;
- Anlæg til produktion af råjern eller stål (første eller anden smeltning) med dertil hørende strengstøbning og med en kapacitet på over 2,5 tons/t;
- Anlæg til forarbejdning af jernholdige metaller:
 - (i) varmvalseværker med en råstålkapacitet på over 20 tons/ht;
 - (ii) smedeværksteder med hamre med en slagenergi på over 50 kJ pr. hammer, når den brugte varmeværdi er mere end 20 MW;
 - (iii) anbringelse af beskyttelseslag af smeltet metal med en råstålkapacitet på over 2 tons/t.
- metalstøberier til jernholdigt metal med en produktionskapacitet på over 20 tons/dag;
- Anlæg:
 - (i) til udvinding af non-ferro råmetaller af malme, koncentrat eller sekundære råstoffer ved hjælp af metallurgiske, kemiske eller elektrolytiske processer;
 - (ii) til smeltning og legering af non-ferro metaller, herunder genindvindingsprodukter, (forædling, støbning, osv.) med en smeltekapacitet på mere end 4 tons/dag (bly og cadmium) eller 20 tons/dag (alle andre metaller).
- Anlæg til overfladebehandling af metaller og plastmaterialer ved en elektrolytisk eller kemisk proces, hvor de anvendte kars volumen er på mere end 30 m³;

3 Mineralindustrien

- Anlæg til fremstilling af cementklinker i roterovne med en produktionskapacitet på mere end 500 tons/dag, eller kalk i roterovne med en produktionskapacitet på mere end 50 tons/dag eller i andre ovne med en produktionskapacitet på mere end 50 tons/dag;
- Anlæg til fremstilling af asbest og asbestprodukter;
- Anlæg til fremstilling af glas, inklusive glasfibre, med en smeltekapacitet på mere end 20 tons/dag;
- Anlæg til smeltning af mineralske stoffer, inklusive fremstilling af mineralfibre, med en smeltekapacitet på mere end 20 tons/dag;
- Anlæg til fremstilling af keramiske produkter ved brænding, navnlig tagsten, mursten, ildfaste sten, fliser, stentøj og porcelæn, med en produktionskapacitet på mere end 75 tons/dag, og/eller en ovnkapacitet på mere end 4 m³/dag og en sættetæthed pr. ovn på mere end 300 kg/m³.

4. Kemisk industri: Aktiviteterne i dette afsnit dækker fremstilling i industriel målestok ved kemisk bearbejdning af de i punkt a) til g) nævnte stoffer eller grupper af stoffer:

a) Kemiske anlæg til fremstilling af organiske grundkemikalier, som f.eks.:

(i) simple kulbrinter, (lineære eller ringformede, mættede eller umættede, aliphatiske eller aromatiske);

(ii) iltholdige kulbrinter, som f.eks. alkohol, aldehyder, ketoner, kulstofsyrer, estere, acetater, ethere, peroxider, epoxyharpiks;

(iii) svovlholdige kulbrinter;

(iv) kvælstofholdige kulbrinter, som f.eks. aminer, amider, nitrøse forbindelser, nitro- eller nitratforbindelser, nitriler, cyanater, isocyanater;

(v) fosforholdige kulbrinter;

(vi) halogenholdige kulbrinter;

(vii) metalorganiske forbindelser;

(viii) plastmaterialer (polymerer, kunstfibre, cellulosederivater);

(ix) syntetisk gummi;

(x) farvestoffer og pigmenter;

(xi) overfladeaktive stoffer og tensider.

b) Kemiske anlæg til fremstilling af uorganiske grundkemikalier, som f.eks.:

(i) gasser, som f.eks. ammoniak, klor eller hydrogenklorid, fluor eller fluorbrinte, kulilte, svovlforbindelser, kvælstofilter, brint, svovldioxid, carbonylchlorid;

(ii) syre, som f.eks. chromsyre, flussyre, phosphorsyre, salpetersyre, saltsyre, svovlsyre, oleum, svovlholdig syre;

(iii) baser, som f.eks. ammoniumhydroxid, kaliumhydroxid (ætskali), natriumhydroxid (ætsnatron);

(iv) salte, som f.eks. ammoniumklorid (salmiak), kaliumklorat, kaliumkarbonat (potaske), natriumkarbonat (soda), perborat, sølvnitrat;

(v) metaller, metaloxider eller andre uorganiske forbindelser som f.eks. kalciumkarbid, silicium, siliciumkarbid.

c) Kemiske anlæg til fremstilling af fosfat-, kvælstof- eller kaliumholdig kunstgødning (herunder blandingsgødning);

d) Kemiske anlæg til fremstilling af basisplantebeskyttelsesmidler og biocider;

e) Anlæg, der benytter en kemisk eller biologisk proces til fremstilling af farmaceutiske basisprodukter;

f) Kemiske anlæg til fremstilling af sprængstoffer;

g) Kemiske anlæg hvor en kemisk eller en biologisk proces bliver brugt til produktion af proteinfødevarer, sætningsstoffer, enzymer eller andre proteinstoffer.

5. Affaldshåndtering:

- Anlæg til forbrænding, genanvendelse, kemisk behandling eller deponering af farligt affald;

- Anlæg til forbrænding af dagrenovation med en kapacitet på over 3 tons/t;

- Anlæg til bortskaffelse af ufarligt affald med en kapacitet på mere end 50 tons/dag;

- Deponeringsanlæg, som modtager over 10 tons/dag, eller med en samlet kapacitet på over 25.000 tons med undtagelse af anlæg til deponering af inert affald.

6 Anlæg til behandling af spildevand med en kapacitet på over 150.000 personækvivalenter.

7. Industrianlæg til fremstilling af:

a) papirmasse af træ eller andre fibermaterialer;

b) papir og pap med en produktionskapacitet på mere end 20 tons/dag.

8. a) Anlæg af jernbane til fjerntrafik og af lufthavne 2) med en start- og landingsbane på 2.100 m og derover;

b) Anlæg af motorveje og motortrafikveje 3);

c) Anlæg af nye veje med mindst fire kørebaner eller udretning og/eller udvidelse af en eksisterende vej med højst to kørebaner med henblik på anlæg af mindst fire kørebaner, hvis en sådan ny, eller et således udrettet og/eller udvidet vejafsnit har en ubrudt længde på mindst 10 km.

9. a) Indre vandveje og havne ved indre vandveje, som kan anløbes af fartøjer på over 1.350 tons;

b) Søhandelshavne, anløbsbroer til lastning og losning, der er forbundet med havneanlæg til land og til vands (bortset fra færgebroer), der kan anløbes af fartøjer på over 1.350 tons.

10. Arbejder i forbindelse med indvinding af grundvand eller kunstig tilførsel af grundvand, hvor den indvundne eller tilførte mængde vand udgør mindst 10 mio. m³/år.

11. a) Anlæg til overførsel af vandressourcer mellem flodbækkener, når formålet er at forebygge eventuel vandmangel, og når den overførte vandmængde overstiger 100 millioner m³/år.

b) I alle andre tilfælde anlæg til overførsel af vandressourcer mellem flodbækkener, når den gennemsnitlige vandmængde i det bækken, hvorfra vandet overføres, over flere år overstiger 2.000 mio. m³/år, og den overførte vandmængde overstiger 5% af denne mængde.

Overførsel af drikkevand via rørledninger er ikke omfattet.

12. Udvinning af råolie og naturgas til kommerciel anvendelse, hvor råolieudvinningen overstiger 500 tons pr. dag eller gasudvinningen overstiger 500.000 m³/dag.

13. Dæmninger og andre anlæg beregnet til opstuvning eller varig oplagring af vand, når den nye eller supplerende opstuede eller oplagrede vandmængde overstiger 10 mio. m³.

14. Rørledninger til transport af gas, olie eller kemikalier med en diameter på over 800 mm og en længde på over 40 km.

15. Anlæg til intensiv fjerkræavl eller svineavl med mere end:

- (a) 40.000 pladser til fjerkræ;
- (b) 2.000 pladser til slagtesvin (over 30 kg), eller;
- (c) 750 pladser til søer.

16. Stenbrud og minedrift i åbne brud, hvor minestedets areal er over 25 hektar, eller tørvegravning på et areal over 150 hektar.

17. Anlæg af luftledninger med en spænding på mindst 220 kV og en længde på over 15 km.

18. Anlæg til opbevaring af råolieprodukter samt petrokemiske eller kemiske produkter med en kapacitet på 200.000 tons eller derover.

19. Andre aktiviteter:

- Anlæg til forbehandling (vask, blegning, mercerisering) eller farvning af fibre eller tekstilstoffer med en behandlingskapacitet på over 10 tons/dag;

- Anlæg til garvning af huder og skind med en behandlingskapacitet for færdige produkter på over 12 tons/dag;

(a) Slagterier med en kapacitet til produktion af slagtekroppe på over 50 tons/dag;

(b) Behandling og forarbejdning med henblik på fremstilling af levnedsmidler på basis af:

(i) animalske råstoffer (bortset fra mælk) med en kapacitet til færdigvareproduktion på mere end 75 tons/dag;

(ii) vegetabiliske råstoffer med en kapacitet til færdigvareproduktion på mere end 300 tons/dag (gennemsnit på kvartalsbasis);

(c) Behandling og forarbejdning af mælk, når den modtagne mælkemængde er på over 200 tons/dag (gennemsnit på årsbasis);

- Anlæg til destruktion eller udnyttelse af døde dyr eller dele heraf og animalsk affald med en kapacitet på over 10 tons/dag;

- Anlæg til behandling af overflader på stoffer, genstande eller produkter under anvendelse af organiske opløsningsmidler, navnlig med henblik på appretur, påtrykning, coating, affedtning, imprægnering, kachering, lakering, rensning eller vædning, med en forbrugskapacitet med hensyn til opløsningsmiddel på mere end 150 kg/time eller over 200 tons/år;

- Anlæg til fremstilling af kulstof (fuldbrændt kul) eller elektrografit ved forbrænding eller grafitisering.

20. Alle aktiviteter, der ikke er dækket af stk. 1-19 ovenfor, hvor offentlig deltagelse er påkrævet efter national lovgivning i forbindelse med en procedure til vurdering af miljøpåvirkninger.

21. Bestemmelserne i artikel 6, stk 1 (a) i denne konvention finder ikke anvendelse på ovennævnte projekter, såfremt disse udføres udelukkende eller overvejende i forbindelse med forskning, udvikling og afprøvning af nye metoder eller produkter i mindre end to år, medmindre det er sandsynligt, at de giver anledning til væsentlig negativ indvirkning på miljøet eller sundhed.

22. Alle ændringer eller udvidelser af aktiviteter, hvor sådanne ændringer eller udvidelser i sig selv opfylder de kriterier/grænseværdier, der er opstillet i dette bilag, skal følge bestemmelserne i denne konventions artikel 6, stk. 1 (a). Alle andre ændringer eller udvidelser af aktiviteter skal følge bestemmelserne i denne konventions artikel 6, stk. 1 (b).

Noter

1) Kernekraftværker og andre kernereaktorer ophører med at betragtes som sådanne, når al atombrændstof og andre radioaktivt kontaminerede elementer er fjernet permanent fra anlæggets område.

2) I denne konvention forstås ved "lufthavn" en lufthavn, som svarer til definitionen i Chicagokonventionen af 1944 om oprettelsen af Organisationen for International Civil Luftfart (bilag 14).

3) I denne konvention forstås ved "motortrafikvej" en vej, der svarer til definitionen i ECE-aftalen af 15. november 1975 om internationale hovedtrafikårer.

Bilag II

VOLDGIFT

I tilfælde af tvist, som indbringes til voldgift i medfør af artikel 16, stk. 2 i denne konvention, skal parten eller parterne underrette sekretariatet om voldgifts genstand og især anføre de artikler i konventionen, hvis fortolkning eller anvendelse er omtvistet. Sekretariatet fremsender de modtagne oplysninger til alle konventionens parter.

Voldgiftsdomstolen skal bestå af tre medlemmer. Både tvistens klagende part/parten og anden part/andre parter skal udnævne en voldgiftsmand, og de to voldgiftsmænd skal efter fælles overenskomst udpege den tredje voldgiftsmand, som skal være formand for domstolen. Sidstnævnte må ikke være statsborger i nogen af de stater, der er parter i tvisten, ej heller må han have sit sædvanlige opholdssted på nogen af disse parters territorium eller være i tjeneste hos nogen af dem eller have beskæftiget sig med sagen i nogen anden egenskab.

Hvis formanden for voldgiftsdomstolen ikke er blevet udpeget inden to måneder efter, at den anden voldgiftsmand er blevet udnævnt, skal sekretariatet for Den økonomiske Kommission for Europa efter anmodning fra en af tvistens parter udpege formanden, inden der er gået yderligere to måneder.

Hvis en af parterne i tvisten ikke udnævner en voldgiftsmand inden to måneder efter modtagelsen af anmodningen, kan den anden part underrette eksekutiv-

direktøren for Den økonomiske Kommission for Europa, som skal udpege formanden for voldgiftsdomstolen, inden der er gået yderligere to måneder. Efter sin udpegelse skal formanden for voldgiftsdomstolen anmode den part, der ikke har udnævnt en voldgiftsmand, om at gøre dette inden to måneder. Hvis parten ikke udnævner voldgiftsmanden inden for det angivne tidsrum, skal formanden underrette eksekutivdirektøren for Den økonomiske Kommission for Europa, som foretager denne udnævnelse, inden der er gået yderligere to måneder.

Voldgiftsdomstolen træffer sin kendelse efter folkerettens regler og efter bestemmelserne i denne konvention.

Enhver voldgiftsdomstol, der nedsættes i henhold til bestemmelserne i dette bilag, udarbejder selv sin forretningsorden.

Voldgiftsdomstolens kendelser både vedrørende procedure og substans træffes ved flertalsafgørelse mellem medlemmerne.

Domstolen kan træffe alle egnede forholdsregler for at påvise kendsgerningerne.

Tvistens parter skal lette voldgiftsdomstolens arbejde, og skal i særdeleshed med alle til rådighed værende midler:

stille alle relevante dokumenter, bistand og oplysninger til rådighed for domstolen;

gøre det muligt for den efter behov at indkalde og høre vidner eller eksperter.

Parterne og voldgiftsmændene skal sikre, at alle oplysninger, de modtager i fortrolighed under voldgiftsdomstolens procedure, behandles fortroligt.

Voldgiftsdomstolen kan efter anmodning fra en af tvistens parter tilråde nødvendige interim beskyttelsesforanstaltninger.

Hvis en af tvistens parter udebliver fra voldgiftsdomstolen eller ikke forsvarer sin sag, kan tvistens anden part anmode domstolen om at fortsætte proceduren og træffe endelig afgørelse. Forfald eller manglende forsvar fra en part udgør ikke en hindring for procedurens gennemførelse.

Voldgiftsdomstolen kan høre og træffe afgørelse om modkrav, der har direkte forbindelse med tvistens genstand.

Med mindre voldgiftsdomstolen af hensyn til særlige forhold i sagen bestemmer andet, skal domstolens udgifter, herunder vederlag til medlemmerne, afholdes ligeligt af tvistens parter. Domstolen skal føre regnskab over alle sine udgifter og fremlægge en endelig opgørelse for parterne.

Enhver part i denne konvention, som har juridisk interesse i sagens genstand og kan blive berørt af den afgørelse, der træffes i sagen, kan med domstolens samtykke intervenere i proceduren.

Voldgiftsdomstolen skal afsige sin kendelse inden for fem måneder efter den blev nedsat, med mindre den finder det nødvendigt at forlænge tidsfristen med en periode på højst fem måneder.

Domstolens kendelse ledsages af en motiveret forklaring. Den er endelig og bindende for tvistens parter. Kendelsen skal af domstolen fremsendes til tvistens parter og til sekretariatet. Sekretariatet videresender de oplysninger, den modtager, til alle konventionens parter.

Enhver tvist, som måtte opstå mellem parterne vedrørende fortolkningen eller fuldbyrdelsen af kendelsen, kan af en af parterne indbringes for den voldgiftsdomstol, som afsagde kendelsen, eller, hvis indbringelse for sidstnævnte ikke kan ske, for en anden voldgiftsdomstol, der med dette formål nedsættes på samme måde som den første.

Til lovforslag nr. L 170. Skriftlig fremsættelse (20. januar 2000):

Miljø- og energiministeren (Svend Auken) :

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af visse miljølove (Implementering af Århus-konventionen m.v.)
(Lovforslag nr. L 170)

Formålet med lovforslaget er at implementere Konvention om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsafgørelser på miljøområdet (Århus-konventionen) med henblik på, at regeringen kan ratificere konventionen ultimo 2000. Ved lovforslaget justeres den gældende miljø- og planlovgivning, så de danske regler i deres helhed bringes i overensstemmelse med forpligtelserne i konventionen.

Af hensyn til konventionens regler om aktindsigt på miljøområdet foreslås lov om aktindsigt i miljøoplysninger ændret bl.a. således, at reglerne fremover gælder for selskaber indenfor en række offentlige forsyningsområder, når selskaberne er underlagt offentlig kontrol, uanset om de har et monopol. Endvidere foreslås der en udvidet adgang til aktindsigt i oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, og øgede klagemuligheder vedrørende afslag på aktindsigt i miljøoplysninger.

På baggrund af konventionens regler om adgang til klage eller domstolsprøvelse på miljøområdet foreslås der for det første ændringer i lov om miljøbeskyttelse, lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om planlægning, lov om Danmarks undergrund, lov om kontinentalsoklen, lov om elforsyning, lov om naturbeskyttelse, lov om råstoffer, skovloven og vandløbsloven. Der foreslås her en udvidet klageadgang for organisationer og foreninger på miljøområdet, herunder især de landsdækkende. Disse organisationer

vil fremover kunne klage i en række sager på miljø- og planområdet, når de er landsdækkende og har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål og kan dokumentere dette via vedtægter eller lign. I et vist omfang giver lovforslaget en videregående adgang til klage i forhold til konventionens mindstekrav, idet lovforslaget medtager flere typer af afgørelser end nødvendigt. Dette sker bl.a. af hensyn til ensartetheden i klager reglerne på miljø- og planområdet.

For det andet indføres der, som supplement til miljøorganisationernes klageadgang, i de nævnte love tillige en mindre udvidelse af klageadgangen for organisationer, der repræsenterer væsentlige rekreative interesser. Uanset at dette ikke er et krav efter konventionen, er det fundet naturligt, at også organisationer, der repræsenterer brugere af naturen, i et vist omfang tillægges udvidet klageadgang.

For det tredje foreslås det, at offentligheden sikres adgang til udskrift af domme og andre retsafgørelser i civile sager på miljøområdet.

På baggrund af konventionens regler om borgernes adgang til at deltage i beslutninger på miljøområdet foreslås det for det første at indføre krav i miljøbeskyttelsesloven om forudgående inddragelse af borgerne, før myndighederne træffer afgørelse om revurdering af en række af de særligt forurenende virksomheder. For det andet rummer lovforslaget en ændring af lov om forurenede jord, der indebærer forudgående inddragelse af borgerne i forbindelse med, at amtskommunerne udarbejder oversigter over undersøgelses- og afværgeindsatsen på jordforureningsområdet. For det tredje foreslås naturbeskyttelsesloven ændret således, at den praksis, som i dag i vidt omfang følges med hensyn til forudgående inddragelse af offentligheden i større naturforvaltningsprojekter, lovfæstes.

Derudover indeholder lovforslaget en ændring af sommerhusloven, således at det fremover bliver Naturklagenævnet, der som klageinstans træffer den endelige administrative afgørelse indenfor lovens område.

Idet der i øvrigt henvises til lovforslaget med bemærkninger, anbefaler jeg det til Folketingets velvillige behandling.